

О. В. САЛМАНОВ

**СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ,
ЩО ОБМЕЖУЮТЬ
НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА
ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ:
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК
ПРОВЕДЕННЯ**

О. В. САЛМАНОВ

**СЛІДЧИ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ
НЕДОТОРКАНИСТЬ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО
ВОЛОДІННЯ ОСОБИ: ЗАГАЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ**

Монографія

Харків

«Факт»

2021

УДК 343.14 (477)
С16

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 7 від 28.08.2021)*

Рецензенти:

Янович Ю.П., декан факультету права та підприємництва Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидат юридичних наук, доцент;

Юхно О.О., професор кафедри криміналістики, судової експертології та медичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

Салманов, Олексій Валерійович

С 16 Слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи: загальна характеристика та процесуальний порядок проведення : монографія. Харків : Факт, 2021. – 283 с. [Серія «Бібліотека слідчого і детектива: проблеми кримінального процесу»].

ISBN 978-617-8072-11-7

Монографію присвячено визначенню сутності та розкриттю особливостей процесуального порядку проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Охарактеризовано слідчі (розшукові) дії як складову досудового розслідування, розкрито зміст конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи та визначено способи забезпечення його дотримання в кримінальному провадженні. Окреслено систему слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, охарактеризовано підстави та порядок проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, особливості проведення слідчого експерименту та інших слідчих (розшукових) дій, проведення яких може бути пов'язане з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи. Сформульовано напрямки удосконалення слідчої практики щодо проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, у тому числі з урахуванням зарубіжного досвіду їх проведення.

Для науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів і курсантів закладів вищої освіти, практичних працівників, а також усіх, хто цікавиться проблемами кримінально-процесуальної діяльності органів досудового розслідування.

УДК 343.14(477)

ISBN 978-617-8072-11-7

© Салманов О.В., 2021

ЗМІСТ

Вступ.....Error! Bookmark not defined.

Розділ 1. Загальна характеристика слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи..... 7

1.1. Слідчі (розшукові) дії як складова досудового розслідування..... 7

1.2. Конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння особи та забезпечення його дотримання в кримінальному провадженні.....29

1.3. Поняття та система слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.....58

1.4. Реалізація основних засад (принципів) кримінального провадження у слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи 74

1.5. Суб'єкти провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.....99

Розділ 2. Проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.....113

2.1. Підстави та порядок проведення обшуку житла чи іншого володіння особи..... 113

2.2. Огляд житла чи іншого володіння особи та особливості вилучення речей і документів під час його проведення 166

2.3. Проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи 194

2.4. Інші слідчі (розшукові) дії, проведення яких може бути пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи	208
--	-----

Розділ 3. Шляхи удосконалення процесуальних засад та практики проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи	237
--	------------

3.1. Перспективи розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи	237
--	-----

3.2. Шляхи удосконалення слідчої практики щодо проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи	254
--	-----

3.3. Зарубіжний досвід проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи та можливості його використання в Україні	269
--	-----

Висновки	290
-----------------------	------------

Список використаних джерел	293
---	------------

ПЕРЕДМОВА

Кримінальному процесу характерне застосування примусу під час здійснення кримінального провадження, а це, в свою чергу, призводить до необхідності в регламентованих законом випадках застосовувати по відношенню до особи заходи, які передбачають обмеження її окремих прав і свобод. При цьому, як зазначається в рішенні Конституційного Суду України від 02 листопада 2004 р. № 15–рп/2004, обмеження конституційних прав обвинуваченого повинно відповідати принципу пропорційності: інтереси забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та безпеки тощо можуть виправдати правові обмеження прав і свобод тільки в разі адекватності соціально обумовленим цілям. Означене вказує на важливість забезпечення під час здійснення уповноваженими суб'єктами кримінальної процесуальної діяльності дотримання права на недоторканність житла чи іншого володіння особи шляхом не допущення його порушення, а забезпечення необхідного та зумовленого метою слідчої (розшукової) дії обмеження.

У проведенні окремих слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, існує низка проблем як правового характеру, так і щодо організації діяльності органів досудового розслідування. Удосконалення цієї діяльності має відбуватись на відповідних теоретичних засадах, що обумовлює проведення спеціального наукового їх дослідження.

Загальним проблемам діяльності органів досудового розслідування, питанням гарантування конституційно закріпленого права на недоторканність житла чи іншого володіння особи та його дотримання в кримінальному провадженні, процесуальним та тактичним особливостям проведення слідчих (розшукових) дій взагалі й тих, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, було присвячено праці багатьох вчених, зокрема: Р. С. Белкіна, Б. Б. Булатова, В. В. Вапнярчука, В. І. Галагана, І. А. Галась, Р. Н. Гасанова, І. В. Гловюк, М. Б. Головка, В. Г. Гончаренка, Ю. М. Грошевого, М. В. Даньшина, О. В. Капліної, А. А. Коваль, А. М. Колодія, В. В. Косова, О. П. Кучинської, А. П. Лазарева, Л. М. Лобойка, І. М. Лузгіна, Є. Д. Лук'янчикова, М. М. Михенка, В. В. Назарова, В. Т. Нора, О. А. Осауленка, І. А. Петрової,

І. В. Пирога, М. А. Погорецького, О. М. Сала, М. В. Салтевського, Л. В. Свиридової, Д. Б. Сергєєвої, Е. Б. Сімакової-Єфремян, О. П. Снігерьова, О. С. Старенького, С. М. Стахівського, О. Ю. Татарова, В. М. Тертишника, В. М. Трофименка, Л. Д. Удалової, Ж. В. Удовенко, І. І. Цилюрик, Ю. А. Чаплинської, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила, М. Г. Щербаковського, О. О. Юхна, Ю. П. Яновича та деяких інших науковців. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять результати опитування 38 прокурорів, 176 слідчих органів досудового розслідування Національної поліції, 46 слідчих судді і суддів із Запорізької, Дніпропетровської, Київської, Полтавської, Сумської, Харківської, Черкаської та Чернігівської областей; матеріали вивчення 175 кримінальних проваджень; узагальнення судової практики Верховного суду; оприлюднені матеріали слідчої та судової практики; рішення Європейського суду з прав людини.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що монографія є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дослідженням слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, що дозволило сформулювати та обґрунтувати низку нових наукових положень і висновків.

Отримані результати можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення питань процесуального порядку проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи; правотворчості – для удосконалення кримінального процесуального законодавства України в частині регламентації порядку проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи; правозастосовній діяльності – як рекомендації з питань проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи; освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Досудове розслідування», «Напрями розвитку науки кримінального процесу», «Складання процесуальних документів на стадії досудового розслідування», підготовки окремих підрозділів (глав) підручників, навчальних посібників та методичних рекомендацій.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ

1.1. Слідчі (розшукові) дії як складова досудового розслідування

У сучасних умовах розвитку суспільства проблема захисту прав, свобод та законних інтересів осіб від протиправних посягань набуває особливого значення. Протиправні посягання у різних сферах життя суспільства справляють негативний вплив на процеси гуманізації і демократизації, уповільнюють сприйняття європейських і світових цінностей, потребують адекватних заходів протидії їм¹. Більше того, як наголошує А. О. Шульга, в умовах глобальних змін економічного, політичного, правового та ментального характеру, що відбуваються в державі, особливого значення набувають питання безпеки суспільства, захисту прав людини та громадянина. Одним із питань даного напрямку є кримінальний процесуальний інструментарій, який державні органи використовують для захисту громадян від кримінальних правопорушень. Серед широкого кола кримінальних процесуальних засобів цього захисту людини і громадянина безумовно помітне місце відведено слідчим (розшуковим) та негласним слідчим (розшуковим) діям, адже саме вони, згідно з кримінальним процесуальним законодавством України, є тим правовим інструментарієм, який виступає засобом збирання та перевірки доказів винуватості або навпаки особи підозрюваного чи

---

¹ Лук'янчиков Є., Лук'янчиков Б. Еволюція інституту слідчих (розшукових) дій. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2019. № 1 (59). С. 87–100.

обвинуваченого, встановлення обставин кримінального правопорушення у кримінальному провадженні².

Іншими словами, важливим способом збирання та перевірки доказів у кримінальному провадженні є слідчі (розшукові) дії. Від того, наскільки точно будуть дотримані вимоги кримінального процесуального закону та криміналістичні рекомендації під час їх проведення, залежить можливість усебічного, повного й неупередженого встановлення обставин, які мають значення для кримінального провадження та відповідно виконання його завдань. Саме тому законодавець приділяє значну увагу регламентації цього процесуального інституту³.

Доцільність же більш поглибленого вивчення питань, пов'язаних із слідчими (розшуковими) діями, як слушно відзначає О. В. Іванцова, посилюється тим, що за своєю правовою суттю вони містять найбільш імовірні ризики протизаконного та необґрунтованого обмеження прав і свобод людини в кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування, а під час їх проведення мають бути обов'язково дотримані як загальні засади кримінального провадження, так і встановлена Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України) відповідна процесуальна форма, порушення якої впливає на ефективність досягнення завдань кримінального провадження⁴. Зокрема, В. Кушпін, І. Циліорик слушно відзначають, що згідно з ч. 3 ст. 62 Конституції України «обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних

---

² Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 160–163.

³ Карпушин С.Ю. Повторні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 17. Т. 2. С. 135–138.

⁴ Іванцова О.В. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій у ході розслідування злочинів у галузі цукрового виробництва. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 97–101.

незаконним шляхом, а також на припущеннях»^{5,6,7}. А Концепцією реформування кримінальної юстиції України, затвердженою Указом Президента від 08 квітня 2008 р., передбачена необхідність вдосконалення кримінального судочинства з метою забезпечення неухильного дотримання прав особи відповідно до вимог Конституції та міжнародних договорів України⁸. Ці настанови, на думку науковців, були покладені й в основу Кримінального процесуального кодексу України 2012 р., який спрямований на запровадження кримінального провадження на основі пріоритетності прав і свобод людини, забезпечення принципів змагальності та рівності сторін обвинувачення і захисту, оптимізації окремих процесуальних процедур та вирішення проблеми оперативності процесуальної діяльності судових і правоохоронних органів⁹, що повною мірою

---

⁵ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

⁶ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140..

⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁸ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

⁹ Пояснювальна записка до проекту Кримінального процесуального кодексу України від 13.01.2012 № 9700 // База даних «Законопроекти»/ Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42312.

передбачено його завданнями, визначеними ст. 2 КПК України¹⁰. Зокрема, особливе й важливе місце у формуванні доказової бази в кримінальному провадженні відводиться таким засобам доказування як слідчим (розшуковим) діям¹¹.

У зв'язку з вищенаведеним актуальним є питання про визначення ознак і поняття слідчих (розшукових) дій як складової досудового розслідування.

Питання про доказування в кримінальному провадженні та слідчі (розшукові) дії як засіб такого доказування зокрема, неодноразово досліджували у своїх працях такі вчені, як: О. Я. Баєв, Р. С. Белкін, В. І. Галаган, В. Г. Гончаренко, А. Я. Дубинський, А. П. Лазарєв, О. М. Ларін, І. М. Лузгін, Б. Є. Лук'янчиков, Є. Д. Лук'янчиков, С. Б. Мелешев, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, О. А. Осауленко, М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва, О. С. Старенький, С. М. Стахівський, І. І. Цилпорик, С. А. Шейфер, В. П. Шибіко, А. О. Шульга, М. Є. Шумило й інші. Проте, незважаючи на вагомий внесок указаних науковців, у вирішенні окресленої проблематики чимало питань і досі залишається дискусійними. Зокрема, відсутня однотайність наукових позицій у визначенні поняття та ознак слідчих (розшукових) дій як складової досудового розслідування. Тому метою представленого дослідження є здійснення аналізу наукових поглядів стосовно трактування терміну «слідча (розшукова) дія», виокремлення властивостей слідчих (розшукових) дій, з'ясування їх значення в досудовому розслідуванні та формулювання авторського визначення поняття слідчих (розшукових) дій.

Як зазначають Б. Є. Лук'янчиков, Є. Д. Лук'янчиков, основним інструментом пізнавальної діяльності з розкриття та

---

¹⁰ Кушніт В., Цилпорик І. Правомірність слідчих дій як основна умова їхньої допустимості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2017. № 861. С. 462. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2017_861_69.

¹¹ Кушніт В., Цилпорик І. Правомірність слідчих дій як основна умова їхньої допустимості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2017. № 861. С. 463. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2017_861_69.

розслідування злочинів є слідчі (розшукові) дії. Дослідженню цього інституту кримінального процесуального права науковці приділяють увагу на всіх етапах розвитку кримінального процесуального законодавства¹². А. О. Шульга уточнює, що слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії – це не тільки засоби (інструментарій) встановлення обставин кримінального правопорушення, але і засоби забезпечення кримінального провадження у цілому¹³.

В. І. Галаган вірно підмічає, що кожна слідча дія є дією процесуальною, яка не лише зазначається, але й детально врегульовується у чинному КПК. Разом з тим при віднесенні процесуальних дій до слідчих залишилися суперечливі і невизначені положення¹⁴. Саме тому вважаємо за необхідне розпочати висвітлення вказаного питання зі з'ясування законодавчого трактування слідчих (розшукових) дій і їх ролі в кримінальному провадженні.

У ч. 1 ст. 223 КПК України закріплено, що «слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. При цьому законодавець зазначає, що підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети»¹⁵. З наведеного помітно, що слідчі (розшукові) дії є нічим іншим як засобом доказування. Останнє

---

¹² Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д. Слідчі (розшукові) дії, як засоби інформаційного забезпечення кримінального провадження. *Інформація і право*. 2016. № 3 (18). С. 69.

¹³ Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 160–163.

¹⁴ Галаган В.І. Слідчі дії: проблеми визначення. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2010. № 1. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2010/n1/10hvidpv.pdf>.

¹⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

згідно з ч. 2 ст. 91 КПК України «полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження»¹⁶. Більше того, в ст. 93 зазначеного нормативно-правового акта вказується, що «збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом. При цьому сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України», а сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, – «шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів»^{17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36}. Тобто сторона

---

¹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. С. 104–105.

¹⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих

матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

²⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. С. 89–90.

²¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

²² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. С. 68.

²³ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. С. 92–93.

²⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

²⁵ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

²⁶ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

²⁷ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

²⁸ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

²⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

³⁰ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

³¹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>

³² Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

обвинувачення з метою доказування з урахуванням конкретних обставин кримінального провадження використовує такий засіб збирання доказів як проведення слідчих (розшукових), у тому числі негласних, дій. Що ж стосується сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, то вони не є суб'єктами проведення слідчих (розшукових) дій. Проте вони вправі ініціювати їх проведення «шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань, які розглядаються в порядку, передбаченому ст. 220 КПК України»³⁷.

На думку Д. Б. Сергєєвої та О. С. Старенького, законодавче визнання слідчих (розшукових) дій є недосконалим і таким, що не повною мірою відповідає сутності слідчих (розшукових) дій як засобам отримання доказів у кримінальних провадженнях³⁸. З наведеним твердженням погоджуємося, оскільки дійсно запропонована законодавцем дефініція не відображає ані розшукового характеру таких дій, ані суб'єктів і процедури їх проведення. У зв'язку з цим вбачається за

---

³³ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyhrozshukovyh-dij/>.

³⁴ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. С. 62.

³⁵ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. С. 62

³⁶ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

³⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

³⁸ Сергєєва Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 82.

необхідне ретельно проаналізувати наукові підходи до визначення основних ознак і поняття слідчих (розшукових) дій у фаховій літературі й на їх основі запропонувати більш деталізоване трактування терміна «слідча (розшукова) дія».

У кримінальній процесуальній правовій науці сформувалося два підходи до визначення поняття слідчих (розшукових) дій (слідчих дій за Кримінально-процесуальним кодексом України від 1960 р.) – у широкому та вузькому розуміннях. Представники першого підходу відносять до таких дій будь-які процесуальні дії слідчого як спосіб здійснення норм кримінального процесуального законодавства^{39, 40, 41}, а другого – визначають слідчі (розшукові) дії як самостійний елемент регламентованої кримінальним процесуальним законом діяльності слідчого з отримання, дослідження й оцінки доказів⁴²; передбачені процесуальним кодексом заходи, які застосовуються компетентними особами для збирання, дослідження, оцінки та використання доказів (інформації) під час конкретного кримінального провадження^{43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53}.

---

³⁹ Лузгин И. М. Расследование как процесс познания: учебное пособие. Москва: Высшая школа МВД СССР, 1969. С. 58.

⁴⁰ Ларин А. М. Расследование по уголовному делу. Планирование и организация. Москва: Юридическая литература, 1970. С. 70.

⁴¹ Сергеева Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 82–83.

⁴² Белкин Р.С. Курс криминалистики: частные криминалистические теории: в 3-х т. Т. 2. Москва: Юристъ, 1997. С. 234.

⁴³ Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар; за заг. ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М. С. Шумила. Київ: Юстініан, 2012. С.482.

⁴⁴ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. С. 104–105.

⁴⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару

І. І. Циліурік, досліджуючи гарантії прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, під час проведення слідчих (розшукових) дій сформулювала авторське визначення поняття «слідчі (розшукові) дії» у вузькому розумінні, а саме – це передбачена КПК України процесуальна діяльність, яка є основним способом збирання доказів у кримінальному провадженні, здійснювана уповноваженими на те законом службовими особами і безпосередньо спрямована на виявлення, отримання, закріплення і перевірку (оцінку) відомостей, що відносяться до справи. Характеризуються слідчі (розшукові) дії сукупністю пошукових, пізнавальних і посвідчувальних процесуальних процедур, визначеним колом учасників, детальною регламентацією усього

(м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. С. 89–90.

⁴⁷ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁴⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. С. 92–93.

⁴⁹ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁵⁰ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁵¹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁵² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁵³ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

порядку їх проведення, оформлення, а також забезпеченістю опосередком легітимного процесуального примусу⁵⁴. Також досить розгорнуте визначення слідчих (розшукових) дій запропонував В. В. Вапнярчук, а саме – це регламентовані кримінальним процесуальним законом дії, спрямовані на формування або дослідження доказової основи правової позиції певного суб'єкта доказування, які суттєво зачіпають права і законні інтереси людини, здійснюються компетентною посадовою особою і пов'язані з можливістю застосування заходів державного процесуального примусу у забезпеченні їх проведення або безпосередньо під час проведення⁵⁵.

Проте, на жаль, єдиного підходу до використання термінології для визначення поняття слідчих (розшукових) дій немає. Тому для правильного визначення поняття слідчих (розшукових) дій як засобів отримання доказів у кримінальних провадженнях Д. Б. Сергєєва й О. С. Старенький пропонують визначити їх сутнісні ознаки. Зокрема, такими, на їх думку, є: вони є заходами, тобто діями або засобами для досягнення чогось, що мають активний діяльнісний характер; передбачені та регламентовані нормами КПК України; є частиною процесуальних дій, що мають пошуково-пізнавальний та посвідчувальний характер; можуть здійснюватися лише уповноваженими суб'єктами⁵⁶. При цьому під слідчими (розшуковими) діями вчені пропонують розуміти заходи, що складаються з сукупності пошуково-пізнавальних, розшукових та посвідчувальних прийомів, проводяться спеціально уповноваженим

---

⁵⁴ Циліорик І. І. Гарантії прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2020. С. 5.

⁵⁵ Вапнярчук В. В. Поняття і система слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 74.

⁵⁶ Сергєєва Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 84–85.

кримінальним процесуальним законом суб'єктом у визначеному для кожного з них порядку з метою виявлення й закріплення фактичних даних і відомостей про їх джерела для отримання доказів у кримінальних провадженнях^{57, 58}.

А. Я. Дубинський серед ознак слідчих (розшукових) дій пропонує виокремлювати те, що вони здійснюються відповідно до визначених процедурних вимог⁵⁹. Визначаючи поняття слідчих (розшукових) дій, окремі з учених також акцентують увагу на таких її рисах, як забезпечення державним примусом і поєднання прийомів і операцій задля досягнення єдиної цілі – виявлення, фіксації та перевірки фактичних даних, які мають значення доказів у кримінальному провадженні⁶⁰; комплексний характер пізнавальних і засвідчувальних операцій, що відповідають особливостям певних слідів і пристосовані для ефективного відшукування, сприйняття та закріплення доказової інформації, що в них міститься⁶¹. С. М. Стахівський у якості важливої ознаки слідчої (розшукової) дії виокремлює силу процесуального примусу⁶². М. А. Погорецький також відзначає, що однією з відмінних ознак слідчої (розшукової) дії є те, що їх

---

⁵⁷ Сергєєва Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 87.

⁵⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁵⁹ Дубинський А. Я. Производство предварительного расследования органами внутренних дел. *Вибрані праці*. Київ: Центр учбової літератури, 2014. С. 215.

⁶⁰ Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Негласні слідчі (розшукові) дії – засоби процесуального доказування. *Право України*. 2014. № 10. С. 106–115.

⁶¹ Шейфер С. А. Следственные действия. Основания, процессуальный порядок и доказательственное значение. Самара: Самарский ун-т, 2004. С. 23–24.

⁶² Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: науково-практичний посібник. Київ: Атіка, 2009. С. 7.

здійснюють особи, які наділені владними повноваженнями примусового характеру⁶³.

В. В. Вапнярчук зазначає, що в юридичній літературі виділяють низку особливостей слідчих (розшукових) дій, які дозволяють відмежувати їх від інших дій. Зокрема, серед них найбільш уживаними є регламентований кримінальним процесуальним законом порядок проведення; пізнавальна спрямованість; забезпечення державним примусом; суттєве зачіпання прав і законних інтересів людини, у зв'язку з чим деякі зі слідчих (розшукових) дій можуть бути проведені тільки на підставі рішення слідчого судді або прокурора⁶⁴.

З вищенаведеного помітно, що ознаки, які притаманні слідчим (розшуковим) діям, визначають їх сутність і значення в кримінальному провадженні. На нашу думку, основною рисою слідчих (розшукових) дій є те, що вони чітко регламентовані нормами кримінального процесуального законодавства, а значить є процесуальними діями з визначеними законодавством підставами та порядком проведення. Однак, варто зазначити, що вказані категорії – «слідча (розшукова) дія» та «процесуальна дія» – хоча і є взаємопов'язаними, але жодним чином не є тотожними, взаємозамінними поняттями. Тому, вважаємо, що необхідно детальніше охарактеризувати вказану ознаку слідчих (розшукових) дій, а також з'ясувати співвідношення наведених категорій.

Однозначно поділяємо думку вчених з приводу того, що варто розрізняти слідчі (розшукові) та процесуальні дії. Вони різняться метою, колом уповноважених суб'єктів, порядком проведення, результатами тощо⁶⁵. При цьому цілком вірним з

---

⁶³ Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків: Арсіс, ЛТД, 2007. С. 392–393.

⁶⁴ Вапнярчук В.В. Поняття і система слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 73–74.

⁶⁵ Баев О. Я. Тактика уголовного преследования и профессиональной защиты от него. Следственная тактика: научно-практическое пособие.

цього приводу є твердження, що всі слідчі дії є процесуальними, однак не всі процесуальні дії є слідчими, оскільки не всі вони безпосередньо спрямовані на отримання та перевірку доказової інформації^{66, 67}, а значить процесуальні дії співвідносяться зі слідчими (розшуковими) діями як ціле та частина^{68, 69}. Більше того, слідчі (розшукові) дії виокремлюються із числа інших процесуальних дій саме властивим їм пізнавальним характером і пошуково-розшуковою спрямованістю, сутність яких полягає у намаганні процесуальної особи виявити (знайти, розшукати) й належним чином зафіксувати у відповідних процесуальних джерелах фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження^{70, 71}.

Як зазначає С. Б. Мелешев, діяльність органів досудового розслідування передбачає проведення в кримінальному провадженні різноманітних дій, що врегульовані кримінальним процесуальним законом. У зв'язку з цим їх називають процесуальними. Незалежно від їхніх безпосередніх завдань, ці

Москва, 2003. С. 49.

⁶⁶ Сергєєва Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 83.

⁶⁷ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁶⁸ Баев О. Я. Тактика уголовного преследования и профессиональной защиты от него. Следственная тактика: научно-практическое пособие. Москва, 2003. С. 49.

⁶⁹ Сергєєва Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 83.

⁷⁰ Сергєєва Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 87–88.

⁷¹ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

дії загалом спрямовані на забезпечення повного, всебічного й об'єктивного розслідування вчиненого суспільно небезпечного діяння. Активний пошуковий характер процесу розслідування, що пов'язаний зі збиранням, перевіркою, оцінюванням і використанням доказів, зумовлює виконання слідчим комплексу процесуальних дій⁷². При цьому, як підкреслює вчений, слідчі (розшукові) дії є найбільш вагомими процесуальними діями, спрямованими на розкриття й розслідування злочину, які дозволяють зібрати, перевірити й оцінити докази в межах предмета доказування⁷³. Також слід навести у цьому контексті позицію В. П. Шибіко. На думку науковця, слідчими є частина процесуальних дій, яка пов'язана із виявленням, фіксацією та перевіркою доказів⁷⁴. При цьому всі інші дії слідчого, передбачені КПК України, що прямо не пов'язані з отриманням і перевіркою доказів, прийнято позначати терміном «процесуальні» дії слідчого⁷⁵.

О. А. Осауленко, А. В. Самодін, О. О. Самодіна, Г. М. Степанова, О. С. Степанов зазначають, що процесуальні дії – це дії учасників кримінального провадження, які передбачені та регламентовані кримінальним процесуальним законодавством і спрямовані на збирання, перевірку або використання доказів у кримінальному провадженні. Слідчі (розшукові) дії є різновидом процесуальних дій, адже вони, по-

---

⁷² Мелешев С.Б.Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій як засобів доказування в кримінальному провадженні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 3. С. 164.

⁷³ Мелешев С.Б.Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій як засобів доказування в кримінальному провадженні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 3. С. 165.

⁷⁴ Михеєнко М.М., Нор В.Т., Шибіко В.П. Кримінальний процес України: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 1999. С. 234.

⁷⁵ Сергеева Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 87–88.

перше, спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, по-друге, мають пізнавальний характер і при-таманні стадії досудового розслідування, призначені для пошуку, виявлення, фіксації та перевірки фактичних даних у кримінальному провадженні, по-третє, регламентовані кримінальним процесуальним законом і здійснюються уповноваженою особою^{76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92}.

⁷⁶ Осауленко О.А. та ін. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні: навчальний наочний посібник у схемах і таблицях. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. С. 5.

⁷⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁷⁸ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁷⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁸⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁸¹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁸² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁸³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁸⁴ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁸⁵ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁸⁶ Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁸⁷ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

Аналіз вищенаведених позицій з приводу трактування процесуальних дій і їх співвідношення зі слідчими (розшуковими) діями дозволив дійти висновку, що процесуальні дії є визначеними кримінальним процесуальним законодавством засобами доказування задля забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Відповідно процесуальні дії за своїм змістом є досить широким поняттям, яке включає в себе й слідчі (розшукові) дії. Тобто вони співвідносяться як загальне й окреме. Це означає, що слідча (розшукова) дія є різновидом процесуальних дій, а значить їй притаманна така їх риса як чітка регламентованість нормами кримінального процесуального законодавства підстав, порядку та уповноважених суб'єктів їх проведення. Зокрема, фактично підставою для проведення слідчих (розшукових) дій визнаються конкретні обставини, що зумовлюють необхідність проведення відповідної слідчої (розшукової) дії, а правовою підставою – наявність в уповноваженій особи повноважень на проведення слідчих (розшукових) дій у межах відповідного кримінального провадження та дотримання визначеного законом порядку прийняття рішення на проведення конкретної слідчої (розшукової) дії^{93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,}

---

⁸⁸ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁸⁹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁹⁰ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

⁹¹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁹² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁹³ Іванцова О.В. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій у

ході розслідування злочинів у галузі цукрового виробництва. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 98.

⁹⁴ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁹⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁹⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁹⁷ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹⁸ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁹⁹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

¹⁰⁰ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹⁰¹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁰² Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹⁰³ Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹⁰⁴ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhzhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹⁰⁵ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹⁰⁶ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

^{107, 108, 109}. Щодо порядку проведення слідчих (розшукових) дій, то законодавець його визначив залежно від конкретного різновиду такої дії.

Ще однією невід'ємною рисою, яка характеризує слідчі (розшукові) дії як складову досудового розслідування та визначає їх правову природу, є їх призначення. Останнє частково визначив законодавець, указавши мету проведення слідчих (розшукових) дій у ч. 1 ст. 223 КПК України. Мета проведення слідчої (розшукової) дії визначається її спрямованістю «на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні»¹¹⁰.

На думку авторів науково-практичного коментаря до Кримінального процесуального кодексу України, значення слідчих (розшукових) дій полягає в тому, що вони є основним способом збирання доказів, а отже – основним засобом усебічного, повного та неупередженого дослідження всіх обставин кримінального правопорушення і досягнення визначених законом завдань кримінального провадження¹¹¹. Д. Б. Сергєєва, в свою чергу, визначаючи сутність слідчих (розшукових) дій, відзначає, що вони проводяться з метою виявлення й закріплення фактичних даних і відомостей про їхні

---

¹⁰⁷ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

¹⁰⁸ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹⁰⁹ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹¹⁰ Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 161.

¹¹¹ Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2-х т. Т. 1 / О.М. Бандурка та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Харків: Право, 2012. С. 285.

джерела для отримання доказів у кримінальному провадженні та їх перевірки, а відтак, ці дії мають водночас пізнавальний характер і розшукову спрямованість. Остання виражається в намаганні процесуальної особи розшукати та належним чином зафіксувати у відповідних процесуальних джерелах фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження. Разом із тим не менш важливою метою слідчих (розшукових) дій є перевірка раніше отриманих у кримінальному провадженні доказів^{112, 113, 114}. В. П. Сердюк вважає, що кожна зі слідчих дій є розшуковою, тому всі вони спрямовані на пошук доказу: деякі з них їх прямо закріплюють, а інші мають це своїм завданням, але виконуються вони офіційно і лише у рамках єдиного закону – КПК України¹¹⁵. Тому, на його думку, термін «слідча (розшукова) дія» в повній мірі передає її сутність і функціональне призначення. Як указує І. С. Кіпрач, ототожнення законодавцем понять слідчих і розшукових дій слідчого свідчить про те, що слідчим діям притаманний активний пошуковий характер. Окрім того, про активний пошуковий характер слідчих (розшукових) дій свідчить і запровадження абсолютно нового поняття «негласні слідчі (розшукові) дії», що, на думку законодавця, призведе до зближення кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, тим самим розширить можливості слідчого в процесі отримання доказової бази щодо встановлення осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, та інших

---

¹¹² Сергеева Д.Б. Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_2_11.

¹¹³ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹¹⁴ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹¹⁵ Сердюк В. П. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні України: процесуальні проблеми. *Право і суспільство*. 2017. № 1. Ч. 2. С. 258.

обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для встановлення обставин у справі¹¹⁶.

Щодо значення слідчих (розшукових) дій у досудовому розслідуванні також вдалими убачається твердження А. П. Лазарева. На його думку, слідчі (розшукові) дії є одним із основних інструментів зі встановлення обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Це виражається в тому, що на підставі проведення названих дій слідчий повинен визначити межі предмета доказування з урахуванням норм матеріального права, встановити факт кримінального правопорушення, фактичні дані, відомості про факти та процесуально закріплені докази, що вказують на вину підозрюваного. Він повинен встановити обставини кримінального правопорушення, ступінь тяжкості його вчинення та/або підстави для звільнення від кримінальної відповідальності¹¹⁷. Більше того, як зазначає науковець, кожна слідча (розшукова) дія містить у собі комплекс пізнавальних моментів, що забезпечується встановленням певних слідів та істини¹¹⁸.

Як спосіб збирання доказів, формування доказової основи правової позиції суб'єкта доказування проведення слідчих (розшукових) дій охарактеризував і В. В. Вапнярчук. На його погляд, всі слідчі (розшукові) дії в своїй єдності являють незамінну цінність для здійснення кримінального провадження (кримінального процесуального доказування)¹¹⁹. І. С. Кіп्राц

---

¹¹⁶ Кіп्राц І.С. Визначення поняття слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 280.

¹¹⁷ Лазарев А.П. Механізм проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2018. С. 10.

¹¹⁸ Лазарев А.П. Механізм проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2018. С. 118.

¹¹⁹ Вапнярчук В.В. Поняття і система слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 73–77.

значає, що слідчі (розшукові) дії своєю метою мають не тільки отримання (збирання) доказів, а й перевірку вже отриманих, що полягає в детальному дослідженні зібраних доказів та їх процесуальних джерел з точки зору їх придатності (належності, достовірності й допустимості) для встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження, отримання нових для підтвердження або спростування раніше зібраних доказів. При цьому перевірка як елемент процесу доказування має місце на всіх стадіях кримінального судочинства й тісно пов'язана зі збиранням і оцінкою доказів, їх процесуальних джерел. Вона здійснюється шляхом проведення нових чи додаткових слідчих (розшукових) дій за результатами логічного аналізу й дослідження змісту кожного доказу окремо та їх зіставлення з іншими доказами в кримінальному провадженні. Проте, одна й та сама слідча (розшукова) дія за різних обставин справи та на різних етапах досудового розслідування може бути спрямована як на отримання нових доказів, так і на перевірку вже отриманих¹²⁰.

Отже, слідча (розшукова) дія є правовою категорією, яка виступає в якості основного інструменту доказування в кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Їй притаманна ціла низка ознак, які визначають її правову природу. Зокрема, основними рисами слідчої (розшукової) дії як складової досудового розслідування є чітка регламентація підстав, порядку та уповноважених її проводити суб'єктів нормами кримінального процесуального законодавства; спрямованість на пошук, отримання та перевірка доказів і відомостей про них. Під слідчою (розшуковою) дією пропонуємо розуміти сукупність пізнавальних і пошукових дій, що здійснюються уповноваженими суб'єктами на підставах та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством, з метою формування доказової бази.

---

¹²⁰ Кіпращ І.С. Визначення поняття слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 279.

1.2. Конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння особи та забезпечення його дотримання в кримінальному провадженні

Основним Законом України, який має найвищу юридичну силу, є Конституція України. Згідно з положеннями ст. 8 вказаного нормативно-правового акта «... закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується»^{121, 122, 123, 124}. Тобто вказаною правовою нормою закріплюється визнання та дія в Україні принципу верховенства права. Більше того, відповідно до ст. 3 Конституції України «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави»^{125, 126, 127, 128}. Із наведених положень

---

¹²¹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

¹²² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹²³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹²⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹²⁵ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

¹²⁶ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення

помітно, що законодавцем визначене основне спрямування функціонування нашої держави, яке полягає в забезпеченні прав і свобод людини та гідних умов її життя; зміцненні громадянської злагоди на землі України та підтвердженні європейської ідентичності Українського народу і незворотності європейського та євроатлантичного курсу України; розвитку та зміцненні демократичної, соціальної, правової держави¹²⁹, про що й вказується в преамбулі до Конституції України.

Відповідно забезпечення дотримання прав і свобод людини є одним із пріоритетних напрямків діяльності будь-якої демократичної, правової, соціально спрямованої держави, якою себе й проголосила Україна. Проте, окремі сфери державного життя в тій чи іншій мірі пов'язані із застосуванням заходів примусу, які нерідко призводять до обмеження гарантованих прав і свобод людини і громадянина. Тому особливо важливим є визначення чітких підстав і порядку обмеження окремих прав людини і громадянина. Так, однією із прерогатив держави є забезпечення здійснення уповноваженими суб'єктами кримінальної процесуальної діяльності заради «захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден

негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹²⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹²⁸ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹²⁹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура»^{130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142}. Однак, досягнення визначе-

---

¹³⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹³¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹³² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹³³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹³⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹³⁵ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹³⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹³⁷ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹³⁸ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹³⁹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁴⁰ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹⁴¹ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

ного в кримінальному процесуальному законодавстві України завдання кримінального провадження досить часто неможливе без обмеження конституційно гарантованих прав і свобод людини і громадянина. У зв'язку з чим особливої актуальності набувають питання про дотримання правових стандартів у кримінальному провадженні.

Так, кримінальний процес є специфічним видом діяльності, серед відмінних ознак якої виокремлюють можливість застосування такого методу державно-правового впливу як примус. При цьому примус, як наголошує О. Андрушко, є реальним правовим явищем, яке має вплив на доктринальні підходи до визначення форми кримінального процесу, способів його здійснення та забезпечення, практика реалізації примусових заходів свідчить про ступінь дотримання прав і свобод людини у державі¹⁴³. Більше того, як відзначає Б. Б. Булатов, виконання суб'єктами кримінального процесу покладених обов'язків забезпечується не тільки засобами, передбаченими кримінальним процесуальним законом, а й примусовими засобами, регламентованими іншими галузями права (адміністративного, кримінального, цивільного) або комплексними законодавчими актами¹⁴⁴. Відповідно, здійснюючи досудове розслідування та судове провадження, уповноважені суб'єкти вправі застосовувати «так званий кримінальний процесуальний примус»¹⁴⁵. При цьому

---

¹⁴² Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹⁴³ Андрушко О. Примус у кримінальному процесі: питання денотації і конотації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 215.

¹⁴⁴ Булатов Б. Б. Государственное принуждение в уголовном судопроизводстве: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Москва, 2003. С. 20.

¹⁴⁵ Вершинина С. И. Государственное принуждение в уголовном судопроизводстве: нормативно-правовая природа и механизм

варто усвідомлювати, що поняття «примус у кримінальному процесі» є збірним, оскільки виступає свого роду в якості «правової категорії для інших понять, пов'язаних із цим інститутом» та включає в себе заходи забезпечення кримінального провадження, запобіжні заходи, кримінальний процесуальний примус, «непроцесуальний» примус тощо. Ось чому, на думку О. Андрушко, примус у кримінальному процесі є ще й інтегрованою (міжгалузєвою) правовою категорією¹⁴⁶. Разом із тим цілком слушним є зауваження з приводу того, що заперечувати примус як метод державно-правового впливу у кримінальному процесі неможливо, оскільки інший, переконання, якому часто відводиться провідна роль у правовому регулюванні, не завжди забезпечує досягнення завдань кримінального судочинства¹⁴⁷.

Із вищенаведеного помітно, що кримінальному процесу характерне застосування примусу під час здійснення кримінального провадження, а це, у свою чергу, безумовно призводить до необхідності в регламентованих законом випадках застосовувати по відношенню до особи заходи, які передбачають обмеження її окремих прав і свобод. Саме тому питання про обмеження прав і свобод людини і громадянина в кримінальному провадженні в контексті гарантування конституційно закріплених прав і свобод є вкрай актуальним. З урахуванням обраної тематики дисертаційного дослідження для нас великий інтерес представляють саме питання про зміст конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи та забезпечення його дотримання в кримінальному провадженні.

У розділі II Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» в ст. 21 зазначається, що «усі

функціонування: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Тольятти, 2017. С. 85.

¹⁴⁶ Андрушко О. Примус у кримінальному процесі: питання денотації і конотації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 217.

¹⁴⁷ Андрушко О. Примус у кримінальному процесі: питання денотації і конотації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 217–218.

люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними». Більше того в ст. 22 вказаного нормативно-правового акта закріплено, що «конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод»¹⁴⁸. Тобто в наведених положеннях чітко визначено, що всі люди в нашій державі наділяються рівними правами, які не можуть бути відчужуваними чи порушеними. При цьому ці права закріплюються на рівні Основного Закону України та гарантуються державою. До того ж вказані права повинні бути непорушними й в інших законах України, які приймаються на основі й на виконання Конституції. Це означає, що вказані права повинні бути гарантованими й у положеннях спеціального законодавства, яким і є кримінальне процесуальне. З огляду на це, в кримінальному процесуальному законодавстві України повинні бути визначені гарантії дотримання конституційних прав людини в кримінальному провадженні, зокрема конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи. Причому згідно з рішенням Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 р. № 76–VIII від 22 травня 2018 р. № 5–р/2018 в кримінальному процесуальному законодавстві України не допускається звуження змісту та обсягу існуючих конституційних прав і свобод людини, в тому числі й права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, якщо таке звуження призводить до порушення їх сутності¹⁴⁹.^{149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160}

---

¹⁴⁸ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

¹⁴⁹ У справі за конституційним поданням 49 народних депутатів

Право на недоторканність житла чи іншого володіння особи закріплено ст. 30 Конституції України, згідно з якою

України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76–VIII: рішення Великої палати Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5–р/2018. *Офіційний вісник України*. 2018. № 51. Ст. 1792.

¹⁵⁰ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

¹⁵¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁵² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁵³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹⁵⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁵⁵ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁵⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹⁵⁷ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹⁵⁸ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁵⁹ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁶⁰ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

«кожному гарантується недоторканність житла. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку»¹⁶¹. Із вказаного слідує, що законодавець не тільки закріпив право на недоторканність житла чи іншого володіння особи, а й вказав ті виняткові випадки, коли це право може бути обмеженим. При цьому варто наголосити, що право на недоторканність житла чи іншого володіння особи в жодному випадку не може бути порушеним, це є неконституційно та протизаконно, воно може тільки обмежуватися. Саме тому в кримінальному провадженні у визначених законом випадках право на недоторканність житла чи іншого майна особи обмежується, а не порушується. Більше того про обмеження конституційних прав чітко йдеться в ст. 64 Основного Закону. Згідно з вказаним положенням «конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції»¹⁶².

Проте, якщо мова йде про необхідність обмеження конституційного права, зокрема права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, то правова держава, вважаючи покарання передусім виправним та превентивним

---

¹⁶¹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

¹⁶² Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

засобом, має використовувати не надмірні, а лише необхідні і зумовлені метою заходи. Як зазначається з цього приводу в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст. 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 02 листопада 2004 р. № 15–рп/2004, обмеження конституційних прав обвинуваченого повинно відповідати принципу пропорційності: інтереси забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та безпеки тощо можуть виправдати правові обмеження прав і свобод тільки в разі адекватності соціально обумовленим цілям¹⁶³. Разом із тим Конституційний Суд України вважає, що поняття «обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина» в контексті ч. 1 ст. 64 Конституції України слід розуміти як непередбачене конституційними нормами звуження обсягу прав і свобод, встановлення додаткових норм. Однак, необхідно відрізнити поняття «обмеження основоположних прав і свобод» від прийнятого у законотворчій практиці поняття «фіксація меж самої сутності прав і свобод» шляхом застосування юридичних способів (прийомів)^{164, 165, 166, 167, 168, 169}.

---

¹⁶³ У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15–рп/2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 45. Ст. 2975.

¹⁶⁴ У справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні): рішення Конституційного Суду України від 12.06.2007 № 2–рп/2007. *Офіційний вісник України*. 2007. № 54. Ст. 2183.

Окрім того, говорячи про гарантування конституційних прав людини, в тому числі права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, слід виходити з того, що в нашій державі закріплені і діє принцип верховенства права. А одним із елементів верховенства права, як вказується в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про міліцію» від 29 червня 2010 р. № 17–рп/2010, є принцип правової визначеності. Згідно з цим принципом обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлюваних такими обмеженнями. Тобто обмеження будь-якого права повинне базуватися на критеріях, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної, передбачати юридичні

---

¹⁶⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁶⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹⁶⁷ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁶⁸ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

¹⁶⁹ Гольдберг Н.О. Забезпечення конституційних прав і свобод особи при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій у її житлі та іншому володінні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 2. С. 47–58.

наслідки своєї поведінки^{170, 171, 172, 173, 174}. При цьому слід виходити з того, що будь-яке обмеження прав людини і громадянина повинне бути не тільки юридично обґрунтованим, а й соціально виправданим і адекватним^{175, 176, 177}.

---

¹⁷⁰ У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію»: рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 № 17–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 52. Ст. 1746.

¹⁷¹ У справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху): рішення Конституційного Суду України від 22.12.2010 № 23–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 101. Ст. 3639.

¹⁷² У справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України «Про вибори народних депутатів України», пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вибори народних депутатів України» щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі» (справа про виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії): рішення Конституційного Суду України від 21.12.2017 № 3–рп/2017. *Офіційний вісник України*. 2018. № 8. Ст. 318.

¹⁷³ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁷⁴ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site.URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

¹⁷⁵ У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень законів України «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»

Також заслуговує на увагу позиція Конституційного Суду України стосовно того, що обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права^{178, 179, 180}. Саме тому держава, виконуючи свій головний обов'язок – утвердження і забезпечення прав і свобод людини (ч. 2 ст. 3 Конституції України), повинна не тільки утримуватися від порушень чи непропорційних обмежень прав і свобод людини, але й вживати належних заходів для забезпечення можливості їх повної реалізації кожним, хто перебуває під її юрисдикцією. Для цього

(справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів): рішення Конституційного Суду України від 06.10.2010 № 21–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 80. Ст. 2835.

¹⁷⁶ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁷⁷ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

¹⁷⁸ У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу): рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 № 2–рп/2016. *Офіційний вісник України*. 2016. № 48. Ст. 1724.

¹⁷⁹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁸⁰ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

потрібно забезпечувати ефективне правове регулювання, яке відповідає конституційним нормам і принципам, та створювати механізми, необхідні для задоволення потреб та інтересів людини^{181, 182, 183}, зокрема під час здійснення кримінального провадження. Тобто особлива роль відводиться запровадженню такого юридичного регулювання, яке б відповідало конституційним нормам і принципам, та створенню механізмів для ефективного захисту конституційних прав і свобод¹⁸⁴.

З вищенаведених позицій Конституційного Суду України помітно, що обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина є виправданим юридичним засобом впливу на особу і повинно повністю здійснюватися у відповідності до вимог закону. Іншими словами, мова йде про правомірний характер таких обмежень, у зворотному випадку буде мати

---

¹⁸¹ У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недездатних осіб до психіатричного закладу): рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 № 2-рп/2016. *Офіційний вісник України*. 2016. № 48. Ст. 1724.

¹⁸² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁸³ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

¹⁸⁴ У справі за конституційною скаргою товариства з обмеженою відповідальністю «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців двадцять четвертого, двадцять п'ятого, двадцять шостого розділу I Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення деяких положень та усунення суперечностей, що виникли при прийнятті Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 23 березня 2017 року № 1989-VIII: рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 05.06.2019 № 3-р(І)/2019. *Офіційний вісник України*. 2019. № 51. Ст. 1753.

місце порушення, а не обмеження конституційних прав і свобод особи. Конституційний Суд України у рішенні у справі за конституційними скаргами Байшева Павла Вікторовича, Бурлакової Ольги Олександрівни, Даць Ірини Вільямівни, Дедковського Вячеслава Вікторовича, Желізняка Михайла Васильовича, Кожухарової Людмили Анатоліївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) пунктів 2, 3 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження контрактної форми роботи у сфері культури та конкурсної процедури призначення керівників державних та комунальних закладів культури» від 28 січня 2016 р. № 955–VIII зі змінами від 12 липня 2019 р. № 5–р(І)/2019 наводить своє трактування поняття «правомірне обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина». Під останнім пропонується розуміти передбачену Конституцією України можливість втручання держави за допомогою юридичних засобів у зміст та обсяг конституційних прав і свобод людини і громадянина, яке відповідає вимогам верховенства права, потрібності, доцільності та пропорційності у демократичному суспільстві. Метою такого обмеження є охорона основоположних цінностей у суспільстві, до яких належать, зокрема життя, свобода та гідність людини, здоров'я і моральність населення, національна безпека, громадський порядок^{185, 186}.

---

¹⁸⁵ У справі за конституційними скаргами Байшева Павла Вікторовича, Бурлакової Ольги Олександрівни, Даць Ірини Вільямівни, Дедковського Вячеслава Вікторовича, Желізняка Михайла Васильовича, Кожухарової Людмили Анатоліївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) пунктів 2, 3 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження контрактної форми роботи у сфері культури та конкурсної процедури призначення керівників державних та комунальних закладів культури» від 28 січня 2016 року № 955–VIII зі змінами: рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 12.07.2019 року № 5–р(І)/2019. *Офіційний вісник України*. 2019. № 62. Ст. 2162.

Якщо говорити про конституційну гарантію недоторканності житла, то вона не поширюється на випадки, коли суспільні інтереси вимагають правомірного обмеження прав людини, зокрема для захисту прав і законних інтересів інших членів суспільства. Обмеження права особи на недоторканність житла, яке визначено в Конституції України і міжнародно-правових актах, визнається легітимним втручанням держави в права людини з метою забезпечення загального блага^{187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205,}

---

¹⁸⁶ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

¹⁸⁷ У справі за конституційним зверненням громадянки Сінюгіної Ірини Іванівни щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 376 у взаємозв'язку зі статтями 151, 152, 153 Цивільного-процесуального кодексу України: рішення Конституційного Суду України від 31.05.2011 № 4–рп/2011 / Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/623>.

¹⁸⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁸⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁹⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹⁹¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁹² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁹³ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹⁹⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

206, 207. Проте, будь-яке втручання в права людини, в тому числі недоторканності житла чи іншого володіння особи, навіть за

---

¹⁹⁵ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹⁹⁶ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁹⁷ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹⁹⁸ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁹⁹ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

²⁰⁰ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

²⁰¹ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

²⁰² Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

²⁰³ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

²⁰⁴ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-sldichyh-rozshukovyh-dij/>.

²⁰⁵ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

²⁰⁶ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

²⁰⁷ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL:

наявності легітимної мети, всупереч вимозі домірності, неодмінно спричинятиме скасування або обмеження прав і свобод людини^{208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228}

---

https://arm.naiiau.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

²⁰⁸ У справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до статті 81 Конституції України (щодо додаткових підстав дострокового припинення повноважень народного депутата України) (реєстр. № 1027) вимогам статей 157 і 158 Конституції України: висновок Конституційного Суду України (Велика палата) від 24.12.2019 № 9–в/2019. *Вісник Конституційного Суду України*. 2020. № 1–2. Стор. 77.

²⁰⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

²¹⁰ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

²¹¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

²¹² Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

²¹³ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

²¹⁴ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

²¹⁵ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

²¹⁶²¹⁶ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

²¹⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

У кримінальному процесуальному законодавстві України «недоторканність житла чи іншого володіння особи» віднесено до числа загальних засад кримінального провадження, яким повинні відповідати зміст та форма кримінального провадження. Деталізується вказаний принцип у ст. 13 КПК України, в якій зазначається, що «не допускається проникнення до житла

---

²¹⁸ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

²¹⁹ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

²²⁰ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углублення знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

²²¹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provazhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

²²² Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

²²³ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

²²⁴ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углублення знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

²²⁵ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-sldchih-rozshukovyh-dij/>.

²²⁶ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

²²⁷ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

²²⁸ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiiau.kiev.ua/books/public_html/lectons/lection10_3.html.

чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених цим Кодексом»²²⁹. Далі особливості проникнення до житла чи іншого володіння особи, як прояв обмеження конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, конкретизуються в положеннях ст. 233 КПК України. Зокрема, в ч. 1 вказаної статті зазначається, що «ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою цієї статті»²³⁰. Тобто вказується, що проникнення до житла чи іншого володіння особи під час здійснення кримінального провадження буде правомірним тільки за наявності добровільної згоди особи, яка ними володіє, або ухвали слідчого судді. Разом із тим законодавець вказує на існування винятків, коли проникнення до житла чи іншого володіння особи буде виправданим і правомірним навіть за відсутності зазначених вище підстав. Мова йде про те, що «слідчий, дізнавач, прокурор має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення»^{231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238}.

---

²²⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

²³⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

²³¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

²³² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247. Із зазначеного помітно, що в якості виключення допускається проникнення до житла чи іншого

---

²³³ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

²³⁴ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

²³⁵ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

²³⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

²³⁷ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologichniy-slovník.html.

²³⁸ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

²³⁹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

²⁴⁰ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

²⁴¹ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

²⁴² Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

²⁴³ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

²⁴⁴ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

²⁴⁵ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня

володіння особи за відсутності згоди володільця чи рішення слідчого судді у виняткових випадках. При цьому законодавець не наводить вичерпного переліку таких невідкладних випадків, він обмежується тільки визначенням характеру невідкладних випадків, тобто з чим вони пов'язані. Така ситуація безперечно призводить до того, що не завжди однозначно й однаково вирішується питання про наявність невідкладних випадків і виправданість проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з обмеженням права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, без відповідного судового рішення чи добровільної згоди особи, яка володіє ними.

Що ж стосується проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із обмеженням права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, то вони проводяться на підставі ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Проте, згідно зі ст. 250 КПК України допускається проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді. Зокрема, «у виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (ст.ст. 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді у випадках, передбачених цим Кодексом, за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора»²⁴⁸. Тобто законодавець допускає можливість

2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

²⁴⁶ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

²⁴⁷ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

²⁴⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013.

проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якою обмежується право на недоторканність житла чи іншого володіння особи, до постановлення відповідної ухвали слідчого судді за виняткових невідкладних випадків. Як і у разі визначення невідкладних випадків проникнення до житла чи іншого володіння особи без відповідного судового рішення під час проведення слідчих (розшукових) дій, положення КПК України містять тільки вказівку на характер таких виняткових невідкладних випадків, без наведення їх переліку. Єдине, що зі змісту ч. 1 ст. 250 КПК України вбачається, що виняткові невідкладні випадки для проведення негласних слідчих (розшукових) дій без постановлення відповідної ухвали слідчого судді є вужчими за своїм обсягом і змістом у порівнянні з невідкладними випадками, визначеними ч. 3 ст. 233 КПК України.

Із вищенаведеного помітно, що конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння особи гарантується в кримінальному провадженні шляхом закріплення недоторканності житла чи іншого володіння особи як засади кримінального провадження. Причому вказаний принцип повністю побудований на конституційних положеннях про досліджуване право і полягає у виправданому обмеженні вказаного права, згідно з яким проникнення до житла чи іншого володіння особи допускається в кримінальному провадженні лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім виняткових випадків, які визначаються в положеннях кримінального процесуального законодавства України. При цьому наявність невідкладних випадків, виходячи з положень ч. 2 ст. 30 Конституції України, допускає можливість встановлення законом іншого, а не тільки за вмотивованим рішенням суду, порядку проникнення до житла чи іншого володіння особи²⁴⁹. Зокрема, невідкладні випадки проникнення до житла чи іншого володіння особи

№ 9–10. Ст. 88.

²⁴⁹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

визначаються в ч. 3 ст. 233 та ч. 1 ст. 250 КПК України. Так, у випадку проникнення до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді згідно з ч. 3 ст. 233 КПК України «прокурор, слідчий, дізнавач за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення обшуку. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 234 цього Кодексу, перевіряючи, крім іншого, чи дійсно були наявні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді. Якщо прокурор відмовиться погодити клопотання слідчого, дізнавача про обшук або слідчий суддя відмовить у задоволенні клопотання про обшук, встановлені внаслідок такого обшуку докази є недопустимими, а отримана інформація підлягає знищенню в порядку, передбаченому ст. 255 цього Кодексу»²⁵⁰. Якщо ж проникнення до житла чи іншого володіння особи було здійснено в рамках проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді, то «прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 248 цього Кодексу. Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому ст. 255 цього Кодексу»²⁵¹70.

Тобто у разі проведення слідчої (розшукової) чи негласної слідчої (розшукової) дії, пов'язаної з обмеженням

---

²⁵⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

²⁵¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, до постановлення ухвали слідчого судді уповноважені особи зобов'язані невідкладно звернутися до слідчого судді з відповідним клопотанням, у якому не тільки обґрунтовуються підстави проведення таких дій, а й наявність невідкладних випадків і виправданість прийнятого рішення про проникнення до житла чи іншого володіння особи до постановлення відповідного судового рішення. Якщо слідчий суддя переконається в наявності необхідності невідкладного обмеження конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи в конкретному кримінальному провадженні за наведених обставин і визнає дії уповноважених осіб правомірними, то він постановляє відповідну ухвалу «постфактум», тим самим «легалізуючи» проникнення до житла чи іншого володіння особи та отриману в ході таких дій інформацію. Більше того, у випадку обмеження конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, відповідно до ст. 253 КПК України прокурор або за його дорученням слідчий повинні письмово повідомити осіб, щодо яких такі дії проводилися й чиї конституційні права при цьому були тимчасово обмежені, а також підозрюваного, його захисника про таке обмеження²⁵².

Окремо варто наголосити, що проникнення до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді не виключає необхідність дотримання всіх інших вимог до проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій. Зокрема, як зазначає з цього приводу А. О. Шульга, слідчий, прокурор вживають належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чиї права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Перед проведенням слідчої

---

²⁵² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

(розшукової) дії особам, які беруть у ній участь, роз'яснюються їхні права і обов'язки, передбачені чинним КПК України, а також відповідальність, встановлена законом. У ст. ст. 30, 55 Конституції України зазначається, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом²⁵³. Але, як відзначає вчений, виходячи із диспозицій ст. ст. 223 та 233 КПК України, існують винятки, що обґрунтовані певною невідкладністю. Зокрема, в ч. 4 ст. 223 КПК України зазначається, що проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їхньому проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного^{254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269}. Тобто у всіх випадках

---

²⁵³ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

²⁵⁴ Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 161.

²⁵⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

²⁵⁶ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

²⁵⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

²⁵⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

²⁵⁹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша шкoлопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

²⁶⁰ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

²⁶¹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

²⁶² Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

проведення невідкладних слідчих дій без дозволу суду передбачаються певні виключення стосовно додержання норм Конституції України, які гарантують недоторканість особистості, житла чи іншого володіння особи. У цьому контексті й виникає слушне запитання: «А чи не стають такі винятки причинами та умовами порушення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження?» Адже невідкладність задекларована Кримінальним процесуальним законом, тож реалізується саме в межах кримінальної процесуальної діяльності по конкретному кримінальному процесуальному провадженню, результати якого стають законною підставою для суду у прийнятті рішення стосовно винуватості або навпаки обвинуваченого²⁷⁰.

---

²⁶³ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

²⁶⁴ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

²⁶⁵ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

²⁶⁶ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

²⁶⁷ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

²⁶⁸ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

²⁶⁹ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

²⁷⁰ Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 161.

У цьому контексті особливого значення набуває поняття невідкладності, а саме – в яких випадках, за яких обставин слід уважати слідчу (розшукову) дію невідкладною; які критерії визначають невідкладність слідчої (розшукової) дії; які підстави вважаються достатніми для проведення невідкладної слідчої (розшукової) дії, зокрема, пов’язаної з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи. Як приклад, по відношенню до слідчих (розшукових) дій термін «невідкладний» Є. Д. Лук’янчиков пропонує вживати для позначення того, що зволікання із проведенням такої дії в терміновому порядку в конкретній слідчій ситуації може призвести до пошкодження, зникнення або знищення слідів і втрати фактичних даних, що мають значення для провадження²⁷¹.

Якщо говорити про невідкладність проведення слідчих (розшукових) дій, пов’язаних із обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, то В.І. Галаган та О.І. Галаган вказують, що хоча невідкладність обшуку, огляду враховані у ч. 2 ст. 30 Конституції України²⁷², то в ч. 5 ст. 240 КПК України²⁷³ додатково зазначено, що «слідчий експеримент, який проводиться в житлі чи іншому володінні особи, здійснюється також або лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, яке розглядається в порядку, передбаченому для розгляду клопотань про проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи. При

---

²⁷¹ Лук’янчиков Є.Д., Лук’янчиков Б.Є. Невідкладні слідчі (розшукові) дії у КПК України. *Досудове розслідування в Україні: сучасний стан та шляхи підвищення ефективності*: матеріали науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 29 травня 2015 р.). Миколаїв: Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка, 2015. С. 96–97.

²⁷² Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

²⁷³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

цьому жодного випадку невідкладного проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи, без її добровільної згоди або ухвали слідчого судді, у КПК України не передбачено»^{274, 275, 276, 277, 278}. Тобто в законодавстві не йдеться про невідкладність проведення інших слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи²⁷⁹. Така ситуація у кримінальному провадженні є проблемною, адже може стати причиною та умовою порушення конституційних прав учасників кримінального процесу²⁸⁰. А значить існує нагальна необхідність визначення в положеннях КПК України критеріїв

---

²⁷⁴ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

²⁷⁵ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

²⁷⁶ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

²⁷⁷ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

²⁷⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

²⁷⁹ Галаган В.І., Галаган О.І. Реалії і проблеми нового КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 16–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_5.

²⁸⁰ Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 262.

невідкладності випадків, за яких допускається обмеження конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи в кримінальному провадженні до постановлення ухвали слідчого судді та за відсутності добровільної згоди особи, яка володіє житлом чи іншим володінням.

Відповідно конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння особи полягає в гарантуванні недопущення незаконного проникнення до житла чи іншого володіння особи. Таке проникнення можливе й буде правомірним тільки у випадку наявності визначених законом підстав, а саме дозволу власника чи рішення суду. При цьому допустиме обмеження досліджування конституційного права повинне бути співрозмірне з «легальною метою». Мова йде про необхідність втручання держави «згідно з законом в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб»^{281, 282, 283, 284, 285}. Говорячи про забезпечення

---

²⁸¹ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ, конвенція Ради Європи від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. № 32 від 23.08.2006. С. 270.

²⁸² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

²⁸³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

²⁸⁴ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

²⁸⁵ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*:

дотримання конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи в кримінальному провадженні, варто відзначити, що на практиці правоохоронним органам не завжди вдається зберегти баланс між дотриманням цих прав та їх обґрунтованим обмеженням²⁸⁶.

Отже, гарантованість конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи взагалі, та в кримінальному провадженні зокрема, полягає в недопущенні свавільного, безпідставного проникнення будь-кого до житла чи іншого володіння особи. Допускається обмеження вказаного права тільки за наявності законних підстав (добровільної згоди чи ухвали слідчого судді), окрім визначених законом невідкладних випадків, для досягнення легітимної мети, яка полягає в «захисті особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, забезпеченні швидкого, всебічного, незалежного й об'єктивного кримінального провадження»²⁸⁷.

1.3. Поняття та система слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи

У першому підрозділі було з'ясовано, що слідчі (розшукові) дії є процесуальними діями, які виступають основними засобами збирання доказової інформації у кримінальному провадженні, а значить є «основним

матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

²⁸⁶ Ілляк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

²⁸⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

інструментом процесу доказування в кримінальному провадженні»²⁸⁸. Більше того, до основного способу збирання доказів стороною обвинувачення проведення слідчих (розшукових) дій і такого їх різновиду, як негласні слідчі (розшукові) дії, відносить і законодавець^{289, 290}. Вказані дії свого роду є нічим іншим як засобами пізнання об'єктивної дійсності з метою максимально повного відтворення умов учинення кримінального правопорушення та з'ясування всіх обставин, які в своїй сукупності становлять предмет доказування. Тобто слідчі (розшукові) дії за своєю суттю представлені сукупністю операцій, які зумовлені наявністю і своєрідним поєднанням у кожному з них загальнонаукових методів пізнання, що мають аспекти, які взаємодіють та спрямовані на збирання та перевірку доказів задля вирішення завдань кримінального судочинства²⁹¹. На пізнавальний характер слідчих (розшукових) дій вказує й М. Є. Шумило. На його думку, основу слідчої діяльності під час розслідування кримінального правопорушення становить пізнавальна діяльність, що полягає у виявленні, збиранні та оцінюванні інформації щодо події злочину та пошуку недостатньої інформації²⁹².

---

²⁸⁸ Кіпращ І.С. Визначення поняття слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 278.

²⁸⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

²⁹⁰ Скрябін О. М. Слідчі дії як основний засіб збирання доказів у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2020. № 4 (29). С. 90–93.

²⁹¹ Соловьев А. Б. Доказывание в досудебных стадиях уголовного процесса России. Москва: Юрлитинформ, 2002. С. 27.

²⁹² Шумило М.Є. Оперативно-розшукові і слідчі дії: взаємозв'язок і розбіжність (гносеологічна і правова природа) // Становлення системи негласного розслідування у кримінально-процесуальному законодавстві України: матеріали круглого столу (м. Київ, 7 жовтня 2011 р.). Київ: Видавець Ліпкан О. С., 2001. С. 25.

У контексті вищенаведеного цілком слушним є бачення О. М. Скрябіна, згідно з яким отримання доказів є багатоплановим та комплексним поняттям, яке складається з комплексу дій, спрямованих на виявлення, фіксацію та збереження доказів у кримінальному провадженні, а також перевірку їх достовірності. Основним способом збирання доказів виступають слідчі дії та негласні слідчі дії у кримінальному провадженні. Реалізація слідчих дій відбувається задля отримання доказів та перевірки тих доказів, що наявні, дослідження слідів кримінального правопорушення, пізнання яких важливе для провадження²⁹³.

Говорячи про визначення слідчих (розшукових) дій узагалі та тих, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи зокрема, а також про їх систематизацію, варто передусім з'ясувати їх цільову спрямованість, зокрема на дослідження доказів²⁹⁴.

Як уже зазначалося, відмінними ознаками слідчих (розшукових) дій є їх пізнавальний характер і пошуково-розшукова спрямованість, які в своїй сукупності й визначають їх сутність, яка полягає у намаганні процесуальної особи виявити (знайти, розшукати) й належним чином зафіксувати у відповідних процесуальних джерелах фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження^{295, 296, 297, 298, 299}. Проте,

---

²⁹³ Скрябін О. М. Слідчі дії як основний засіб збирання доказів у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2020. № 4 (29). С. 93.

²⁹⁴ Федоров Г. В. Криминалистические средства противодействия преступности: монография. Минск: Центр охраны труда и промбезопасности, 2007. С. 89–91.

²⁹⁵ Сергеева Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 87–88.

²⁹⁶ Скрябін О. М. Слідчі дії як основний засіб збирання доказів у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2020. № 4 (29). С. 92.

²⁹⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

якщо вести мову про слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то окремо слід відзначати таку їх рису як неможливість досягнення їх легітимної мети без проникнення до такого житла чи іншого володіння особи, а відтак механізм учинення таких слідчих (розшукових) дій неможливий без обмеження конституційно гарантованого права на недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Визначаючи поняття слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, варто визначити баланс між недоторканністю та потребами вирішення правовими засобами завдань кримінального провадження. У цьому контексті вбачається доречним наступне твердження. Недоторканність взагалі й по відношенню до житла чи іншого володіння особи зокрема, як вірно відзначає О. Ю. Татаров, не повинна використовуватися «на шкоду законності та справедливості як засіб убезпечення винного від справедливого покарання». Її навпаки слід розглядати й відповідно застосовувати як особливий порядок притягнення до кримінальної відповідальності, який забезпечує захист від незаконного і необґрунтованого обвинувачення в учиненні злочину³⁰⁰. Відповідно у визначених законом випадках і порядку обмеження такої недоторканності допустиме та полягає в забезпеченні уповноваженими особами правомірного проникнення до житла чи іншого володіння особи під час

---

²⁹⁸ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

²⁹⁹ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару* (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

³⁰⁰ Татаров О. Ю. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій стосовно окремої категорії осіб. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2015. Вип. 2. Т. 1. С. 206.

проведення відповідних слідчих (розшукових) дій задля вирішення завдань кримінального провадження, визначених у ст. 2 КПК України.

Отже, з урахуванням наведеного нами в підрозділі 1.1 розуміння слідчої (розшукової) дії, а також змісту конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи можна запропонувати наступне трактування слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. Це сукупність пізнавальних і пошукових дій, пов'язаних з проникненням до житла чи іншого володіння особи, що здійснюються уповноваженими суб'єктами на підставах та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством, з метою отримання та перевірки доказів та інформації про них.

Важливе теоретичне та практичне значення відіграє не тільки з'ясування поняття слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, а й їх систематизація. Як зазначає з цього приводу С. Ю. Карпушин, важливим аспектом, що характеризує слідчі (розшукові) дії як систему, виступає можливість їх класифікації^{301, 302, 303}.

В. В. Вапнярчук зауважує, що всі слідчі (розшукові) дії в своїй єдності мають незамінну цінність для здійснення кримінального провадження (кримінального процесуального доказування), через що вбачається цілком логічним розглядати

---

³⁰¹ Карпушин С.Ю. Повторні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 17. Т. 2. С. 136.

³⁰² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

³⁰³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

їх не просто як певну сукупність, а як систему³⁰⁴. Ось чому, розглядаючи питання про слідчі (розшукові) дії, зокрема їх місце та значення в кримінальному провадженні, варто використовувати системний підхід.

Так, С.В. Єськов, досліджуючи втручання у приватне спілкування як елемент системи слідчих (розшукових) дій, підкреслює особливе значення системного підходу в царині природничих наук. При цьому вчений повністю поділяє думку Р. фон Ієрінга стосовно того, що «ретельність, з якою теорія ставиться до питання систематики, в найвищому ступені доцільна й окупається з лихвою... Доки наука не знайшла для будь-якого предмета правильного місця в системі, вона й не зрозуміла його як слід, оскільки «зрозуміти» не означає тільки вникнути у предмет сам по собі, але й у його зв'язок з іншими»^{305, 306}.

Використання терміна «система» по відношенню до певної сукупності явищ, процесів, категорій тощо передусім здійснюється з метою вказати не тільки на їх об'єднання, а для відзначення їх цілісності, зумовленої єдиними цілями, засадами тощо. Тобто структурні елементи чого-небудь об'єднуються в систему за спільною ознакою, тим самим формуючи єдність таких частин^{307, 308}, «певну суцільність»^{309, 310}. Відповідно,

---

³⁰⁴ Вапнярчук В.В. Поняття і система слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 74.

³⁰⁵ Ієрінг Р.Ф. *Юридическая техника* / сост. А. В. Поляков. Москва: Статут, 2008. С. 39.

³⁰⁶ Єськов С.В. Втручання у приватне спілкування як елемент системи слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична*. 2013. Вип. 2. С. 265.

³⁰⁷ Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, 2002. С. 1126.

³⁰⁸ Єськов С.В. Втручання у приватне спілкування як елемент системи слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична*. 2013. Вип. 2. С. 266.

говорячи про систему слідчих (розшукових) дій, зокрема, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, насамперед мова йде не про просту сукупність таких дій, а про їх упорядковане об'єднання.

Якщо ж вести мову про слідчі (розшукові) дії, то слід відзначити, що вони самі по собі є нічим іншим як системою певних операцій, тактичних прийомів тощо. В той же час вони є структурним елементом цілої системи засобів, які використовуються в кримінальному провадженні для збирання, оцінки та використання доказової інформації. На необхідність використання системного підходу при дослідженні окремих інститутів кримінального процесуального права неодноразово в своїх наукових доробках указувала чимала кількість науковців. Зокрема, з приводу визначення системи слідчих (розшукових) дій свого часу ще С. А. Шейфер наголошував на тому, що комплекс слідчих дій є «... системним утворенням, в якому кожна слідча дія виступає елементом системи. Такий підхід є виправданим за умови, що між елементами спільноти існують певні зв'язки, оскільки лише вони виступають ознакою системи, уявляються, як прийнято вважати у теорії систем, системоутворюючими»³¹¹.

На важливість і необхідність систематизації слідчих (розшукових) дій указує й той факт, що законодавець у КПК України використав прийом законодавчої техніки щодо роздільної регламентації всієї сукупності слідчих (розшукових) дій в окремих главах (XX та XXI). При цьому в якості критерію поділу, як відзначає С. В. Єськов, було обрано таку властивість слідчих (розшукових) дій як утаємниченість фактів та методів їх проведення, конфіденційний характер певної слідчої

---

³⁰⁹ Философская энциклопедия: в 5 т. Т. 5 / гл. ред. Ф. В. Константинов. Москва: Советская энциклопедия, 1970. С. 18.

³¹⁰ Садовский В. Н. Основания общей теории систем: логико-методологический анализ. Москва: Наука, 1974. С. 84–85.

³¹¹ Шейфер С. А. Следственные действия. Основания, процессуальный порядок и доказательственное значение. Самара: Самарский ун-т, 2004. С. 42.

(розшукової) дії. Таким чином, обраний законодавцем підхід дає підстави для декомпозиції усієї множини слідчих (розшукових) дій на дві підсистеми (групи) – гласного та негласного характеру³¹². Проте фактично виокремлення слідчих (розшукових) дій можна здійснювати не тільки за вищезазначеним критерієм. У зв'язку з цим у фаховій науковій літературі зустрічаються різні підходи до класифікації (систематизації) слідчих (розшукових) дій. Такий поділ указаних дій дозволяє детальніше дослідити проблематику процесуального регулювання підстав і порядку їх проведення, виокремити труднощі, з якими стикаються практичні працівники під час їх проведення, а також визначити шляхи вдосконалення процесуальних засад та практики проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Усе це вказує на те, що класифікація як вид діяльності є пізнавально корисною процедурою, оскільки сприяє рухові науки від ступеня емпіричного накопичення знань на рівень теоретичного синтезу, системного підходу³¹³.

Критерії, за якими здійснюється систематизація слідчих (розшукових) дій, різні вчені виділяють по-різному. Найвні наукові підходи до класифікації слідчих (розшукових) дій були дещо узагальнені авторським колективом підручника «Криміналістика» за редакцією В. Ю. Шепітька. Зокрема, запропоновано класифікувати слідчі (розшукові) дії на певні види за наступними критеріями:

– залежно від того, чи підлягають розголошенню відомості про факт та методи їх проведення, вони поділяються на слідчі (розшукові) дії (гл. 20 КПК України) та негласні слідчі (розшукові) дії (гл. 21 КПК України);

---

³¹² Єськов С.В. Втручання у приватне спілкування як елемент системи слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична*. 2013. Вип. 2. С. 268.

³¹³ Большая советская энциклопедия: в 30 т. Т. 12. Кварнер – Конгур / гл. ред. А. М. Прохоров. Изд. 3-е. Москва: Советская энциклопедия, 1973. С. 269.

– залежно від наявності розпочатого досудового розслідування поділяють на ті, що відповідно до закону можуть бути проведені до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (єдиною такою слідчою (розшуковою) дією є огляд місця події в невідкладних випадках (ч. 3 ст. 214 КПК України)) та слідчі (розшукові) дії, що проводяться тільки після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та початку досудового розслідування (всі інші слідчі (розшукові) дії);

– залежно від послідовності проведення слідчі (розшукові) дії поділяють на первинні, подальші та повторні;

– залежно від можливості повторного проведення слідчі (розшукові) дії розподіляють на ті, що можуть бути проведені повторно (наприклад, допит, огляд) і ті, повторне проведення яких заборонено (наприклад, проведення впізнання за фотознімками, матеріалами відеозапису виключає можливість у подальшому пред'явленні особи для впізнання (ч. 6 ст. 228 КПК України));

– залежно від обсягу проведення слідчі (розшукові) дії можна диференціювати на основні та додаткові^{314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325,}

---

³¹⁴ Шепітько В. Ю. та ін. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид., переробл. та допов. Київ: Ін Юре, 2016. 276–278.

³¹⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

³¹⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

³¹⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

³¹⁸ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

³¹⁹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

³²⁰³²⁰ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

– залежно від обов'язковості проведення слідчих (розшукових) дій вони поділяються на обов'язкові та необов'язкові. При цьому обов'язковість слідчої (розшукової) дії може визначатися прямою вказівкою в законі на обов'язковість її проведення; дорученням прокурора, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням; дорученням суду в разі, якщо під час судового розгляду виникне потреба у встановленні обставин або перевірці обставин, які мають істотне значення для кримінального провадження, і вони не можуть бути встановлені або перевірені іншим шляхом;

– залежно від обмеження конституційних прав осіб слідчі (розшукові) дії поділяють на такі, що: а) пов'язані; б) не пов'язані; в) можуть бути пов'язані з тимчасовим обмеженням окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина;

– за процесуальною підставою здійснення слідчі (розшукові) дії можуть бути диференційовані на ті, що проводяться: за постановою слідчого або прокурора; ті слідчі (розшукові) дії, проведення яких не потребує винесення слідчим або прокурором

---

³²¹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

³²² Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

³²³ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знаній. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

³²⁴ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

³²⁵ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiua.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

відповідної постанови; за постановою прокурора; за згодою прокурора, яка є обов'язковою для проведення слідчих (розшукових) дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді; за ухвалою слідчого судді;

– залежно від участі понятих слідчі (розшукові) дії поділяються на ті, що проводяться за участю понятих і ті, що проводяться без участі понятих;

– за можливістю заміни участі понятих на застосування безперервного відеозапису ходу проведення слідчих (розшукових) дій останні поділяються на: слідчі (розшукові) дії, законність проведення яких потребує обов'язкової участі не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної слідчої (розшукової) дії (обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи), і дії, участь понятих у яких може бути замінена застосуванням безперервного відеозапису ходу їх проведення^{326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348,}

---

³²⁶ Шепітько В. Ю. та ін. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид., переробл. та допов. Київ: Ін Юре, 2016. С. 276–278.

³²⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

³²⁸ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

³²⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

³³⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

³³¹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

³³² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

- ³³³ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.
- ³³⁴ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.
- ³³⁵ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.
- ³³⁶ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.
- ³³⁷ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.
- ³³⁸ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.
- ³³⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provazhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.
- ³⁴⁰ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.
- ³⁴¹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.
- ³⁴² Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-slidchih-rozshukovih-dij/>.
- ³⁴³ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.
- ³⁴⁴ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали між-відомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.
- ³⁴⁵ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.
- ³⁴⁶ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga/poradni

– залежно від прийомів отримання інформації слідчі (розшукові) дії поділяють на вербальні, невербальні та змішані;

– залежно від наявності в окремих учасників слідчої (розшукової) дії можливості візуального чи аудіоспостереження за іншими її учасниками (учасником), можна виокремити ті слідчі (розшукові) дії, що проводяться із забезпеченням такої можливості, і ті, які виключають таку можливість;

– за можливістю проведення слідчої (розшукової) дії в режимі відеоконференції слідчі (розшукові) дії розподіляються на ті, проведення яких дозволено здійснювати в режимі відеоконференції, а також ті слідчі (розшукові) дії, проведення яких у режимі відеоконференції чинним законодавством не передбачено^{349, 350}.

Виходячи з вищенаведеного, можна дійти висновку, що слідчі (розшукові) дії є одним із основних засобів збирання та перевірки доказової інформації в кримінальному провадженні. При цьому залежно від конкретних умов досудового розслідування можуть використовуватися різні комплекси слідчих (розшукових) дій для досягнення конкретних тактичних завдань розслідування. Разом із тим слід розрізняти й у жодному

---

k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

³⁴⁷ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

³⁴⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

³⁴⁹ Шепітько В. Ю. та ін. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид., переробл. та допов. Київ: Ін Юре, 2016. . 278–280.

³⁵⁰ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

випадку не ототожнювати терміни «комплекс слідчих (розшукових) дій» і «система слідчих (розшукових) дій». У першому випадку мова йде про сукупність слідчих (розшукових) дій, які слід проводити для досягнення конкретних цілей у конкретному кримінальному провадженні з урахуванням слідчої ситуації, що склалася на його певному етапі. Тобто, як зазначає Д. М. Халупенко, обрання як окремої слідчої (розшукової) дії, так і їх комплексу визначається насамперед їх тактичними можливостями забезпечення пізнавальних процесів та отримання доказової інформації. Тому вибір процесуальною особою певної чи іншої слідчої (розшукової) або негласної слідчої (розшукової) дії або їх комплексу залежить від встановленого джерела інформації та різновиду відображення слідів, що мають чи можуть мати доказове значення^{351, 352}. У другому випадку, говорячи про систему слідчих (розшукових) дій, під останньою слід розуміти сукупність слідчих (розшукових) дій, які не просто поєднані, а впорядковані за певними спільними ознаками й визначають їх місце і значення в кримінальному провадженні. У даному підрозділі дисертації для нас представляє інтерес питання про систему, а не комплекс, слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

У системі слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні залежно від характеру та міри обмеження конституційних прав людини і громадянина виокремлено таку групу слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. При цьому вказана група слідчих (розшукових) дій представлена своєю системою, яку можна виокремити з урахуванням різних критеріїв. Зокрема, таких як: предмет проведення; характер слідової

---

³⁵¹ Халупенко Д. М. Слідчі (розшукові) дії як пізнавальні засоби слідчого й прокурора за чинним КПК України. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 2. С. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2013_2_30

³⁵² Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

картини та методи, які використовуються для її дослідження; ознака раптовості та конспірації мети, часу, місця та методів їх проведення; необхідність отримання дозволів на їх проведення; їх спрямованість. Виходячи з вищенаведеного, пропонуємо таку систему слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи:

– за предметом проведення прийнято виділяти такі слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, як обшук (ст. 234 КПК України), огляд (ст. 237 КПК України), слідчий експеримент (ст. 240 КПК України), обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України), контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України);

– за характером слідчої картини та методами, які використовуються для її дослідження, розрізняють слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, спрямовані на дослідження матеріальних слідів кримінального правопорушення; спрямовані на дослідження обстановки місця події; а також невербальні (огляд; обшук; обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження) та змішані слідчі (розшукові) дії (слідчий експеримент; контроль за вчиненням злочину);

– за ознакою раптовості слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, бувають такими, що проводяться раптово, коли особа, чії конституційні права обмежуються в результаті проведення слідчої (розшукової) дії, заздалегідь не попереджається про час і місце проведення слідчої (розшукової) дії (обшук), та нераптово, коли всім учасникам слідчої (розшукової) дії заздалегідь повідомляється інформація про час і місце їх проведення (огляд, слідчий експеримент);

– з урахуванням конспірації мети, часу, місця, учасників і методів їх проведення виокремлюють слідчі (розшукові) та

негласні слідчі (розшукові), що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи;

– залежно від необхідності отримання дозволів на їх проведення вирізняють слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, які проводяться: за добровільною згодою володільця; за рішенням слідчого судді; без отримання добровільної згоди та до постановлення ухвали слідчого судді у невідкладних випадках, визначених у ст. ст. 233 і 250 КПК України;

– залежно від спрямованості виокремлюють слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, що проводяться для: отримання доказів та інформації про них (огляд; обшук; слідчий експеримент; обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження; контроль за вчиненням злочину); перевірки доказів (огляд; обшук; слідчий експеримент; обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження; контроль за вчиненням злочину); виявлення осіб, які розшукуються (обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи); встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб (обшук); встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи (обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи).

Отже, слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є одними із правових засобів вирішення завдань кримінального провадження, пов'язаних із обмеженням конституційних прав і свобод людини і громадянина, та представлені сукупністю пізнавальних і пошукових дій, пов'язаних з проникненням до житла чи іншого володіння особи, що здійснюються уповноваженими суб'єктами на підставах та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством, з метою отримання та перевірки доказів та інформації про них. Вказана

група слідчих (розшукових) дій представлена своєю системою, яку можна виокремити з урахуванням таких критеріїв, як: предмет проведення; характер слідової картини та методи, які використовуються для її дослідження; ознака раптовості та конспірації мети, часу, місця та методів їх проведення; необхідність отримання дозволів на їх проведення; їх спрямованість.

1.4. Реалізація основних засад (принципів) кримінального провадження у слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи

Як правильно зазначає В. А. Сокурєнко, право на недоторканність житла чи іншого володіння особи щодо недопущення вчинення з боку органів державної влади, їх посадових, службових осіб неправомірних дій, які мають своїм наслідком обмеження особи в її правах і свободах. Однак у певних випадках передбачається можливість обмеження цього права, але щоб таке втручання у права особи на недоторканність житла було правомірним, законодавством встановлюються порядок здійснення обмеження права на недоторканність житла та певні гарантії, що свідчить про захищеність особи від неправомірних дій з боку уповноважених осіб³⁵³.

У підрозділі 1.2 було наголошено, що недоторканність житла чи іншого володіння особи є конституційним правом, яке гарантується державою. Особливо велика увага приділяється як науковцями, так і законодавцем урегулюванню питання про дотримання вказаного права під час кримінального провадження, зокрема в частині дотримання балансу між мірою такого

---

³⁵³ Сокурєнко В.А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 491. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-106>.

обмеження та відповідною легальною метою. Проте, як слушно зазначено, що тільки гарантування цього права особи не свідчить про недопущення порушень з боку інших осіб права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, тому є завжди необхідним створення дієвих механізмів їх забезпечення. У кримінальному провадженні фактичне забезпечення права людини досягається шляхом переводу правового положення із його статичного стану до стану динамічного. Досягнення такої мети можливо лише в результаті дії спеціального механізму фактичної реалізації правового положення особи в кримінальному процесі^{354, 355}.

Як відомо, отримання доказів з порушенням прав людини позбавляє їх критерію допустимості і призводить до неможливості використання для доведення чи спростування обставин, що мають значення для кримінального провадження^{356, 357}. Щоб не допускати таких ситуацій, законодавець визначив загальні засади кримінального провадження, яким повинні відповідати досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії

---

³⁵⁴ Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2011. 329–330.

³⁵⁵ Сокурєнко В. А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 492. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-106>.

³⁵⁶ Михайленко В. В. Реалізація верховенства права при провадженні слідчих (розшукових) дій. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2018. Т. 29 (68). С. 91.

³⁵⁷ Тарасюк С. М. Конституційні права як інструмент захисту особи під час проведення в її житлі слідчих (розшукових) дій. *Право і суспільство*. 2019. № 5. Ч. 2. С. 156. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-25>.

у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність^{358, 359, 360}.

С. М. Тарасюк указує, що зміст відповідних конституційних прав та їх закріплення в КПК України залежать від вимог розкриття кримінальних правопорушень і необхідності надання гарантій учасникам кримінального провадження щодо реалізації їх прав. Проблема правильного співвідношення цих двох завдань кримінального провадження має фундаментальний характер, потребує послідовного пошуку належного балансу між завданнями охорони прав особи при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи і ефективної боротьби зі злочинністю. Протиставляти ці завдання одне одному в жодному випадку недопустимо, а тому їх необхідно нормативно узгоджувати, щоб посилення гарантій прав особи сприяло забезпеченню швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Ось чому, на думку науковця, тільки органічне поєднання всіх цих конституційних прав особи, забезпечене органами розслідування, прокурором, судом, може стати надійною гарантією від незаконного та необґрунтованого порушення чи обмеження прав і законних інтересів відповідного учасника кримінального провадження³⁶¹.

---

³⁵⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

³⁵⁹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

³⁶⁰ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

³⁶¹ Тарасюк С. М. Конституційні права як інструмент захисту особи під час проведення в її житлі слідчих (розшукових) дій. *Право і суспільство*. 2019. № 5. Ч. 2. С. 157. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-25>.

Як зазначається у ст. 2 КПК України, одним із завдань кримінального провадження є «... охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження...»³⁶². З урахуванням вказаного завдання визначається зміст і форма кримінального провадження, які обов'язково повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, визначеним у положеннях гл. 2 КПК України³⁶³. Окрім того, засади кримінального провадження є «керівними положеннями для закріплення його завдань, побудови стадій, окремих проваджень та інститутів тощо»³⁶⁴. Більше того, потрібно наголосити, що саме під час проведення слідчих (розшукових) дій держава має створювати необхідні умови для максимально повної реалізації конституційних прав і ніхто не повинен втручатись у сферу прав людини, крім випадків, прямо передбачених законом. Сторони захисту та обвинувачення, потерпілий, інші учасники провадження є носіями прав, наданих їм Конституцією України, міжнародними правовими актами про права людини, КПК та іншими законами України, які визначають межі поведінки, регламентують процесуальний порядок дій кожного учасника кримінального провадження³⁶⁵. Відповідно принципи (засади) кримінального процесу є «гарантією дотримання прав і законних інтересів особистості»

---

³⁶² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

³⁶³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

³⁶⁴ Назаренко П.Г. Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи: загальнотеоретичний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 122–125.

³⁶⁵ Тарасюк С. М. Конституційні права як інструмент захисту особи під час проведення в її житлі слідчих (розшукових) дій. *Право і суспільство*. 2019. № 5. Ч. 2. С. 156. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-25>.

при кримінальному провадженні, а також гарантією прийняття законного й обґрунтованого рішення в провадженні³⁶⁶.

Вказане вище повною мірою стосується й діяльності із забезпечення захисту прав людини в кримінальному процесі під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. При цьому варто відзначити, що в даному випадку мова йде не тільки про реалізацію основних засад кримінального провадження, а й про їх тісний взаємозв'язок. Адже фактично нас цікавить як забезпечується реалізація принципу недоторканності житла чи іншого володіння особи під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують таку недоторканність, іншими принципами кримінального провадження.

Перед тим як розпочати висвітлення питання про реалізацію основних засад (принципів) кримінального провадження в слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, слід з'ясувати сутність принципів кримінального провадження. Насамперед вважаємо за необхідне визначити значення термінів «засади» та «принципи». Так, у тлумачному словнику сучасної української мови під словом «засада» пропонують розуміти основу чогось; те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; вихідне, головне положення, принцип; основа світогляду, правило поведінки; спосіб, метод здійснення чого-небудь³⁶⁷, а слово «принцип» уживається у такому значенні – основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і т. ін.; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення

---

³⁶⁶ Назаренко П.Г. Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи: загальнотеоретичний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 123.

³⁶⁷ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. С. 419.

чогось^{368, 369, 370, 371}. Із зазначеного помітно, що терміни «принцип» і «засада» є тотожними й нерідко використовуються для позначення одне одного. Тому в представленому дослідженні вказані поняття будуть вживатися як рівнозначні. При цьому під принципами (засадами) слід розуміти ті основні положення, вихідні начала, на яких будується що-небудь, в нашому випадку кримінальне провадження.

У науковій літературі принципи кримінального процесу пропонують розуміти як закріплені в законі основоположні ідеї, засади, найбільш загальні положення, що визначають сутність, зміст і спрямованість діяльності суб'єктів процесу, спосіб і процесуальну форму їх діяльності та здійснення правосуддя, створюють систему гарантій встановлення істини, захисту прав і свобод людини та забезпечення справедливості правосуддя, засади, від яких не відступають, а їх порушення тягне за собою скасування вироку та інших прийнятих за таких умов рішень по справі^{372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379}.

---

³⁶⁸ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. С. 1125.

³⁶⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

³⁷⁰ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

³⁷¹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

³⁷² Кучинська О.П., Кучинська О.А. Кримінальний процес України. Київ: Прецедент, 2005С. 125

³⁷³ Назаренко П.Г. Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи: загальнотеоретичний аналіз. *Науковий вісник*

У ч. 1 ст. 7 КПК України наведено перелік загальних засад кримінального провадження, згідно з яким такими принципами є: «1) верховенство права; 2) законність; 3) рівність перед законом і судом; 4) повага до людської гідності; 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; 6) недоторканність житла чи іншого володіння особи; 7) таємниця спілкування; 8) невтручання у приватне життя; 9) недоторканність права власності; 10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; 12) заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; 13) забезпечення права на захист; 14) доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; 15) змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 16) безпосередність дослідження показань, речей і документів; 17) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; 18) публічність; 19) диспозитивність; 20) гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами; 21) розумність строків; 22) мова, якою здійснюється

Ужгородського національного університету. Серія Право. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 123.

³⁷⁴ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

³⁷⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

³⁷⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

³⁷⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

³⁷⁸ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

³⁷⁹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

кримінальне провадження»³⁸⁰. При цьому всі наведені законодавцем принципи кримінального провадження, як зазначають А. М. Колодій, А. Ю. Олійник, нерозривно пов'язані між собою і складають одну систему, в якій порушення одного принципу призводить до порушення інших принципів і, відповідно, до порушення законності. У зв'язку з цим недотримання хоча б одного з принципів кримінального процесу є приводом до скасування прийнятих по справі рішень³⁸¹.

Недарма в наведеному вище переліку загальних засад кримінального провадження одними з перших зазначаються такі принципи як верховенство права і законність. Ці принципи слідують із положень Основного Закону України, а саме зі змісту ст. ст. 3, 6 і 8 Конституції України, в яких чітко закріплено, що «утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком; в нашій державі визнається і діє принцип верховенства права; органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України»³⁸².

Вказані засади повинні пронизувати всі сфери діяльності держави, ось чому вони знайшли своє втілення й у положеннях кримінального процесуального законодавства – ст. ст. 8 і 9 КПК України. У вказаних правових нормах зазначається, що «кримінальне провадження здійснюється з додержанням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. При цьому принцип верховенства права у кримінальному провадженні застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав

---

³⁸⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

³⁸¹ Колодій А.М., Олійник А.Ю. *Права людини і громадянина в Україні*. Київ: Юрінком Інтер, 2003. С. 293.

³⁸² Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

людини»³⁸³. Принцип законності в кримінальному провадженні виражається в тому, що під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, КПК України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства. Дотримання вказаного принципу полягає в забезпеченні «прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень». Більше того, законодавець чітко визначає, що всі нормативно-правові акти, які регулюють і стосуються кримінального провадження, повинні відповідати КПК України. Закон же, який суперечить КПК України, не може застосовуватися при здійсненні кримінального провадження. Окрім того, кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням міжнародно-правових стандартів, які закріплені в міжнародних договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Якщо ж положення КПК України не регулюють або регулюють неоднозначне питання кримінального провадження, то в такому випадку слід керуватися положеннями ч. 1 ст. 7 КПК України та застосовувати загальні засади кримінального провадження³⁸⁴.

Відповідно такі основні принципи кримінального провадження як верховенство права та законність повинні пронизувати весь процес досудового розслідування та судового провадження. Тому не викликає жодних сумнівів чи заперечень той факт, що проведення слідчих (розшукових) дій взагалі та тих, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи зокрема, повинні здійснюватися в неухильній

---

³⁸³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

³⁸⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

відповідності до засад верховенства права та законності. Перед тим, як уточнити, в чому саме полягає реалізація вказаних принципів кримінального провадження в досліджуваній групі слідчих (розшукових) дій, варто окремо зупинитися на питанні співвідношення цих принципів. У науковій літературі та на практиці досить часто не розуміють відмінність названих принципів і відбувається помилкова підміна понять, що жодним чином не впливає позитивно на їх реалізацію в кримінальному провадженні.

Верховенство права по суті означає верховенство прав людини і насамперед її природних прав³⁸⁵. У рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст. 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 02 листопада 2004 р. № 15–рп/2004 верховенство права визначається як панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України^{386, 387, 388, 389, 390}. Більше

---

³⁸⁵ Кушніт В., Циліорик І. Правомірність слідчих дій як основна умова їхньої допустимості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Юридичні науки*. 2017. № 861. С. 464. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2017_861_69.

³⁸⁶ У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення

того, саме таке розуміння права, на думку Конституційного Суду України, не дає підстав для його ототожнення із законом, який іноді може бути й несправедливим, у тому числі обмежувати свободу та рівність особи^{391, 392, 393, 394, 395}.

судом більш м'якого покарання): рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15–рп/2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 45. Ст. 2975.

³⁸⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

³⁸⁸ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

³⁸⁹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

³⁹⁰ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

³⁹¹ У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15–рп/2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 45. Ст. 2975.

³⁹² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

³⁹³ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

³⁹⁴ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

З вищенаведеного помітно, що верховенство права є багатокомпонентною категорією. Зокрема, в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) від 22 грудня 2010 р. № 23–рп/2010 зазначається, що елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі³⁹⁶. На неоднозначність трактування поняття та змісту верховенства права вказує в своїй доповіді й Європейська Комісія «За демократію через право» (Венеціанська Комісія). На думку останньої, поняття «верховенство права» включає в себе такі обов'язкові елементи як законність, включаючи прозорий, підзвітний та демократичний процес введення в дію приписів права; юридичну визначеність; заборону свавілля; доступ до правосуддя, представленого незалежними та безсторонніми судами, включно з тими, що здійснюють судовий нагляд за адміністративною діяльністю; дотримання прав людини; заборону дискримінації та рівність перед законом³⁹⁷. Із усього вищезазначеного помітно, що

---

³⁹⁵ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

³⁹⁶ У справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху): рішення Конституційного Суду України від 22.12.2010 № 23–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 101. Ст. 3639.

³⁹⁷ Верховенство права: доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му

принцип верховенства права свого роду є першоосною всіх інших принципів права, а значить на цьому принципі базуються всі засади кримінального провадження. Тому реалізація верховенства права під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, напряму пов'язана із реалізацією всіх інших засад кримінального провадження.

Слід розуміти, що верховенство права не зводиться лише до формальної законності, яка забезпечує правильність та узгодженість процесу творення і впровадження в життя демократичного ладу, а означає також і справедливість, засновану на визнанні та повному сприйнятті людської особи як найвищої цінності та яку гарантовано інститутами, що забезпечують рамки для її як найповнішого вираження³⁹⁸. Більше того, законність є одним із елементів верховенства права, за допомогою якого останнє реалізується, втілюється в життя.

В. Кушпін, І. Цилорик визначають законність як правовий режим у державі, що полягає у вимозі суворого і неухильного дотримання законів всіма органами, організаціями, посадовими особами і громадянами³⁹⁹. Тобто принцип законності взагалі та в кримінальному процесі полягає в тому, що будь-яка діяльність повинна здійснюватися з підстав і в порядку, визначених законодавством України, а значить на підставі, відповідно до й на виконання законів. Принцип законності або, як його ще називають, вищості закону

пленарному засіданні (м. Венеція, 25–26 березня 2011 р.). *Право України*. 2011. № 10. С. 177.

³⁹⁸ Верховенство права: доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (м. Венеція, 25–26 березня 2011 р.). *Право України*. 2011. № 10. С. 173.

³⁹⁹ Кушпін В., Цилорик І. Правомірність слідчих дій як основна умова їхньої допустимості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2017. № 861. С. 463. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2017_861_69.

(supremacy of the law) означає, що: приписів права слід неухильно дотримуватись; жодна особа не може зазнати покарання, якщо вона не порушила раніше ухвалених приписів права, що вже набули чинності, та що за порушення закону має наставати відповідальність; здійснення приписів права має бути в рамках можливого забезпечене практично⁴⁰⁰.

І. Герасимов деталізує зміст принципу законності в кримінальному провадженні по відношенню до слідчих (розшукових) дій, зазначаючи, що вони повинні бути передбачені в кримінально-процесуальному законі та здійснюватись у встановленій законом процесуальній формі; вони можуть проводитись тільки уповноваженими на це особами; під час їх проведення потрібно дотриматись вимог процесуального закону, що регламентують ці слідчі дії⁴⁰¹.

Щодо співвідношення засад верховенства права та законності, то повністю поділяємо думку О. Каплі, згідно з якою принцип верховенства права є головним принципом правосуддя, який лежить в основі будь-якого судочинства, а принцип законності виступає гарантом реалізації права⁴⁰². З цього приводу також доречно висловлюються М. Братасюк, О. Росоляк, зазначаючи, що верховенство права як «мегапринцип» не виключає принципу законності. Співвідношення цих принципів, на їх думку, можна проаналізувати через прояв верховенства права у національній правовій системі, зокрема такими основними шляхами:

– шляхом створення законодавцем правових за змістом законів та підзаконних правових актів; акти позитивного права,

---

⁴⁰⁰ Верховенство права: доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (м. Венеція, 25–26 березня 2011 р.). *Право України*. 2011. № 10. С. 178.

⁴⁰¹ Герасимов І. Ф. Некоторые проблемы раскрытия преступлений. Свердловск: Средне-Уральское книжное изд-во, 1975. С. 73.

⁴⁰² Капля О. Співвідношення принципів законності та верховенства права в адміністративному судочинстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 129.

що порушують права людини, заперечують смислові характеристики права, не можуть вважатися правовими;

– шляхом здійснення правозастосовної діяльності на засадах принципів права, що втілюють дух права, загальнозначимі цінності та смисли, виражають рівні вимоги до всіх суб'єктів права принципів правової системи, що визначає пріоритет, становище закону в системі правових актів держави⁴⁰³.

Таким чином, верховенство права реалізується в кримінальному провадженні шляхом забезпечення захисту прав і свобод учасників кримінального провадження, тим самим будучи гарантією реалізації конституційно закріплених прав і свобод людини і громадянина. Більше того, повинні забезпечуватися права усіх без винятку учасників кримінального провадження, незалежно від їх процесуального статусу. Разом із тим слід наголосити, що, враховуючи специфіку кримінальної процесуальної діяльності, нерідко виникають випадки, коли для досягнення завдань кримінального провадження виникає необхідність обмежити певні гарантовані конституційні права та свободи особи. У такому разі верховенство права в кримінальному провадженні реалізується в тому, щоб таке обмеження було правомірним, пропорційним, виправданим і правовизначеним. Виходячи з цього, обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлених такими обмеженнями. Тобто обмеження будь-якого права повинне базуватися на критеріях, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної, передбачати юридичні наслідки своєї поведінки^{404, 405, 406}.

---

⁴⁰³ Братасюк М., Росоляк О. Співвідношення принципу верховенства права та принципу законності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 1 (13). С. 14.

⁴⁰⁴ У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11

Відповідно, щоб обмеження недоторканності житла чи іншого володіння, яке відбувається внаслідок проведення відповідних слідчих (розшукових) дій, було визнано правомірним, воно повинно здійснюватися з суворим дотримання вимог кримінального процесуального законодавства України щодо підстав і порядку їх проведення. Тобто слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, повинні повністю відповідати визначеній кримінальним процесуальним законодавством України правовій процедурі.

Також принцип верховенства права реалізується під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, через такі принципи кримінального провадження як рівність перед законом і судом (ст. 10 КПК України), повага до людської гідності (ст. 11 КПК України), забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст. 24 КПК України). Зокрема, мова йде про те, що в кримінальному провадженні в цілому та під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, «не може бути привілеїв чи обмежень у процесуальних правах, передбачених КПК України, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, громадянства, освіти, роду занять, а також за мовними або іншими ознаками; повинна бути забезпечена повага до

Закону України «Про міліцію»: рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 № 17–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 52. Ст. 1746.

⁴⁰⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴⁰⁶ 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.

людської гідності, прав і свобод кожної особи та можливість їх захисту усіма засобами, що не заборонені законом; повинно гарантуватися право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого в порядку, передбаченому КПК України»^{407, 408, 409, 410, 411, 412}.

Заборона дискримінації та рівність перед законом в слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, дозволяє забезпечити верховенство права в кримінальному провадженні, оскільки «ставить усіх у «загальне підпорядкування» законові». У цьому контексті особливо чітко окреслено поняття формальної рівності – у тому аспекті, що закони, навіть будучи несправедливими на практиці, мають застосовуватись однаково до всіх та запроваджуватись з логічною послідовністю⁴¹³.

Дещо детальніше зупинимося на реалізації такої засади кримінального провадження в слідчих (розшукових) діях, що

---

⁴⁰⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁰⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁴⁰⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴¹⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁴¹¹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁴¹² Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁴¹³ Верховенство права: доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (м. Венеція, 25–26 березня 2011 р.). *Право України*. 2011. № 10. С. 181.

обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, як забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст. 245 КПК України). Як зазначається в доповіді «Верховенство права», схваленій Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні, кожному має бути надана можливість оскаржувати дії та рішення влади, якщо вони не відповідають правам чи інтересам особи. Заборона такого оскарження є порушенням верховенства права⁴¹⁴. Так, як раніше вказувалося, збирання доказів, як зазначено в ч. 1 ст. 93 КПК України, «здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом. Зокрема, сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, може здійснювати збирання доказів шляхом ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій» (ч. 3 ст. 93 КПК України)⁴¹⁵. Із зазначеного помітно, що сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, може звертатися до органу досудового розслідування з клопотанням про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, для отримання доказів у кримінальному провадженні. У разі ж відмови в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій особа, якій відмовлено у задоволенні клопотання, її представник, законний представник чи захисник

---

⁴¹⁴ Верховенство права: доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (м. Венеція, 25–26 березня 2011 р.). *Право України*. 2011. № 10. С. 180.

⁴¹⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

вправі згідно з п. 7 ч. 1 ст. 303 КПК України на досудовому провадженні оскаржити відповідні рішення слідчого, дізнавача, прокурора. Також відповідно до ст. 311 КПК України під час досудового розслідування «слідчий, дізнавач, який здійснює розслідування певного кримінального правопорушення, має право оскаржувати будь-які рішення, дії чи бездіяльність прокурора, прийняті або вчинені у відповідному досудовому провадженні, крім випадків, передбачених цим Кодексом»⁴¹⁶. У контексті досліджуваної проблематики положення вказаної правової норми гарантують реалізацію принципу забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльність, зокрема у випадку безпідставної та необґрунтованої відмови прокурора погоджувати клопотання про обшук або клопотання про проведення негласної (слідчої) розшукової дії.

У разі проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи підлягає обмеженню не лише право на недоторканність житла, а й створюється загроза недоторканності приватного життя, збереження особистої або сімейної таємниці^{417, 418}. Відповідно поряд із раніше зазначеними, у слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, також реалізуються такі основні принципи (засади) кримінального провадження як недоторканність житла чи іншого володіння особи (ст. 13 КПК

---

⁴¹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴¹⁷ Тарасюк С. М. Конституційні права як інструмент захисту особи під час проведення в її житлі слідчих (розшукових) дій. *Право і суспільство*. 2019. № 5. Ч. 2. С. 158. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-25>.

⁴¹⁸ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 216. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

України), невтручання у приватне життя (ст. 15 КПК України) та недоторканність права власності (ст. 16 КПК України).

Н. О. Гольдберг, проаналізувавши зміст права особи на недоторканність житла чи іншого володіння особи, дійшов висновку, що право особи на недоторканність житла чи іншого володіння в кримінальному процесі слід розглядати як самостійне суб'єктивне право особи, встановлене й гарантоване Конституцією України та кримінально-процесуальним законом, що охороняє її житло та інше володіння від протиправних проникнень з боку державних органів і посадових осіб, які ведуть кримінальний процес, гарантує збереження таємниці приватного життя в житлі чи іншому володінні, забезпечує додержання законності при проведенні слідчих та інших процесуальних дій у ньому, а також можливість відновлення порушених прав особи при незаконному обмеженні недоторканності житла чи іншого володіння^{419, 420, 421, 422}.

Отже, слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є процесуальними діями, що обмежують конституційні права, а значить мають обов'язково врегульовуватися законом, у якому чітко й

---

⁴¹⁹ Гольдберг Н.О. Забезпечення конституційних прав і свобод особи при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій у її житлі та іншому володінні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 2. С. 51.

⁴²⁰ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴²¹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁴²² Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

зрозуміло визначено обсяг наданих компетентним органам повноважень з метою забезпечення громадянам можливості захисту від свавілля органів розслідування. При цьому обмеження конституційних прав певних учасників кримінального провадження дозволено у виняткових випадках лише оперативним та слідчим підрозділам, прокурору, суду за умов прийняття рішення щодо проведення процесуально регламентованих дій, у порядку, передбаченому КПК України, і лише в разі неможливості отримати в інший спосіб необхідну для кримінального провадження доказову інформацію⁴²³.

Як відзначає П.Г. Назаренко, недоторканність житла чи іншого володіння особи є однією зі складових особистої недоторканності та тісно пов'язана з правом на недоторканність особистого і сімейного життя, гарантованого ст. 32 Конституції України^{424, 425}. Такої ж позиції дотримується С. М. Тарасюк, який, досліджуючи питання співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи, з'ясував, що у разі вчинення особою кримінального правопорушення держава в особі владних органів має втручатися в приватну сферу особи в межах, визначених законом. У зв'язку з цим під час проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи можуть бути вилучені ті речі чи документи, які стосуються вчиненого кримінального правопорушення. Так, можуть бути вилучені особисті документи, в яких можуть міститися

---

⁴²³ Тарасюк С. М. Конституційні права як інструмент захисту особи під час проведення в її житлі слідчих (розшукових) дій. *Право і суспільство*. 2019. № 5. Ч. 2. С. 158. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-25>.

⁴²⁴ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

⁴²⁵ Назаренко П.Г. Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи: загальнотеоретичний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 123.

відомості про приватне життя людини, її думки, міркування, ставлення до інших людей, про певні події в її житті, розголошу яких вона не бажає з певних міркувань. Завдання слідчого в такому разі полягає у недопущенні розголошу відомостей про приватне життя, особливо коли ця інформація стосується інтимного життя особи, таємниці вчинення нотаріальних дій, лікарської, комерційної, конфіденційної, а також банківської таємниці тощо⁴²⁶. При цьому з метою реалізації такого принципу кримінального провадження як невтручання в приватне життя інформація про приватне життя особи, отримана в ході проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, згідно з ч. 3 ст. 15 КПК України «не може бути використана інакше як для виконання завдань кримінального провадження». Відповідно до ч. 4 цієї ж статті КПК України «кожен, кому наданий доступ до інформації про приватне життя, зобов'язаний запобігати розголошенню такої інформації»^{427, 428, 429, 430, 431, 432, 433}. Тому

---

⁴²⁶ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 217. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

⁴²⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴²⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁴²⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴³⁰ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁴³¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

заради недопущення або хоча б мінімізації порушень недоторканності приватного життя під час проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи потрібні та забезпечуються чіткий та жорсткий судовий контроль діяльності органів розслідування; обов'язкове дотримання таємниці приватного життя, що стала відомою під час проведення слідчої (розшукової) дії; максимальне обмеження кола учасників слідчої (розшукової) дії; урахування під час добору учасників слідчої (розшукової) дії їх особистих якостей; можливість оскарження дій і рішень, що порушують дане право; кримінальна відповідальність за порушення права на недоторканність приватного життя^{434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443}.

---

⁴³² Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁴³³ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁴³⁴ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 218. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

⁴³⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁴³⁶ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴³⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

Під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи (огляду, обшуку), виявлені «речі, документи, гроші тощо, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони підшукані, виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення та (або) зберегли на собі його сліди; призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення або винагороди за його вчинення; є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом; одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від них, а також майно, в яке їх було повністю або частково перетворено»⁴⁴⁴, тимчасово вилучаються. Таким чином, поряд із обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи відбувається й обмеження недоторканності права власності. При цьому обмеження

---

⁴³⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁴³⁹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁴⁴⁰ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁴⁴¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁴⁴² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁴⁴³ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁴⁴⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

конституційного права на власність під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, в рамках кримінального провадження здійснюється згідно зі ст. 16 КПК України «лише на підставі вмотивованого судового рішення, ухваленого в порядку, передбаченому цим Кодексом». Разом із тим на підставах та в порядку, передбачених КПК України, допускається тимчасове вилучення майна без судового рішення⁴⁴⁵. Виходячи з цього положення, можна дійти висновку, що чинне кримінальне процесуальне законодавство України під час досудового розслідування допускає обмеження права на недоторканність власності під час проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, а також під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження⁴⁴⁶. Причому тимчасове вилучення майна без судового рішення допускається у разі проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння майна, за відсутності добровільної згоди та/чи до постановлення відповідної ухвали слідчого судді за наявності невідкладних випадків, визначених ст. ст. 233 і 250 КПК України.

Відповідно під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, відбувається й обмеження недоторканності права на власність, закріпленого як одна із засад кримінального провадження. Таке обмеження буде правомірним і відповідати основним принципам кримінального провадження, якщо воно, по-перше, буде здійснене на підставі та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством України та, по-

---

⁴⁴⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁴⁶ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 218–219. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

друге, буде виражатися в тимчасовому звуженні обсягу та можливостей здійснення правомочностей власника, які полягають в обов'язку утримуватися від будь-яких дій або зазнавати право обмежувальних дій з боку суб'єктів, наділених владними повноваженнями⁴⁴⁷.

Отже, щоб обмеження недоторканності житла чи іншого володіння, яке відбувається внаслідок проведення відповідних слідчих (розшукових) дій, було визнано правомірним, вказані дії повинні повністю відповідати визначеній кримінальним процесуальним законодавством України правовій процедурі та основним засадам кримінального провадження, зокрема верховенству права, законності, рівності перед законом і судом, повазі до людської гідності, недоторканності житла чи іншого володіння особи, невтручанню у приватне життя, недоторканності права власності, забезпеченню права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності.

1.5. Суб'єкти провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи

Процесуальний порядок проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, неможливо розглядати у відриві від з'ясування кола суб'єктів провадження таких дій і їх основних повноважень. У зв'язку з чим у даному підрозділі маємо ціль, яка полягає у визначенні поняття та системи суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

---

⁴⁴⁷ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 219. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

Передусім вважаємо за необхідне розпочати висвітлення окресленого питання зі з'ясування сутності терміна «суб'єкт», а також його співвідношення із суміжними поняттями в кримінальній процесуальній науці.

Так, у тлумачному словнику поняття «суб'єкт» уживається в значенні істота, здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності; особа, група осіб, організація і т. ін., яким належить активна роль у певному процесі, акті; особа чи організація як носій певних прав та обов'язків; людина як носій певних фізичних і психічних якостей; людина як об'єкт дослідження; предмет судження тощо⁴⁴⁸. З наведеного вбачається, що термін «суб'єкт» використовується для позначення особи, яка, будучи носієм прав та обов'язків, здійснює цілеспрямовану діяльність.

У юридичній науці розповсюдженим є використання термінів «суб'єкт права», «суб'єкт правовідносин» і «учасник відносин». Зокрема, під суб'єктом права зазвичай розуміють людей і їх спільність, що носять сукупність прав та обов'язків, а також можливість їх реалізувати⁴⁴⁹, які беруть участь або можуть брати участь у правовідносинах⁴⁵⁰. Термін «суб'єкт правовідносин» використовується для позначення того, що особа є учасником суспільних відносин, а значить і носієм юридичних прав і обов'язків⁴⁵¹. При цьому в теорії права існують дві загальні тенденції щодо розуміння суб'єктів права: у першому значенні не розділяють понять «суб'єкт права» та

---

⁴⁴⁸ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. С. 1408–1409.

⁴⁴⁹ Самілик Л. О., Корбут Л. П. Співвідношення понять «суб'єкт права», «особа», «суб'єкт правовідносин», «учасник відносин». *Право і суспільство*. 2016. № 1. С. 903.

⁴⁵⁰ Кечекьян С. Ф. Правоотношения в социалистическом обществе. Москва, 1958. С. 38.

⁴⁵¹ Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2011. С. 229.

«суб'єкт правовідносин»; у другому – виокремлюють ці дві категорії⁴⁵². У цілому, проаналізувавши наукові підходи до трактування та співвідношення понять «суб'єкт права» і «суб'єкт правовідносин», можна помітити, що їх трактування здійснене за допомогою такої правової категорії як «правосуб'єктність». Остання означає, що особа потенційно (взагалі) здатна бути учасником правовідносин⁴⁵³. Причому відмінністю між наведеними поняттями М. Хаустова називає те, що суб'єкт правовідносин – це учасник конкретних правовідносин, а суб'єкт права – це особа, що не є учасником правовідносин, але за наявності певних умов може ним стати. Таким чином, суб'єкт права за деяких обставин може не бути учасником правовідносин, тоді як учасник правовідносин завжди є одночасно і суб'єктом права⁴⁵⁴.

Окрім того, в фаховій юридичній літературі прийнято з метою визначення змісту поняття «суб'єкт права» виокремлювати ознаки останнього. Зокрема, на думку С. С. Алексєєва, суб'єкт права характеризується за допомогою двох груп ознак: 1) особа є учасником суспільних відносин і за своїми властивостями фактично може бути носієм суб'єктивних юридичних прав та обов'язків, а значить вона повинна володіти зовнішньою відокремленістю; персоніфікованістю; здатністю виробляти, виражати та виконувати персоніфіковану волю; 2) ця особа дійсно здатна брати участь у правовідносинах, набула властивостей суб'єкта права через юридичні норми⁴⁵⁵.

У кримінальній процесуальній науці використовують терміни «учасник кримінального процесу (кримінального провадження)» та «суб'єкт кримінального процесу (криміналь-

---

⁴⁵² Хаустова М. Суб'єкт права як елемент правової системи. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3 (58). С. 31.

⁴⁵³ Хаустова М. Суб'єкт права як елемент правової системи. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3 (58). С. 34.

⁴⁵⁴ Хаустова М. Суб'єкт права як елемент правової системи. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3 (58). С. 34.

⁴⁵⁵ Алексєєв С. С. *Общая теория права: учебник*. 2-е изд. Москва: Проспект, 2008. С. 379.

ного провадження)». Проте, як слушно відзначає В.В. Косов, указані терміни не є тотожними. Вчений пропонує учасниками кримінального процесу вважати осіб, які ведуть кримінальний процес, осіб, які обстоюють власні інтереси, та осіб, які сприяють кримінальному судочинству і не мають власного інтересу у справі, а під суб'єктами кримінального процесу розуміти державних органів та службових осіб, які ведуть кримінальний процес або осіб, що мають власну зацікавленість у ході кримінального провадження, вступають між собою в процесуальні правовідносини, набуваючи відповідних прав і виконуючи певні обов'язки на підставі норм кримінально-процесуального законодавства⁴⁵⁶. Виходячи з наведених положень, можна дійти висновку, що суб'єктами провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є особи, які на підставі та в порядку, визначеним кримінальним процесуальним законодавством України, вступають в процесуальні правовідносини у зв'язку з проведенням сукупності пізнавальних і пошукових дій, пов'язаних із проникненням у житло чи інше володіння особи, задля отримання та перевірки доказів та інформації про них.

Якщо вести мову про суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то вважаємо, що здійснювати їх систематизацію доречно за таким критерієм як функції, які виконують. Вказана риса є важливою у визначенні обсягу повноважень такого суб'єкта, адже, як цілком слушно підкреслює В. Вапнярчук, серед характерних ознак суб'єктів кримінального провадження (своєрідна мета, завдання, функції, права та обов'язки) найбільш проблемним є визначення саме кримінально-процесуальної функції, яка здійснюється вказаними суб'єктами⁴⁵⁷. Більше того, саме кримінальні процесуальні

---

⁴⁵⁶ Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: науково-практичний посібник. Київ: Атіка, 2009. С. 9–10.

⁴⁵⁷ Вапнярчук В. Суб'єкти кримінального процесуального доказування.

функції визначають основні напрями процесуальної діяльності, які, в свою чергу, об'єднують різних учасників судочинства в окремі групи; визначають зміст їх правового статусу; розмежовують у процесуальній діяльності суперечливі інтереси й направляють їх на досягнення загальних цілей і завдань кримінального судочинства^{458, 459}. Причому варто відзначити, що основні функції (функції обвинувачення, функції захисту, функція здійснення правосуддя, функція сприяння здійсненню правосуддя⁴⁶⁰) як суб'єктів кримінального провадження взагалі, так і суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, можуть деталізуватися в залежності від їх ролі в конкретному випадку.

Тож за вказаним критерієм пропонуємо виокремлювати наступних суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи:

– тих, які ініціюють проведення слідчої (розшукової) дії, пов'язаної з проникненням у житло чи інше володіння особи (слідчий, дізнавач, прокурор, сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження);

– тих, які безпосередньо проводять слідчу (розшукову) дію, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи (слідчий, дізнавач, прокурор, оперативні підрозділи);

Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 1 (76). С. 161.

⁴⁵⁸ Смирнов А. В., Калиновский К. Б. Уголовный процесс: учебник для вузов / под общ. ред. А. В. Смирнова. 2-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2006. С. 102–104.

⁴⁵⁹ Вапнярчук В. Суб'єкти кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 161.

⁴⁶⁰ Вапнярчук В. Суб'єкти кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 165.

– тих, що здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи (прокурор);

– тих, що здійснюють судовий контроль за проведенням слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи (слідчий суддя);

– тих, що сприяють провадженню слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи (спеціаліст, перекладач, свідок).

Також в якості критерію для систематизації суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, поряд із їх функціями варто виокремлювати процесуальний інтерес. Він може бути або публічного, або особистого характеру, а відтак і суб'єктів слід виділяти тих, діяльність яких спрямована на захист публічних інтересів і які в силу своїх службових обов'язків зобов'язані виконувати певні процесуальні дії та приймати офіційно-владні рішення, й тих, які в кримінальному провадженні захищають свій особистий (підозрюваний, обвинувачений, потерпілий та ін.) та чужий особистий інтерес (захисник, представник потерпілого, представник цивільного позивача та ін.)^{461, 462}. Відповідно за таким критерієм варто розрізняти суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, які здійснюють захист публічних інтересів (слідчий, дізнавач, прокурор, слідчий суддя, оперативні підрозділи) чи захищають особистий інтерес (особа, чії права обмежуються в результаті провадження слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з проникненням в житло чи інше володіння особи; захисник; законний

---

⁴⁶¹ Вапнярчук В. Суб'єкти кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 162.

⁴⁶² Лазарева В. А. Доказывание в уголовном процессе: учебно-практическое пособие. Москва: Высшее образование, 2009. 344 с.

представник підозрюваного, обвинуваченого; законний представник потерпілого; законний представник цивільного позивача; представник потерпілого; представник цивільного позивача, цивільного відповідача; представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження).

Зупинимося детальніше на характеристиці окремих суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Так, відповідно до ч. 3 ст. 234 КПК України «у разі необхідності провести обшук слідчий за погодженням з прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням»⁴⁶³. Щодо проведення огляду житла чи іншого володіння особи та слідчого експерименту, що проводиться в житлі чи іншому володінні особи, то вони, виходячи з положень ч. 2 ст. 237 і ч. 5 ст. 240 КПК України, також ініціюються або слідчим, або прокурором. З приводу ініціювання проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то відповідно до ч. 2 ст. 246 КПК України «рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину, має право прийняти виключно прокурор»⁴⁶⁴. Більше того, в Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні зазначається, що: «рішення про проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий, прокурор викладає в постанові (п. 2.1.); у разі прийняття рішення про проведення негласної слідчої (розшукової) дії, у ході якої необхідно провести іншу негласну слідчу (розшукову) дію, яка

---

⁴⁶³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁶⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

вимагає постановлення ухвали слідчого судді, слідчий, прокурор звертається до нього з клопотанням (п. 2.3.1)»⁴⁶⁵. Якщо вести мову про ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, під час досудового розслідування кримінальних проступків, то згідно зі ст. 300 КПК України «... дозволяється виконувати всі слідчі (розшукові) дії, передбачені цим Кодексом, та негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені частиною другою статті 264 та статтею 268 цього Кодексу...»⁴⁶⁶. Відповідно в таких випадках суб'єктом, який ініціював питання про провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, буде дізнавач.

З приводу суб'єктів безпосереднього проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то: 1) відповідно до ст. ст. 233, 234, 237, 240, 300 КПК України слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи (обшук, огляд, слідчий експеримент), вправі проводити слідчий, прокурор, дізнавач; 2) проводити негласні слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, має право «слідчий, який здійснює досудове розслідування кримінального правопорушення, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро

---

⁴⁶⁵ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

⁴⁶⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України; за рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи (ч. 6 ст. 246 КПК України)»⁴⁶⁷. В Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні в п. 3.1 також вказується, що «слідчий може проводити негласні слідчі (розшукові) дії самостійно, спільно з уповноваженими оперативними підрозділами, залучати до їх проведення інших осіб, а також доручати їх проведення уповноваженим оперативним підрозділам»⁴⁶⁸. Уповноваженість вказаних суб'єктів безпосередньо проводити слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, також закріплена в:

— п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК України, згідно з яким «прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений брати участь, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі

---

⁴⁶⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁶⁸ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

(розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом»⁴⁶⁹;

– п. 2 ч. 2 ст. 40 КПК України, згідно з яким «слідчий уповноважений проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених цим Кодексом»⁴⁷⁰;

– п. 2 ч. 2 ст. 40¹ КПК України, згідно з яким «дізнавач уповноважений проводити огляд місця події, обшук затриманої особи, опитувати осіб, вилучати знаряддя і засоби вчинення правопорушення, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання, а також проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, установлених цим Кодексом»⁴⁷¹;

– ч. 1 ст. 41 КПК України, згідно з якою «оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної прикордонної служби України, органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України – за письмовим

---

⁴⁶⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁷⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁷¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої анти-корупційної прокуратури»⁴⁷².

Окрему увагу слід приділити повноваженням прокурора як суб'єкта провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, адже він у відповідності до: 1) п. 2 ч. 1 ст. 131¹ Конституції України «здійснює організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку»⁴⁷³; 2) ч. 2 ст. 36 КПК України «здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням»⁴⁷⁴. У рамках такої діяльності він уповноважений «доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них; доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам; погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених цим Кодексом, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання»; тощо⁴⁷⁵.

---

⁴⁷² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁷³ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

⁴⁷⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁴⁷⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

Прокурор, здійснюючи повноваження в частині проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, як зазначає Р. Н. Гасанов, забезпечує своєчасне й оптимальне з точки зору додержання законів проведення комплексу необхідних слідчих (розшукових) дій задля швидкого, всебічного, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень; охорону прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій; запобігає порушенням закону при проведенні слідчих (розшукових) дій; виявляє, усуває порушення законів, допущених при проведенні слідчих (розшукових) дій; поновлює права і законні інтереси учасників кримінального провадження, необгрунтовано порушені (обмежені) при проведенні слідчих (розшукових) дій⁴⁷⁶. При цьому реалізація повноважень прокурором у частині проведення досліджуваної групи слідчих (розшукових) дій має наглядовий характер та охоплюється категорією «нагляд за додержанням законів», оскільки: процесуальне керівництво є формою нагляду за додержанням законів під час досудового розслідування (ч. 2 ст. 36 КПК); чинне законодавство України визначає прокуратуру як наглядову інстанцію, а не як орган досудового розслідування (ст. 216 КПК).

Характеризуючи суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, не можна оминати увагою питання про судовий контроль за проведенням таких дій. Як зазначає, В. Городовенко, з огляду на вимоги Конституції України і міжнародних документів у галузі захисту прав людини та кримінальної юстиції підвищується роль суду в механізмі охорони прав та законних інтересів особи, що можуть бути обмежені на досудових стадіях кримінального процесу⁴⁷⁷. У цьому контексті

---

⁴⁷⁶ Гасанов Р.Н. Здійснення повноважень прокурором в частині проведення слідчих (розшукових) дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2017. С. 16.

⁴⁷⁷ Городовенко В. Судовий контроль за проведенням слідчих

варто навести твердження В. Вапнярчука з приводу того, що судовий контроль на стадії досудового розслідування, який здійснюється слідчим суддею, спрямований не на вирішення питання про кримінальну відповідальність, а на створення умов для підготовки провадження судового розгляду і на захист у кримінальному процесі прав людини. Однак, такі підготовчі судові дії є частиною всієї судової діяльності в конкретному кримінальному провадженні, які, як й інші її складові, спрямовані на вирішення головного питання кримінального процесу – питання про кримінальну відповідальність. І в цьому сенсі судовий контроль є елементом правосуддя. А те, що судовий орган починає свою роботу ще на стадії досудового розслідування, говорить лише про високий ступінь розвитку діяльності правосуддя та її системний характер⁴⁷⁸. Так, слідчий суддя в кримінальному провадженні згідно з положеннями ст.ст. 233–235, 237, 240, 246–248, 250, 267, 271, 274 КПК України реалізує функцію здійснення судового контролю за дотриманням прав і свобод людини і громадянина^{479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 10 488} під

(розшукових) і негласних слідчих дій. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1 (2). С. 15.

⁴⁷⁸ Вапнярчук В. Суб'єкти кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 165.

⁴⁷⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁴⁸⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁴⁸¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁴⁸² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁴⁸³ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні:

час обмеження такого конституційного права як недоторканність житла чи іншого володіння особи в ході проведення слідчих (розшукових), у тому числі негласних, дій, що пов'язані з проникненням до житла чи іншого володіння особи.

Отже, суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, слід визначити як осіб, які на підставі та в порядку, визначеним кримінальним процесуальним законодавством України, вступають в процесуальні правовідносини у зв'язку з проведенням сукупності пізнавальних і пошукових дій, пов'язаних із проникненням у житло чи інше володіння особи, задля отримання та перевірки доказів та інформації про них. Суб'єктів провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, систематизовано за такими критеріями, як функції, які вони виконують, і їх процесуальний інтерес.

монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁴⁸⁴ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁴⁸⁵ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁴⁸⁶ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁴⁸⁷ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁴⁸⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

РОЗДІЛ 2

ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ

2.1. Підстави та порядок проведення обшуку житла чи іншого володіння особи

Однією з найпоширеніших слідчих (розшукових) дій, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, є обшук. При цьому проведення вказаної слідчої (розшукової) дії зачіпає інтереси не тільки особи, у приміщенні якої вона проводиться, а й інших осіб, які спільно з нею проживають або тимчасово перебувають у цьому приміщенні⁴⁸⁹. З огляду на це в представленому підрозділі підлягає вирішенню наукове завдання, яке полягає у визначенні підстав і порядку проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. З цією метою слід проаналізувати положення фахової юридичної літератури та кримінального процесуального законодавства в частині визначення поняття та сутності обшуку як слідчої (розшукової) дії, виокремлення підстав для його проведення та здійснення характеристики порядку проведення цієї слідчої (розшукової) дії.

І. Вегера-Іжевська, досліджуючи проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку, вірно зазначає, що право на недоторканність житла належить до фундаментальних прав людини, яке нерозривно пов'язане з правом на приватність, правом власності й іншими правами, що в сукупності забезпечують її нормальне буття. Це зумовлює необхідність створення дієвого механізму його забезпечення в усіх сферах, виконання державою позитивного обов'язку щодо його гарантування,

---

⁴⁸⁹ Вегера-Іжевська І. Проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 1. С. 135.

З приводу поняття та сутності обшуку як слідчої (розшукової) дії, то законодавець не наводить визначення поняття «обшук», а обмежується зазначенням у ст. 234 КПК України мети та підстав проведення вказаної слідчої (розшукової) дії як обшук. Зокрема, в ч. 1 вказаної правової норми вказується, що «обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування зняряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб», а в ч. 2 цієї статті зазначається, що «обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді місцевого загального суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, – на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду»⁴⁹⁶.

(розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 491. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-106>.

⁴⁹³ Гловюк І.В. Проблемні питання забезпечення належної правової процедури обшуку (у розрізі новел КПК України). *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 14. С. 141–149.

⁴⁹⁴ Галаган В.І., Удовенко Ж.В. Забезпечення засади невтручання у приватне життя при проведенні обшуку житла чи іншого володіння особи. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2014. Т. 155. С. 114–117.

⁴⁹⁵ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддями місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hrga.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

⁴⁹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

У юридичній літературі поняття «обшук» трактують по-різному. Зокрема, М. Б. Головка, І. П. Осипенко визначають обшук як слідчу (розшукову) дію, яка полягає в процесуальному примусовому обстеженні приміщень, місцевості, окремих осіб з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб^{497, 498 499, 207500, 31501, 502, 503, 504, 505, 506, 507,}

---

⁴⁹⁷ Головка М.Б., Осипенко І.П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення): навчально-методичний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. С. 6.

⁴⁹⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁴⁹⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁵⁰⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁵⁰¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁵⁰² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁵⁰³ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁵⁰⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁵⁰⁵ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁵⁰⁶ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522. Г. В. Рибікова, Л. Ю. Грекова пропонують таке тлумачення поняття «обшук» –

---

⁵⁰⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁵⁰⁸ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁵⁰⁹ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁵¹⁰ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углублення знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁵¹¹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provazhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁵¹² Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁵¹³ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁵¹⁴ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углублення знаний URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁵¹⁵ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

⁵¹⁶ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁵¹⁷ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

⁵¹⁸ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁵¹⁹ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni

це слідча (розшукова) дія, яка проводиться на підставі рішення уповноваженої особи за наявності підстав вважати, що внаслідок примусового обстеження приміщень, споруд, ділянок місцевості, автотранспортних засобів, окремих громадян можливо виявлення та фіксація відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб^{523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548}

---

k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁵²⁰ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁵²¹ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁵²² Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁵²³ Рибікова Г.В., Грекова Л.Ю. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні. *Юридичний вісник*. 2016. № 2 (39). С. 184.

⁵²⁴ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁵²⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

-
- ⁵²⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.
- ⁵²⁷ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.
- ⁵²⁸ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.
- ⁵²⁹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.
- ⁵³⁰ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.
- ⁵³¹ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.
- ⁵³² Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.
- ⁵³³ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.
- ⁵³⁴ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.
- ⁵³⁵ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.
- ⁵³⁶ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.
- ⁵³⁷ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozhukovih-dy.html.
- ⁵³⁸ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.
- ⁵³⁹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при провадженні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.
- ⁵⁴⁰ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

Авторський колектив науково-методичних рекомендацій «Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій» указує, що змістом обшуку є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості або окремих громадян з метою відшукування і вилучення речей та документів, що мають значення для кримінального провадження, виявлення розшукуваних осіб, трупів, тварин, речей і предметів, вилучених законом з обігу, а також пошук грошей і майна для забезпечення відшкодування заподіяних

---

⁵⁴¹ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

⁵⁴² Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁵⁴³ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lectons/lection10_3.html.

⁵⁴⁴ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁵⁴⁵ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_ppravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁵⁴⁶ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁵⁴⁷ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁵⁴⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

збитків і в цілях можливої конфіскації. При цьому примусовий характер обшуку проявляється в тому, що обстеження житла чи іншого володіння особи, а також особистий обшук можуть проводитися без згоди обшукуваної особи, всупереч її волі та з втручанням в сферу її особистих інтересів^{549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575}.

---

⁵⁴⁹ Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій: науково-методичні рекомендації / В.В. Кікінчук, К.Л. Бугайчук, В.О. Малярова, Т.П. Матюшкова. Харків: ХНУВС, 2018. С. 52.

⁵⁵⁰ Карпушин С.Ю. Повторні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 17. Т. 2. С. 135–138.

⁵⁵¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁵⁵² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁵⁵³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁵⁵⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁵⁵⁵ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁵⁵⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁵⁵⁷ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁵⁵⁸ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁵⁵⁹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

---

⁵⁶⁰ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁵⁶¹ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁵⁶² Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁵⁶³ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁵⁶⁴ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁵⁶⁵ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁵⁶⁶ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁵⁶⁷ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁵⁶⁸ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

⁵⁶⁹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁵⁷⁰ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

⁵⁷¹ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁵⁷² Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

Більш деталізоване визначення поняття «обшук» наводить У. Красовська, на думку якої, під поняттям обшуку слід розуміти обґрунтовану доказами слідчу (розшукову) дію, яка полягає у примусовому цілеспрямованому обстеженні приміщень, споруд, житла, робочих місць, транспортних засобів, ділянок місцевості, що знаходяться у віданні обшукуваної особи та членів її сім'ї, юридичної особи або окремих громадян із метою знаходження, виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, також предметів, документів та речових доказів, що мають значення у кримінальному провадженні⁵⁷⁶.

Якщо ж вести мову про обшук житла чи іншого володіння особи, то необхідно звернути увагу на те, які об'єкти прийнято вважати житлом чи іншим володінням особи. Так, у ч. 2 ст. 233 КПК України зазначається, що «під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для

---

⁵⁷³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁵⁷⁴ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁵⁷⁵ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁵⁷⁶ Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави проведення / *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-ta-pdstavi-provedennya.

постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення. Не є житлом приміщення, спеціально призначене для утримання осіб, права яких обмежені за законом. Під іншим володінням особи розуміються транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи»⁵⁷⁷.

Вищенаведені терміни були дещо уточнені постановою Пленуму Верховного Суду України «Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативнорозшукової діяльності, дізнання і досудового слідства» від 28 березня 2008 р. № 2 з урахуванням практики ЄСПЛ, яка, в свою чергу, відповідно до положень ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» повинна застосовуватися судами при розгляді справ разом із Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод як джерело права^{578, 579, 580}. Зокрема, в п. 11 згаданої постанови Пленуму Верховного Суду

---

⁵⁷⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁵⁷⁸ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ, конвенція Ради Європи від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. № 32 від 23.08.2006. С. 270.

⁵⁷⁹ Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477–IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

⁵⁸⁰ Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативнорозшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.2008 № 2. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 4 (92). С. 4–8.

України запропоновано під житлом розуміти: 1) особистий будинок з усіма приміщеннями, які призначені для постійного чи тимчасового проживання в них, а також ті приміщення, які хоча й не призначені для постійного чи тимчасового проживання в них, але є складовою будинку; 2) будь-яке житлове приміщення, незалежно від форми власності, яке належить до житлового фонду і використовується для постійного або тимчасового проживання (будинок, квартира в будинку будь-якої форми власності, окрема кімната в квартирі тощо); 3) будь-яке інше приміщення або забудова, які не належать до житлового фонду, але пристосовані для тимчасового проживання (дача, садовий будинок тощо). Також у цій постанові зазначається, що згідно з п. 1 ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод поняття «житло» охоплює не лише житло фізичних осіб, воно може поширюватися на офісні приміщення, які належать фізичним особам, а також офіси юридичних осіб, їх філії та інші приміщення^{581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609}.

---

⁵⁸¹ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ, конвенція Ради Європи від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. № 32 від 23.08.2006. С. 270.

⁵⁸² Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.2008 № 2. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 4 (92). С. 4–8.

⁵⁸³ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21.05.2014 / ППС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00149>.

⁵⁸⁴ Справа «Бук проти Німеччини»: рішення Європейського суду з прав людини за заявою № 41604/98 від 28.04.2005 / ППС ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2552>.

---

⁵⁸⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁵⁸⁶ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁵⁸⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁵⁸⁸ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁵⁸⁹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁵⁹⁰ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁵⁹¹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁵⁹² Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁵⁹³ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁵⁹⁴ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁵⁹⁵ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁵⁹⁶ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁵⁹⁷ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁵⁹⁸ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

---

⁵⁹⁹ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁶⁰⁰ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁶⁰¹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁶⁰² Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadžennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

⁶⁰³ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁶⁰⁴ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

⁶⁰⁵ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали між-відомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁶⁰⁶ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁶⁰⁷ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁶⁰⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁶⁰⁹ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

Виходячи із вищенаведеного, помітно, що обшук житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що полягає в проникненні до житла чи іншого володіння особи та проведенні його примусового обстеження на підставах, визначених КПК України, з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб. Указане вкотре характеризує обшук як слідчу (розшукову) дію, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи.

З приводу підстав проведення обшуку, то вони визначені в положеннях кримінального процесуального законодавства, які повністю відповідають конституційним положенням про підстави та випадки обмеження конституційно гарантованого права на недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Як зазначає Е. М. Олейняш, обов'язковою умовою проведення обшуку є наявність підстав, передбачених КПК України^{610, 611}. При цьому в фаховій юридичній літературі акцентують увагу на тому, що слід виокремлювати правові та фактичні підстави обшуку. Перші визначені в положеннях кримінального процесуального законодавства України, а другі – це достовірні та достатні дані, отримані з будь-якого джерела, які вказують на необхідність в конкретній слідчій ситуації провести обшук житла чи іншого володіння особи⁶¹².

---

⁶¹⁰ Олейняш Е.М. Правові та фактичні підстави проведення обшуку в кримінальному процесі. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2008. Вип. 20. С. 271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2008_20_43.

⁶¹¹ Олейняш Е.М. Правові та фактичні підстави проведення обшуку в кримінальному процесі. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2008. Вип. 20. С. 271–276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2008_20_43.

⁶¹² Белкин Р.С. Очерки криминалистической тактики: учебное пособие. Волгоград: ВСШ МВД РФ, 1993. С. 174.

Проаналізувавши положення КПК України, можна дійти висновку, що єдиної норми, яка б чітко й однозначно визначала правові підстави проведення обшуку житла чи іншого володіння особи немає. Зокрема, згідно зі ст. 233 КПК України проникнення до житла чи іншого володіння, в тому числі й під час обшуку, «можливе не інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, а також до постановлення ухвали слідчого судді лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення»; відповідно до ст. 234 України обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді⁶¹³. Із наведених положень КПК України можна дійти висновку, що правовими підставами проведення обшуку житла чи іншого володіння особи є добровільна згода володільця, ухвала слідчого судді або наявність невідкладних випадків, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення⁶¹⁴. Проте, судова практика щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, а також положення ст. 234 КПК України вказує, що обшук житла чи іншого володіння особи проводиться виключно на підставі ухвали слідчого судді, або за наявності виняткових випадків. Окремо слід зазначити, що потрібно розрізняти обшук (ст. 234 КПК України) і особистий обшук (ч. 3 ст. 208 КПК України). Зокрема, як висловився Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного кримінального суду у постанові від 13 лютого 2020 р. у справі 755/6685/17: «обшук особи фактично не є окремою слідчою

---

⁶¹³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶¹⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

дією, а поглинається такою дією, як затримання чи обшук житла (з урахуванням положень ч. 3 ст. 208, ч. 7 ст. 223, ст. 236 України), а тому при проведенні обшуку, за рішенням слідчого чи прокурора, може бути проведено обшук осіб, які перебувають в житлі чи іншому володінні, якщо є достатні підстави вважати, що вони переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження. Однак, за відсутності відповідного протоколу затримання особи, складеного відповідно до вимог ст. 208 КПК України, проведення обшуку особи відбувається всупереч вимогам закону»^{615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633}

---

⁶¹⁵ Постанова Верховного Суду України у складі колегії суддів Касаційного кримінального суду від 13.02.2020 №755/6685/17// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/87760561?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.252709065.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

⁶¹⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁶¹⁷ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁶¹⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁶¹⁹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁶²⁰ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁶²¹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁶²² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

Більш детально питання про підстави проведення обшуку житла чи іншого володіння особи варто розглянути в нерозривному зв'язку з порядком проведення вказаної слідчої (розшукової) дії. Зокрема, вважаємо, що якомога детальніше й яскравіше можна охарактеризувати особливості проведення такої слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність

---

⁶²³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁶²⁴ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁶²⁵ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁶²⁶ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁶²⁷ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁶²⁸ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁶²⁹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁶³⁰ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁶³¹ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.nai.au.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

⁶³² Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁶³³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

житла чи іншого володіння особи, як обшук шляхом виокремлення основних етапів її проведення.

Зокрема, в науковій літературі можна зустріти різні підходи до виокремлення етапів обшуку та характеристики його проведення на кожному з них. Так, у криміналістиці прийнято виділяти три етапи тактики проведення обшуку – підготовчий, робочий і заключний. Відповідно на цих етапах приймається рішення про проведення обшуку, отримуються необхідні дозволи, здійснюється підготовка сил і засобів, матеріально-технічного оснащення; здійснюється власне примусове обстеження житла чи іншого володіння особи з метою пошуку предметів обшуку з дотриманням вимог КПК України; фіксуються хід і результати обшуку житла чи іншого володіння особи. У кримінальному ж процесі етапи проведення обшуку житла чи іншого володіння особи прийнято виокремлювати з урахуванням характеру прийнятих процесуальних рішень і шляхів їх реалізації. Як доречно з цього приводу відзначає І. Вегера-Іжевська, «з метою аналізу чинного законодавства України в частині правового регулювання порядку проведення обшуку та виявлення тих його сегментів, що потребують удосконалення та виявлення тих його сегментів, що потребують удосконалення, доцільним видається поділити порядок проведення обшуку на певні етапи, які в сукупності утворюють комплекс процесуальних дій і рішень слідчого, прокурора та слідчого судді, який за умови відповідності вимогам закону забезпечує законність втручання до сфери особистих прав людини»⁶³⁴.

Щодо порядку проведення обшуку житла чи іншого володіння особи зазначимо, що він буде дещо відрізнятись з урахуванням його етапу. При цьому повністю поділяємо думку, згідно з якою варто виокремлювати такі етапи проведення

---

⁶³⁴ Вегера-Іжевська І. Проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 1. С. 135.

досліджуваної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи:

1) ініціювання вирішення слідчим суддею питання про проведення обшуку шляхом складення слідчим, прокурором відповідного клопотання та направлення його до суду;

2) розгляд клопотання слідчим суддею і прийняття відповідного процесуального рішення – ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи або відмову в наданні такого дозволу;

3) виконання ухвали слідчого судді й проведення обшуку, під час якого вилучаються необхідні речі та документи;

4) ініціювання слідчим, прокурором вирішення слідчим суддею питання про накладення арешту на тимчасово вилучене майно;

5) розгляд слідчим суддею клопотання про арешт майна й постановлення відповідної ухвали;

6) оскарження ухвали слідчого судді про арешт майна або відмову в ньому в апеляційному порядку⁶³⁵.

Наведений вище перелік етапів проведення обшуку житла чи іншого володіння особи пропонуємо доповнити таким етапом як прийняття рішення про необхідність його проведення. В цілому ж етапи проведення обшуку житла чи іншого володіння особи можна згрупувати таким чином: 1) вирішення питання про наявність достатніх, достовірних фактичних і правових підстав проведення вказаної слідчої (розшукової) дії, отримання дозволу на її проведення та виконання відповідної ухвали слідчого судді; 2) вирішення питання про арешт тимчасово вилученого майна в ході проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. Причому кожна з указаних груп поділяється на підгрупи (стадії) проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. У представленому підрозділі обмежимося характеристикою тих етапів, які безпосередньо пов'язані з ініціюванням та безпосереднім

---

⁶³⁵ Вегера-Іжевська І. Проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 1. С. 1357.

проведенням досліджуваного різновиду обшуку, а питання про арешт тимчасово вилученого майна ретельніше буде висвітлено в наступному підрозділі дисертації, в рамках розгляду особливостей вилучення речей і документів під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи.

Дійсно, спочатку слідчий, прокурор, дізнавач аналізують наявні в їх провадженні матеріали та вирішують питання про обсяг наявної в їх розпорядженні вихідної інформації про обставини вчинення конкретного кримінального правопорушення; визначають, які предмети у володінні якої особи можуть знаходитися й їх доказове значення; обґрунтовують неможливість отримання доказової інформації в інший спосіб, не пов'язаний з проникненням в житло чи інше володіння особи та його примусовим обстеженням. Іншими словами, мова йде про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження з метою встановлення наявності фактичних підстав проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, їх обсягу, достовірності та достатності. Зокрема, виходячи з положень ст. 234 КПК України, рішення про необхідність проведення обшуку житла чи іншого володіння особи вважається обґрунтованим, якщо «доступ до речей, документів або відомостей, які можуть у них міститися, неможливо отримати органом досудового розслідування у добровільному порядку шляхом витребування речей, документів, відомостей відповідно до частини другої статті 93 КПК, або за допомогою інших слідчих дій, передбачених цим Кодексом, а доступ до осіб, яких планується відшукати, – за допомогою інших слідчих дій, передбачених КПК»^{636, 637, 638}. Також рішення про проведення

---

⁶³⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶³⁷ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару

обшуку житла чи іншого володіння особи в кримінальному провадженні вважається виправданим, якщо за встановлених обставин обшук є найбільш доцільним та ефективним способом відшукування та вилучення речей і документів, які мають значення для досудового розслідування, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, а також заходом, пропорційним втручанню в особисте і сімейне життя особи^{639, 640, 641}.

Після прийняття з урахуванням слідчої ситуації на конкретному етапі досудового розслідування кримінального правопорушення, тактичних завдань розслідування та обсягу фактичних підстав рішення про необхідність проведення обшуку житла чи іншого володіння особи розпочинається наступний етап – ініціювання вирішення слідчим суддею питання про проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, яке здійснюється шляхом звернення до нього із клопотанням про обшук. На цьому етапі готується клопотання про обшук, яким слідчий за погодженням прокурора або прокурор звертається до слідчого судді.

Вимоги до форми та змісту клопотання про обшук, а також порядок його подання на розгляд слідчого судді чітко визначений у ст. 234 КПК України. Зокрема, згідно з ч. 3

(м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁶³⁸ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁶³⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶⁴⁰ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁶⁴¹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

вказаної правової норми «клопотання про обшук повинно містити відомості про: 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; 2) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; 3) правову кваліфікацію кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; 4) підстави для обшуку; 5) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; 6) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться; 7) індивідуальні або родові ознаки речей, документів, іншого майна або осіб, яких планується відшукати, а також їхній зв'язок із вчиненням кримінальним правопорушенням; 8) обґрунтування того, що доступ до речей, документів або відомостей, які можуть у них міститися, неможливо отримати органом досудового розслідування у добровільному порядку шляхом витребування речей, документів, відомостей відповідно до частини другої статті 93 цього Кодексу, або за допомогою інших слідчих дій, передбачених цим Кодексом, а доступ до осіб, яких планується відшукати, – за допомогою інших слідчих дій, передбачених цим Кодексом. Зазначена вимога не поширюється на випадки проведення обшуку з метою відшукування знаряддя кримінального правопорушення, предметів і документів, вилучених з обігу»⁶⁴². Також «для обґрунтування, викладених у клопотанні про обшук, відомостей в якості додатків до нього додаються наступні документи: оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор, слідчий обґрунтовує доводи клопотання, а також витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання»⁶⁴³.

---

⁶⁴² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶⁴³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від

Проте, незважаючи на той факт, що законодавець закріпив вимоги до клопотання про обшук, на практиці розповсюдженими є випадки недотримання наведених законодавчих вимог. Зокрема, виходячи з узагальнень судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, можна назвати наступні найбільш розповсюджені порушення вимог щодо змісту клопотання, встановлених ч. 3 ст. 234 КПК України: непогодження клопотання про обшук з прокурором; відсутність відомостей про правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті Закону про кримінальну відповідальність; не зазначення в клопотанні про обшук речей, які планується відшукати; відсутність посилання на особу, у фактичному володінні якої знаходиться майно; відсутність посилання на особу, якій необхідно надати дозвіл на проведення обшуку; у мотивувальній частині не міститься обґрунтування двомісячного строку проведення обшуку, що не відповідає вимогам ч. 2 п. 1 ст. 235 КПК, відповідно до якої строк дії ухвали не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали; клопотання слідчого погоджене з прокурором, однак не скріплене печаткою прокуратури; недолучення оригіналів або належним чином засвідчених копій документів, дослідження яких має значення для встановлення обставин, зазначених у клопотанні; не підтвердження матеріалами кримінального провадження повноважень слідчого здійснювати досудове розслідування у цьому кримінальному провадженні^{644, 645}.

13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶⁴⁴ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21.05.2014 / ПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00149>.

⁶⁴⁵ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної

З вищенаведеного помітно, що відомості в клопотанні про обшук повинні бути чітко визначені та обов'язково підтверджені наявними в кримінальному провадженні, в зворотному випадку – вони не будуть вважатися достатніми, що є підставою для відмови в задоволенні клопотання про обшук. В якості прикладу порушення цієї обов'язкової вимоги до оформлення клопотання про обшук наведемо положення ухвали Корольовського районного суду м. Житомира від 23 вересня 2016 р. № 296/7941/16-к. У межах кримінального провадження № 42016060360000084 від 25 квітня 2016 р. слідчий військової прокуратури Житомирського гарнізону звернувся до суду з клопотанням про обшук, погодженим прокурором прокуратури Житомирського гарнізону. Клопотання обґрунтовано тим, що начальник складу відділу зберігання пального та технічного майна Першого складу пального Державної прикордонної служби України у змові з іншими невстановленими особами заволодівають військовим майном, а саме паливо-мастильними матеріалами, з території вищевказаної військової частини, з подальшим їх збутом третім особам. Встановлено, що ОСОБА_3, використовуючи службове становище, 20 липня 2016 р. з 17 год. 00 хв. до 17 год. 20 хв., знаходячись за адресою: АДРЕСА_1, здійснив розкрадання паливо-мастильних матеріалів з баку службового автомобіля Державної прикордонної служби: УАЗ р/н НОМЕР_1 та в подальшому перемістив їх за місцем свого проживання та збув третім особам. Під час досудового розслідування встановлено, що ОСОБА_3 проживає за адресою: АДРЕСА_1 та вказане житло відповідно до інформаційної довідки з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно належить ОСОБА_3 на праві приватної власності. В судовому засіданні слідчий підтримав клопотання та просив задовольнити з підстав, викладених в ньому, обґрунтовуючи його необхідністю відшукати викрадені паливо-мастильні матеріали, майно, за

юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

допомогою якого вчинялось викрадення указанного військового майна або може на собі містити сліди вчиненого злочину⁶⁴⁶. Проте, слідчий суддя, розглянувши матеріали досудового розслідування, заслухавши слідчого, який підтримав клопотання, оцінивши додані до клопотання документи, в сукупності з іншими обставинами справи, дійшов висновку, що неможна вважати, що вони є достатніми для задоволення клопотання, оскільки слідчим не надано доказів знаходження відшукуваних паливно-мастильних матеріалів за адресою проживання ОСОБА_3. Слідчий суддя в своєму рішенні зазначає, що в клопотанні слідчий наводить відомості про випадки зливання пального в липні місяці 2016 року, інших відомостей про вчинення кримінального правопорушення не вказано. Зважаючи на дату події, не можна вважати доведеною обставину, що відшукувані речі знаходяться за місцем проживання ОСОБА_3. Тому недоведення слідчим даних обставин було визнано слідчим суддею як підставу для відмови в задоволенні клопотання про обшук⁶⁴⁷.

Ще одним прикладом необґрунтованості клопотання про обшук є ухвала Ленінського районного суду м. Харкова від 07 лютого 2020 р. № 642/702/20. У кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 42019221090000100 від 28 березня 2019 р., за ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 307 КК України, за фактом незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, було

---

⁶⁴⁶ Ухвала Корольовського районного суду м. Житомира від 23.09.2016 № 296/7941/16-к // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/61705332?q=%22задоволення%20клопотання%20про%20обшук%22>.

⁶⁴⁷ Ухвала Корольовського районного суду м. Житомира від 23.09.2016 № 296/7941/16-к // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/61705332?q=%22задоволення%20клопотання%20про%20обшук%22>.

встановлено, що ОСОБА_1 дійсно має відношення до вказаного кримінального правопорушення, дійсно займається незаконним зберіганням, перевезенням та збутом наркотичних засобів та психотропних речовин, використовуючи у своїй діяльності транспортний засіб (автомобіль), який належить йому на праві власності, а саме автомобіль марки «HYUNDAI», модель «ACCENT», д. н. з. НОМЕР_1, 2005 року випуску, сірого кольору, номер кузова НОМЕР_2. У зв'язку з вищевикладеним у органу досудового слідства виникли підстави вважати, що ОСОБА_1 у автомобілі марки «HYUNDAI», модель «ACCENT», д. н. з. НОМЕР_1, 2005 року випуску, сірого кольору, номер кузова НОМЕР_2, який належить йому на праві власності, дійсно може зберігати заборонені законом предмети, а саме наркотичні засоби та психотропні речовини, обіг яких заборонений або обмежений, які мають значення по даному кримінальному провадженню. А несвоєчасні дії, направлені на отримання цієї інформації, можуть призвести до того, що вона буде втрачена і встановити істину буде неможливо, що залишить злочинні діяння правопорушника непокараними. Тому орган досудового слідства вважає, що єдиною доцільною слідчою дією, яка може бути ефективною для встановлення істини по даному кримінальному провадженню, є проведення обшуку вказаного автомобіля. Однак, на думку слідчого судді, слідчий не довів в повному обсязі передбачені ст. 234 КПК України обставини для задоволення клопотання про обшук, оскільки не було обґрунтовано припущення, що вказані докази можуть знаходитись у вказаному автомобілі та їх значення для справи, через що в задоволенні клопотання про обшук було відмовлено⁶⁴⁸.

Оформлене з дотриманням вимог ч. 3 ст. 234 КПК України клопотання про обшук відповідно до ч. 2 ст. 234 КПК

---

⁶⁴⁸ Ухвала Ленінського районного суду м. Харкова від 07.02.2020 № 642/702/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/87444444?q=%22задоволення%20клопотання%20про%20обшук%22>.

України направляється для розгляду до «місцевого загального суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, – до Вищого антикорупційного суду, де воно реєструється в канцелярії, розподіляється в порядку автоматичного розподілу та негайно передається відповідному слідчому судді»^{649, 650}. З цього моменту настає наступний етап проведення обшуку житла чи іншого володіння особи – розгляд клопотання про обшук слідчим суддею.

Відповідно до ч. 4 ст. 234 КПК України «клопотання про обшук розглядається у суді в день його надходження за участю слідчого або прокурора»⁶⁵¹. Ця норма є імперативною і не містить винятків чи підстав, за яких клопотання про надання дозволу на проведення обшуку могло б бути розглянуте в інший день після дня його надходження до суду. Тому при вирішенні питання про початок перебігу строку розгляду слідчі судді повинні керуватися даними на штампі, який проставляється на відповідному клопотанні в канцелярії суду при реєстрації цього провадження як такого, що надійшло до суду^{652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671,}

---

⁶⁴⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶⁵⁰ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддями місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

⁶⁵¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁶⁵² Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддями місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до

речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

⁶⁵³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁶⁵⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁶⁵⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁶⁵⁶ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁶⁵⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁶⁵⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁶⁵⁹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁶⁶⁰ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁶⁶¹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁶⁶² Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁶⁶³ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁶⁶⁴ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁶⁶⁵ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

672, 673, 674, 675, 676. Більше того, відповідно до постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і

---

⁶⁶⁶ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-du.html.

⁶⁶⁷ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁶⁶⁸ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁶⁶⁹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁶⁷⁰ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁶⁷¹ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lesson10_3.html.

⁶⁷² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁶⁷³ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot_obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁶⁷⁴ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁶⁷⁵ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁶⁷⁶ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій.

кримінальних справ від 17 жовтня 2014 р. № 9 «Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи» слідчі судді зобов'язані неухильно дотримуватись вимог ч. 4 ст. 234 КПК України. Вказані вимоги «не можуть бути порушенні навіть з причини закінчення робочого часу в суді»⁶⁷⁷. Однак, незважаючи на вказану імперативну законодавчу вимогу щодо строків розгляду клопотання про обшук, у судовій практиці непоодинокими є випадки її порушення. Наприклад, згідно з аналізом наданих міськими судами м. Харкова та Харківської області проваджень за клопотаннями про обшук житла чи іншого володіння особи 11 % таких проваджень було розглянуто з порушенням строку (ч. 4 ст. 234 КПК України). При цьому найбільш порушень ч. 4 ст. 234 КПК України, щодо строку розгляду, допустилися слідчі судді таких місцевих судів: Нововодолазького (100 %); Золочівського (58 %); Первомайського (40 %); Жовтневого (33 %); Червонозаводського (16 %)⁶⁷⁸. Також виявлені випадки, коли слідчі судді, розглядаючи клопотання про обшук, видаляються до нарадчої кімнати для прийняття судового рішення та наступного дня оголошують ухвалу за наслідками розгляду клопотання по суті (Первомайський міськрайонний суд Харківської області)⁶⁷⁹.

Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁶⁷⁷ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁶⁷⁸ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддями місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

⁶⁷⁹ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддями

Розглядаючи клопотання про обшук, слідчий суддя перевіряє його відповідність ч. 3 ст. 234 КПК України, ознайомлюється зі змістом клопотання, перевіряє його повноту, достовірність та достатність для прийняття рішення про його задоволення. Якщо ж слідчий суддя вбачає, що наявність достатніх підстав проведення обшуку житла чи іншого володіння особи не доведено, то він згідно з ч. 5 ст. 234 КПК України відмовляє у задоволенні клопотання про обшук. Зокрема, йдеться про «недоведеність наявності достатніх підстав вважати, що: 1) було вчинено кримінальне правопорушення; 2) відшукувані речі і документи мають значення для досудового розслідування; 3) відомості, які містяться у відшукуваних речах і документах, можуть бути доказами під час судового розгляду; 4) відшукувані речі, документи або особи знаходяться у зазначеному в клопотанні житлі чи іншому володінні особи; 5) за встановлених обставин обшук є найбільш доцільним та ефективним способом відшукування та вилучення речей і документів, які мають значення для досудового розслідування, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, а також заходом, пропорційним втручанням в особисте і сімейне життя особи»⁶⁸⁰. Разом із тим, як зазначається в листі Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 травня 2014 р. «Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи», з огляду на те, що метою обшуку, визначеною в ч. 1 ст. 234 КПК, є виявлення та фіксація відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було

місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

⁶⁸⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

здобує в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, обґрунтованою є відмова слідчих суддів у задоволенні клопотання про обшук, яке подається з метою виявлення та фіксації нових епізодів злочинної діяльності, припинення можливих злочинів, що готуються^{681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703}.

---

⁶⁸¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁶⁸² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁶⁸³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁶⁸⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁶⁸⁵ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁶⁸⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁶⁸⁷ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁶⁸⁸ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁶⁸⁹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁶⁹⁰ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁶⁹¹ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁶⁹² Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

---

⁶⁹³ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁶⁹⁴ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁶⁹⁵ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятафан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁶⁹⁶ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁶⁹⁷ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁶⁹⁸ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁶⁹⁹ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiiau.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

⁷⁰⁰ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁷⁰¹ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot_obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁷⁰² Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁷⁰³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

У випадку задоволення клопотання про обшук слідчий суддя надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи. Таке рішення слідчого судді оформлюється ухвалою про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, яка відповідно до ст. 235 КПК України «повинна відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбачених цим Кодексом, а також містити відомості про: 1) строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали; 2) прокурора, слідчого, який подав клопотання про обшук; 3) положення закону, на підставі якого постановляється ухвала; 4) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, які мають бути піддані обшуку; 5) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться; 6) речі, документи або осіб, для виявлення яких проводиться обшук. Виготовляються дві копії ухвали, які чітко позначаються як копії»⁷⁰⁴.

Відповідно до ст. 370 КПК судове рішення повинно бути законним, обґрунтованим і вмотивованим. Законним є рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених КПК України. Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до ст. 94 КПК України. Вмотивованим є рішення, в якому наведені належні і достатні мотиви та підстави його ухвалення^{705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714}.

---

⁷⁰⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁰⁵ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21.05.2014 / ІПС ЛПА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00149>.

715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728 . Проте, всупереч наведеним вимогам значна кількість ухвал слідчих суддів про

---

⁷⁰⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁷⁰⁷ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁷⁰⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁷⁰⁹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁷¹⁰ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁷¹¹ Музиченко О.В. Реалізація конститутційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁷¹² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁷¹³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁷¹⁴ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁷¹⁵ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁷¹⁶ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁷¹⁷ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁷¹⁸ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

дозвіл на обшук не містить належних і достатніх мотивів та підстав їх постановлення. Зокрема, розповсюдженими є випадки, коли в ухвалі слідчого судді: відсутні посилання на конкретні матеріали кримінального провадження, дослідження яких дало слідчому судді підстави для надання дозволу на обшук; взагалі

---

⁷¹⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhzhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁷²⁰ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁷²¹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁷²² Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углублення знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁷²³ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁷²⁴ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

⁷²⁵ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁷²⁶ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_ppravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁷²⁷ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁷²⁸ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

не зазначено строк її дії; встановлений слідчим суддею строк дії ухвали належним чином не обґрунтований на підставі дослідження доводів клопотання та матеріалів кримінального провадження; містяться недопустимі редакційні неточності⁷²⁹.

Поряд із вищезазначеним у КПК України передбачається можливість проведення обшуку житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді за наявності виняткових випадків, визначених у ч. 3 ст. 233 КПК України. Як з цього приводу акцентують увагу Б. Є. Лук'янчиков і Є. Д. Лук'янчиков, в ч. 3 ст. 233 КПК України зазначається, що у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, слідчий, прокурор мають право увійти до житла чи іншого володіння особи. Після здійснення таких дій прокурор, слідчий за погодженням з прокурором зобов'язані невідкладно звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді. Зважаючи на те, що розкриття злочинів має ситуативний характер, невідкладність проведення слідчих (розшукових) дій обумовлюється конкретними обставинами (врятування життя людей та майна, безпосереднє переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину), законодавець слушно дозволяє проводити слідчі дії без ухвали слідчого судді. Оскільки така дія вже проведена, як відзначають учені, навряд чи доцільно звертатися з клопотанням «про проведення обшуку». Скоріше слід звернутися з клопотанням про визнання обшуку (іншої слідчої (розшукової) дії) обґрунтованим, а отриманих під час його проведення результатів (інформації) допустимими у кримінальному провадженні^{730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747}.

---

⁷²⁹ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21.05.2014 / ПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00149>.

⁷³⁰ Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д. Слідчі (розшукові) дії, як засоби інформаційного забезпечення кримінального провадження.

Інформація і право. 2016. № 3 (18). С. 70–71.

⁷³¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁷³² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁷³³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁷³⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁷³⁵ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁷³⁶ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁷³⁷ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁷³⁸ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁷³⁹ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁷⁴⁰ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁷⁴¹ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁷⁴² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁷⁴³ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga/poradni

При цьому проведення обшуку житла чи іншого володіння особи в порядку ч. 3 ст. 233 КПК України не звільняє прокурора, слідчого, дізнавача за погодженням із прокурором від обов'язку невідкладно після здійснення таких дій звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення обшуку. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами ст. 234 цього Кодексу, перевіряючи, крім іншого, чи дійсно були наявні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді⁷⁴⁸. Результати ж аналізу судової практики свідчать про те, що слідчі судді постановляли ухвали про задоволення клопотань цієї категорії виходячи з такого:

– на момент проникнення до житла чи іншого володіння особи неможливо було отримати в порядку, передбаченому

---

k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁷⁴⁴ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁷⁴⁵ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru.URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁷⁴⁶ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁷⁴⁷ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁷⁴⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

кримінальним процесуальним законом, відповідного дозволу слідчого судді;

– у слідчого були підстави для проникнення до іншого володіння особи без ухвали слідчого судді, оскільки це було зумовлено врятуванням майна, при цьому виявлені в ході обшуку речі мають значення для досудового розслідування, а відомості, які містяться у них, можуть бути доказами під час судового розгляду;

– проникнення до житла було зумовлено необхідністю виявлення та затримання особи або осіб, підозрюваних у вчиненні злочину; обставини кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК (ДТП за участю автомобіля, велосипеда або іншого транспортного засобу), вимагали негайного огляду іншого володіння особи, з метою встановлення наявності слідів кримінального правопорушення;

– обшук та вилучення речей до постановлення ухвали слідчого судді був необхідний з метою запобігання їх знищенню^{749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759}.

---

⁷⁴⁹ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21.05.2014 / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00149>.

⁷⁵⁰ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁷⁵¹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁷⁵² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁷⁵³ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

В якості прикладу звернення до слідчого судді з клопотанням про обшук у порядку ч. 3 ст. 233 КПК України та його розгляду наведемо ухвалу Соснівського районного суду м. Черкас від 28 грудня 2019 р. № 712/15683/19. У грудні 2019 р. слідчий звернувся до слідчого судді з клопотанням, в якому просить у порядку ч. 3 ст. 233 КПК України надати дозвіл на узаконення проведеного невідкладного обшуку у домоволодінні за адресою: АДРЕСА_1, у ході якого було виявлено та вилучено в будинку № 2, який знаходиться на території вищезазначеного домоволодіння, в кімнаті-залі, на дерев'яній шафі коричневого кольору металевий предмет зовні схожий на гранату «Ф-1», часів Великої Вітчизняної війни, покриту іржою, та в подальшому було доручено провести знищення вищезазначеного предмету начальнику ВТС ГУНП в Черкаській області майору поліції Яровому В. В. у зв'язку з тим, що категорія вибухонебезпечності являється вкрай

---

⁷⁵⁴ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁷⁵⁵ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁷⁵⁶ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁷⁵⁷ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁷⁵⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁷⁵⁹ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

небезпечною, що не дозволяє його транспортування та унеможливорює направлення його на експертизу, а потребує знищенню. Клопотання обґрунтовано тим, що в провадженні СВ Черкаського РВП Черкаського ВП ГУ НП в Черкаській області перебувають матеріали кримінального провадження, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань під № 12019250270001278 від 01 грудня 2019 р. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України. Враховуючи те, що вказане кримінальне провадження внесено до ЄРДР 01 грудня 2019 р. об 11 год. 21 хв., а обшук проведено 01 грудня 2019 р. у період з 11 год. 58 хв. по 13 год. 00 хв., тому орган досудового розслідування керувався частиною 3 ст. 233 КПК України, тобто провів відкладний обшук після внесення відомостей до ЄРДР та початку досудового розслідування. Окрім цього, невідкладність проведення даного обшуку обґрунтовувалась тим, що ОСОБА_5 повідомила про те, що ОСОБА_6 за місцем свого проживання: АДРЕСА_1, зберігає зброю або бойові припаси, але де саме зберігає зазначити не змогла, також зазначила що її чоловік ОСОБА_6 погрожував підірвати гранату, яку він зберігає у власному будинку, у зв'язку з чим і виникла необхідність у зверненні до суду з відповідним клопотанням⁷⁶⁰. Розглядаючи клопотання про проведення обшуку на підставі ч. 3 ст. 233 КПК України, слідчий суддя вважає, що подане клопотання підлягає задоволенню, оскільки з матеріалів кримінального провадження убачається наявність достатніх підстав вважати, що на той час (01 грудня 2019 р., неділя, з 11 год. 58 хв. по 13 год. 00 хв.) у слідчого поліції виникла необхідність у негайному проведенні обшуку домоволодіння за адресою: АДРЕСА_1, яке знаходиться у користуванні ОСОБА_5, ОСОБА_6, з метою

---

⁷⁶⁰ Ухвала Оріхівського районного суду від 16.02.2021 № 323/2853/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛГА:ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

відшукання предмету зовні схожого на гранату «Ф-1», часів Великої Вітчизняної війни, покриту іржою, який було поміщено до сейф пакету «АВ001459» з підписами слідчого та понятих. Вказане, на переконання слідчого судді, є підставою для задоволення клопотання про проведення обшуку та має наслідком визнання обшуку законним, а віднайдених в результаті такого обшуку доказів – допустимими⁷⁶¹.

Разом із тим, як зазначають В. І. Галаган та О. І. Галаган, у КПК України лише закріплено можливість провести обшук за відсутності осіб у житлі чи іншому її володінні, але поза увагою залишилися інші принципові питання проведення цієї процесуальної дії. Зокрема, невизначеними є такі положення щодо проведення обшуку у невідкладних випадках: 1) який процесуальний документ і якою посадовою особою має бути складений. Якщо він проводився без ухвали слідчого судді, то це – постанова слідчого, його клопотання про проведення обшуку, погоджене з прокурором чи інший документ; 2) чи потрібно залишати цей документ на видному місці, як це визначено у законі щодо копії ухвали слідчого судді; 3) чи залишається копія протоколу на місці проведення обшуку у невідкладних випадках. Відповідно до ч. 1 ст. 104 КПК України хід і результати проведення процесуальної дії фіксують у протоколі. Однак, у законі не зазначено про необхідність вручати обшукуваному або залишати на видному місці копію протоколу про проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. Разом із тим ця особа вправі знати не лише про те, що за її відсутності було проведено обшук, а і про його результати – що саме, у якій кількості і за яких обставин вилучене, хто при цьому був присутній та ін.^{762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778}

---

⁷⁶¹ Ухвала Оріхівського районного суду від 16.02.2021 № 323/2853/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ПС ЛПА:ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20міся%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

⁷⁶² Галаган В.І., Галаган О.І. Реалії і проблеми нового КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013.

№ 1. С. 17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_5.

⁷⁶³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁷⁶⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁷⁶⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁷⁶⁶ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁷⁶⁷ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁷⁶⁸ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁷⁶⁹ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁷⁷⁰ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁷⁷¹ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁷⁷² Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁷⁷³ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhzhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁷⁷⁴ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁷⁷⁵ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁷⁷⁶ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

Ще одним етапом проведення обшуку житла чи іншого володіння особи є виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з дотриманням вимог ст. ст. 223 і 236 КПК України. Зокрема, воно повинно здійснюватися з дотриманням наступних процесуальних вимог:

– перед початком примусового обстеження житла чи іншого володіння особи повинна бути «пред’явлена ухвала слідчого судді особі, яка володіє житлом чи іншим володінням, а за її відсутності – іншій присутній особі. У разі відсутності осіб у житлі чи іншому володінні копія ухвали повинна бути залишена на видному місці у житлі чи іншому володінні особи»⁷⁷⁹;

– «обшук повинен проводитися в обсязі, необхідному для досягнення мети обшуку»⁷⁸⁰;

– щодо складу учасників проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, то з однієї сторони, у ч. 1 ст. 236 КПК України передбачено необхідність «вживати належних заходів для забезпечення присутності під час проведення обшуку осіб, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. З іншої сторони, як убачається зі змісту ч. 4 цієї ж процесуальної норми, обшук може бути проведений за відсутності особи у житлі чи іншому володінні. У такому

---

⁷⁷⁷ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁷⁷⁸ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁷⁷⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁸⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

випадку слідчий зобов'язаний залишити на видному місці копію ухвали слідчого судді про проведення обшуку, а також забезпечити схоронність майна, що знаходиться у житлі чи іншому володінні особи, та неможливість доступу до нього сторонніх осіб»^{781, 782};

– «обшук житла чи іншого володіння особи, обшук особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування»⁷⁸³;

– забезпечити при проведенні обшуку житла чи іншого володіння особи можливість користуватися правовою допомогою, зокрема «допустити на місце проведення обшуку захисника чи адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 КПК України»⁷⁸⁴;

– до проведення обшуку житла чи іншого володіння особи «можуть бути запрошені потерпілий, підозрюваний, захисник, представник та інші учасники кримінального провадження», спеціалісти⁷⁸⁵;

– «обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді повинен відбуватися в час, коли заподіюється найменша шкода звичайним заняттям особи, яка ними

---

⁷⁸¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁸² Галаган В.І., Галаган О.І. Реалії і проблеми нового КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_5.

⁷⁸³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁸⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁸⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

володіє, якщо тільки слідчий, прокурор не вважатиме, що виконання такої умови може істотно зашкодити меті обшуку»⁷⁸⁶;

– «слідчий, прокурор під час проведення обшуку має право: відкривати закриті приміщення, сховища, речі, якщо особа, присутня при обшуку, відмовляється їх відкрити або обшук здійснюється за відсутності осіб, зазначених у ч. 3 ст. 236 КПК України; проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис; складати плани і схеми; виготовляти графічні зображення обшуканого житла чи іншого володіння особи чи окремих речей; виготовляти відбитки та зліпки; оглядати і вилучати документи; тимчасово вилучати речі, які мають значення для кримінального провадження»⁷⁸⁷;

– хід та результати проведення обшуку житла чи іншого володіння особи фіксуються в протоколі обшуку, який складається в двох примірниках, а також в обов'язковому порядку за допомогою аудіо- та відеозапису; запис, здійснений за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів під час проведення слідчим, прокурором обшуку, є невід'ємним додатком до протоколу; дії та обставини проведення обшуку, не зафіксовані у записі, не можуть бути внесені до протоколу обшуку та використані як доказ у кримінальному провадженні⁷⁸⁸;

– «другий примірник протоколу обшуку разом із додатком до нього описом вилучених документів та тимчасово вилучених речей (за наявності) вручається особі, у якої проведено обшук, а в разі її відсутності – повнолітньому

---

⁷⁸⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁸⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁸⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

членові її сім'ї або його представникові; при проведенні обшуку на підприємстві, в установі або організації другий примірник протоколу вручається керівнику або представникові підприємства, установи або організації»⁷⁸⁹;

– «особи, в присутності яких здійснюється обшук, при проведенні цієї слідчої (розшукової) дії мають право робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу обшуку»⁷⁹⁰.

Окремої уваги заслуговує питання про осіб, які уповноважені проводити обшук житла чи іншого володіння особи. Зокрема, в постанові Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 29 січня 2019 р. № 466/896/17 зазначається, що приписи ч. 1 ст. 236 КПК України не передбачають можливості виконання ухвали про дозвіл на обшук ніким іншим, окрім слідчого чи прокурора. На думку суду касаційної інстанції, положення п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК про наявність у слідчого права доручати проведення слідчих дій оперативним підрозділам в даному випадку не підлягають застосуванню, оскільки прямо суперечать вимогам закону щодо порядку проведення обшуку⁷⁹¹. У випадку проведення обшуку іншими особами, окрім слідчого чи прокурора, вказане слід вважати суттєвим порушенням умов обшуку, результати обшуку у відповідності з вимогами ст. ст. 86, 87 КПК не можуть бути використані при

---

⁷⁸⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁹⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁷⁹¹ Постанова Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 29.01.2019 № 466/896/17// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/79601140?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.144064757.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

прийнятті процесуальних рішень і на них не може посилатися суд при ухваленні обвинувального вироку, як на доказ^{792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809}. Проте, вважаємо,

---

⁷⁹² Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави проведення / *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-ta-pdstavi-provedennya.

⁷⁹³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁷⁹⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁷⁹⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁷⁹⁶ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁷⁹⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁷⁹⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁷⁹⁹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁸⁰⁰ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁸⁰¹ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁸⁰² Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁸⁰³ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁸⁰⁴ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

що в ч. 1 ст. 236 КПК України серед суб'єктів виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи поряд із слідчим і прокурором повинен бути зазначений дізнавач, адже відповідно до ст. 300 КПК України «для досудового розслідування кримінальних проступків дозволяється виконувати всі слідчі (розшукові) дії, передбачені цим Кодексом ...»⁸¹⁰.

Також, говорячи про виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, не можна не погодитися з В. А. Сокурено з приводу того, що великого значення набуває розгляд питання про участь понятих при проведенні слідчих (розшукових) дій. У зв'язку з тим, що поняті в силу своїх процесуальних обов'язків присутні при проведенні низки процесуальних дій, їм стають відомі факти, що стосуються окремих аспектів особистого і сімейного життя, які б окремі громадяни хотіли б приховати від сторонніх

---

⁸⁰⁵ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁸⁰⁶ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

⁸⁰⁷ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

⁸⁰⁸ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁸⁰⁹ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁸¹⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

осіб^{811, 812}. Тому для запобігання розголошенню інформації під час слідчої (розшукової) дії поняті згідно зі ст. ст. 66 і 222 КПК України попереджаються про недопустимість розголошування без дозволу слідчого відомостей досудового розслідування⁸¹³. Це загальне правило, на думку вченої, повною мірою розповсюджується на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи⁸¹⁴.

Отже, обшук житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що полягає в проникненні до житла чи іншого володіння особи та проведенні його примусового обстеження на підставах, визначених КПК України, з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб. Указане вкотре характеризує обшук як слідчу (розшукову) дію, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи. Особливості проведення обшуку житла чи іншого володіння особи визначаються шляхом виокремлення та характеристики кожного з етапів його

---

⁸¹¹ Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддями місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

⁸¹² Сокурєнко В.А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 494. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-106>.

⁸¹³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁸¹⁴ Сокурєнко В.А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 494. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-106>.

проведення, а саме: прийняття рішення про необхідність проведення обшуку житла чи іншого володіння особи; ініціювання вирішення слідчим суддею питання про проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, яке здійснюється шляхом звернення до нього із клопотанням про обшук; розгляд клопотання про обшук слідчим суддею; виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи; ініціювання вирішення слідчим суддею питання про накладення арешту на тимчасово вилучене майно під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи; розгляд слідчим суддею клопотання про арешт майна й постановлення відповідної ухвали; виконання ухвали про арешт тимчасово вилученого майна під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи; оскарження ухвали слідчого судді про арешт майна або відмову в ньому в апеляційному порядку. Виокремлені етапи проведення обшуку житла чи іншого володіння особи згруповано наступним чином: 1) вирішення про питання про наявність достатніх, достовірних фактичних і правових підстав проведення вказаної слідчої (розшукової) дії, отримання дозволу на її проведення та виконання відповідної ухвали слідчого судді; 2) вирішення питання про арешт тимчасово вилученого майна в ході проведення обшуку житла чи іншого володіння особи.

2.2. Огляд житла чи іншого володіння особи та особливості вилучення речей і документів під час його проведення

Для формування сукупності доказів у кримінальному провадженні, яка буде достатньою для доведення обставин, передбачених ст. 91 КПК України, необхідне дотримання такого порядку проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи, який би у майбутньому не ставив під сумнів допустимість зібраних у досудовому розслідуванні

доказів⁸¹⁵. А для цього необхідно суворо дотримуватися вимог кримінального процесуального законодавства з приводу підстав та порядку проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. Зокрема, слід чітко розмежовувати вказані слідчі (розшукові) дії, щоб вірно визначати як необхідність і черговість їх проведення, так і дотримуватися процесуальних і тактичних вимог до їх проведення. Ось чому висвітлення питання про огляд житла чи іншого володіння особи та особливостей вилучення речей і документів під час його проведення потрібно розпочати зі з'ясування питання розмежування цієї слідчої (розшукової) дії та обшуку житла чи іншого володіння особи.

Тож, досліджуючи питання про систему слідчих (розшукових) дій узагалі та пов'язаних з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, окремо варто розглянути питання, чим відрізняється огляд від обшуку (зокрема житла чи іншого володіння). Як зауважує з цього приводу В. В. Вапнярчук, неясність у цьому питанні зумовлена ч. 2 ст. 237 КПК України, відповідно до якої огляд житла чи іншого володіння особи здійснюється згідно з правилами цього Кодексу, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи⁸¹⁶. Однак, на погляд науковця, це положення більшою мірою стосується процесуального порядку прийняття рішення про проведення (оскільки обидві порівнювальні дії загрожують конституційному праву особи на недоторканність житла, тому проводяться на підставі рішення слідчого судді); за загрози приховування предметів обидві дії можуть бути проведені без попереднього рішення суду (ч. 3 ст. 233 КПК

---

⁸¹⁵ Могила В.С. Огляд житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді: питання законності. *Державне бюро розслідування: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 16 червня 2018 р.). Одеса: Юридична література, 2018. С. 284.

⁸¹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

України), стосовно ж безпосереднього їх проведення, то тут є все-таки суттєві відмінності, які зумовлені сутністю притаманного кожному з них пізнавального прийому:

– термін «огляд» свідчить, що в його проведенні переважає застосування методу візуального спостереження, а термін «обшук» визначає примусовий пошуковий характер цієї слідчої (розшукової) дії;

– огляд проводиться лише тоді, коли відсутня небезпека приховування слідів кримінального правопорушення, а обшук – коли така небезпека ймовірна;

– відмінна й мета цих двох слідчих (розшукових) дій. Незважаючи на спільність прагнення виявити та зафіксувати відомості про обставини скоєння кримінального правопорушення, метою обшуку є відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, а метою огляду – встановлення слідів кримінального правопорушення у широкому розумінні цього слова й обстановки місця події;

– огляд найменше, ніж обшук, ущемляє права та інтереси громадян, адже під час огляду, як правило, здійснюється спостереження об'єктів, до яких є вільний доступ, що виключає необхідність примусових пошукових дій;

– обшук може відрізнятися від огляду і за місцем проведення: обшук проводиться в місці або приміщенні, що перебуває в законному (титульному) володінні певної фізичної чи юридичної особи, а огляд може проводитися як у титульному володінні, так і в місці, в якого немає конкретного власника, або у володінні, яке не є титульним^{817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835}.

---

⁸¹⁷ Вапнярчук В.В. Поняття і система слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 74–76.

⁸¹⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

- ⁸¹⁹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.
- ⁸²⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.
- ⁸²¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.
- ⁸²² Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.
- ⁸²³ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.
- ⁸²⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.
- ⁸²⁵ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.
- ⁸²⁶ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.
- ⁸²⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.
- ⁸²⁸ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.
- ⁸²⁹ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.
- ⁸³⁰ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozhukovih-dy.html.
- ⁸³¹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.
- ⁸³² Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

На необхідність розмежування таких слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, як обшуку й огляду також указують і особи, які займаються адвокатською діяльністю. Це пояснюється тим, що нерозуміння цієї відмінності часто на практиці призводить до порушень кримінального процесуального законодавства України в частині правомірності обмеження права на недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Огляд житла чи іншого володіння особи має не тільки відмінні, а й подібні з обшуком ознак. Зокрема, У. Красовська вказує, що схожість обшуку й огляду обумовлюється спільністю завдань цих слідчих (розшукових) дій – пошук і виявлення об'єктів, які мають значення доказу у кримінальному провадженні. Разом з тим обшук, на відміну від огляду, має примусовий характер, який проявляється в тому, що обстеження житла чи іншого володіння особи, а також особистий обшук можуть проводитися без згоди обшукуваної особи, всупереч її волі, з втручанням в сферу її інтересів. Як і при обшуку, під час проведення огляду для участі в даній дії може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник та інші учасники кримінального провадження. З метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в огляді (обшуку) може запросити спеціалістів^{836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854}.

---

⁸³³ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

⁸³⁴ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

⁸³⁵ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolom_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁸³⁶ Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави

проведення / ЮРЛИГА. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-ta-pdstavi-provedennya.

⁸³⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁸³⁸ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁸³⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁸⁴⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁸⁴¹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁸⁴² Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁸⁴³ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁸⁴⁴ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁸⁴⁵ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁸⁴⁶ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁸⁴⁷ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁸⁴⁸ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁸⁴⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozhukovih-dy.html.

⁸⁵⁰ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

У кримінальному процесуальному законодавстві не наводиться визначення ані терміна «огляд житла чи іншого володіння», ані терміна «огляд». Можливість проведення такого огляду, а також підстави і загальні вимоги до порядку його проведення закріплені в ст. 237 КПК України. Зокрема, згідно з ч. 1 вказаної правової норми слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення⁸⁵⁵.

У юридичній літературі зазвичай можна знайти трактування поняття «огляд (слідчий огляд)». Зокрема, М. В. Салтевський визначає огляд як тактичні засоби процесуальної діяльності з метою виявлення слідів злочину та інших речових доказів, з'ясування обстановки злочину, а так само інших обставин, що мають значення для справи; це процесуальна діяльність уповноважених осіб щодо безпосереднього застосування методів і засобів криміналістичної техніки і тактики для виявлення, фіксації, дослідження і вилучення з матеріальних джерел інформації, а також встановлення інших

---

⁸⁵¹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁸⁵² Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

⁸⁵³ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

⁸⁵⁴ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁸⁵⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

обставин, що мають значення для справи⁸⁵⁶. П. Д. Біленчук, В. П. Колмаков, В. К. Лисиченко трактують поняття огляду за допомогою виокремлення таких його основних ознак як зміст і завдання. В такий спосіб під оглядом пропонують розуміти слідчу (розшукову) дію, яка полягає в безпосередньому сприйнятті об'єктів з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення^{857, 858}. При цьому В. П. Колмаков виокремлює таку ознаку огляду як невідкладність⁸⁵⁹. В. О. Зарубенко деталізує наведені вище ознаки, визначаючи сутність огляду як виявлення, збирання, закріплення слідів і речових доказів, які в подальшому використовуються з метою встановлення відомостей про подію злочину, особу, яка його вчинила та інші важливі для кримінального провадження обставини. При огляді слідчий за допомогою органів чуття переконається в існуванні й характері фактів, що мають істотне значення для справи. При цьому огляд передбачає пошукові дії, однак заходи примусового характеру при його проведенні, за загальним правилом, відсутні. Виняток складає лише огляд житла чи іншого володіння особи⁸⁶⁰.

У. Красовська пропонує за змістом ст. ст. 223, 237 КПК України під оглядом розуміти слідчу (розшукову) дію, спрямовану на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, яка проводиться в межах досудового розслідування криміналь-

---

⁸⁵⁶ Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2008. С. 334.

⁸⁵⁷ Колмаков В. П. Следственный осмотр. Москва: Юридическая литература, 1969. С. 18.

⁸⁵⁸ Біленчук П. Д. та ін. Криміналістика: підручник / за ред. П. Д. Біленчука. Київ: Атіка, 2001. С. 77–78.

⁸⁵⁹ Колмаков В. П. Следственный осмотр. Москва: Юридическая литература, 1969. С. 18.

⁸⁶⁰ Зарубенко О. Співвідношення огляду з іншими процесуальними діями за КПК України. *Закон и жизнь*. 2013. № 3. С. 46.

ного провадження^{861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880}

---

⁸⁶¹ Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави проведення / *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-ta-pdstavi-provedennya.

⁸⁶² Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 07.06.2018 № 740/5066/15–к // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/74598730?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.147736695.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

⁸⁶³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁸⁶⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁸⁶⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁸⁶⁶ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁸⁶⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁸⁶⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁸⁶⁹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁸⁷⁰ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁸⁷¹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁸⁷² Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

З вищенаведеного можна дійти висновку, що огляд житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння та полягає в безпосередньому їх сприйнятті з метою збирання відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. Вказана слідча (розшукова) дія згідно з ч. 3 ст. 214 КПК України «у невідкладних випадках може бути проведеною до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. У такому випадку відомості вносяться невідкладно після завершення огляду»⁸⁸¹. Саме тому серед

---

⁸⁷³ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁸⁷⁴ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁸⁷⁵ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provazhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁸⁷⁶ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁸⁷⁷ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁸⁷⁸ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

⁸⁷⁹ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

⁸⁸⁰ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁸⁸¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

відмінних ознак вказаної слідчої (розшукової) дії називають «невідкладний характер». Це пояснюється тим, що зволікання з її проведенням, поки відомості про вчинення кримінального правопорушення будуть внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань, може призвести до пошкодження чи знищення слідів кримінального правопорушення, а значить і важливих доказів. У всіх інших випадках огляд житла чи іншого володіння особи проводиться в рамках розпочатого досудового розслідування.

Огляд житла чи іншого володіння відповідно ч. 2 ст. 237 КПК України «здійснюється згідно з правилами цього Кодексу, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи»⁸⁸². Більше того, так як указана слідча (розшукова) дія обмежує право на недоторканність житла чи іншого володіння, то вона повинна проводитися з дотриманням вимог ст. ст. 13 і 233 КПК України. Так, в першій правовій нормі зазначається, що «з метою забезпечення недоторканності житла чи іншого володіння як однієї із загальних засад кримінального провадження не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду інакше як за вмотивованим судовим рішенням, окрім передбачених КПК України випадків»; а в другій – «ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім невідкладних випадків, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення»⁸⁸³. Аналіз вищенаведеного вказує, що виникають певні труднощі у однозначному визначенні правових підстав для проведення огляду житла чи

---

⁸⁸² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁸⁸³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

іншого володіння особи, адже, якщо керуватися нормами КПК України, що визначають підстави проникнення до житла чи іншого володіння особи, то ними можуть бути добровільна згода володільця або вмотивоване судове рішення або наявність невідкладних випадків. Проте в ст. 237 КПК України, яка визначає процесуальні вимоги до такої слідчої (розшукової) дії як огляд, чітко зазначається, що огляд житла чи іншого володіння особи здійснюється згідно з правилами проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, а значить, керуючись ч. 2 ст. 234 КПК України, підставою його проведення є тільки ухвала слідчого судді. Фактично ж у діяльності правоохоронних органів розповсюджена практика проводити огляд житла чи іншого володіння особи за добровільною згодою особи, яка ними володіє, а якщо така згода відсутня, то тоді вже прокурор, слідчий, дізнавач за погодженням з прокурором звертаються з відповідним клопотанням до суду.

Фактичними ж підставами проведення огляду житла чи іншого володіння особи згідно з постановою Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 07 червня 2018 р. № 740/5066/15–к є інформація про вчинення кримінального правопорушення, зафіксована у певній процесуальній формі⁸⁸⁴. Таким чином, при наявності очевидних даних, які вказують на вчинення кримінального правопорушення і зумовлюють необхідність проведення огляду слідчий чи прокурор приймає рішення про його проведення. Необхідність оперативного проведення огляду, надає право на таке проведення до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що є відмінністю від обшуку, який може бути проведений лише коли

---

⁸⁸⁴ Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 07.06.2018 № 740/5066/15–к // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ ПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/74598730?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.147736695.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

кримінальне провадження зареєстровано та відповідні відомості внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань⁸⁸⁵.

Тому, виходячи з вищенаведеного, вбачається доцільним в якості першого етапу проведення огляду житла чи іншого володіння особи виокремити отримання дозволу на проведення цієї слідчої (розшукової) дії або прийняття рішення про невідкладність випадку і необхідність проведення огляду житла чи іншого володіння особи до отримання відповідного дозволу. На цьому етапі потрібно отримати письмову добровільну згоду від особи, яка володіє житлом чи іншим володінням, які планується оглянути, або ж звернутися до слідчого судді з клопотанням про огляд житла чи іншого володіння особи.

Процесуальний закон передбачає можливість огляду приміщень, якими особа володіє, за її добровільною згодою. Проте, як указує С. Ілляк, поширеними є випадки огляду житла підозрюваної особи (або особи, що переходить до такого процесуального статусу в майбутньому) на підставі її згоди, здобутої під тиском посадових осіб через підписання документу встановленої форми. Дедалі даний огляд використовується в якості підґрунтя для доказової бази у відповідному кримінальному провадженні. Як зазначає Верховний Суд у своїх рішеннях від 26 лютого 2019 р. у справі № 266/4000/14–к та від 12 лютого 2019 р. у справі № 159/451/16–к для з'ясування допустимості доказів, отриманих під час огляду в житлі чи іншому володінні особи, якщо наявність та/або добровільність згоди володільця ставиться стороною під сумнів, суд має виходити із сукупності всіх обставин, що супроводжували цю слідчу дію, не обмежуючись наявністю письмового підтвердження такої^{886, 887, 888}.

---

⁸⁸⁵ Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави проведення / *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-ta-pdstavi-provedennya.

⁸⁸⁶ Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 26.02.2019 у справі № 266/4000/14–к / Юридичний портал Протокол.URL:

При цьому, якщо огляд житла чи іншого володіння особи проводиться за добровільною згодою особи, яка ним володіє, то необхідно забезпечити наявність процесуальних гарантій, які захищають здатність особи висловлювати свою справжню думку. Зокрема, з цього приводу ЄСПЛ у рішенні від 07 листопада 2013 р. в справі «Белоусов проти України» нагадав, що будь-яке втручання згідно з п. 1 ст. 8 Конвенції повинно бути виправданним у розумінні п. 2 як таке, що здійснюється «згідно із законом» і є «необхідним у демократичному суспільстві» задля досягнення однієї або більше законних цілей, що в ньому наводяться. Формулювання «згідно із законом» вимагає від оскаржуваного заходу як підґрунтя в національному законодавстві, так і його відповідності принципів верховенства права. Головною метою ст. 8 Конвенції є захист особи від свавільного втручання державних органів. Високий суд дійшов висновку, що огляд працівниками міліції житла заявника не проводився згідно із законом, оскільки дозвіл на огляд отримано за обставин, в яких були відсутні процесуальні гарантії, що захищають його здатність висловлювати свою справжню думку^{889, 890, 891, 892}.

---

https://protocol.ua/ua/postanova_kks_vp_vid_26_02_2019_roku_u_spravi_266_4000_14_k/.

⁸⁸⁷ Кірюшин А.А. Закон не визначає спеціальних засобів доказування добровільності згоди на проникнення до житла або іншого володіння особи, а тому добровільність має бути встановлена виходячи з сукупності обставин проникнення (ВС/ККС № 159/451/16–к від 12.02.2019). *Юридичний портал Протокол.* URL: https://protocol.ua/ru/vs_kks_zakon/.

⁸⁸⁸ Іллюк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

⁸⁸⁹ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ, конвенція Ради Європи від 04.11.1950. *Офіційний вісник України.* 1998. № 13. № 32 від 23.08.2006. С. 270.

⁸⁹⁰ Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 10.09.2019 № 630/515/17// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ПКС

З приводу вищенаведеного варто навести позицію Л. М. Лобойка, який стверджує, що для реалізації засади недоторканності житла чи іншого володіння особи добровільна згода власника є рівноцінною з ухвалою слідчого судді підставою для проникнення до житла за відсутності обставин, які свідчать про наявність невідкладних випадків. За наявності таких випадків згода власника для виникнення у слідчого, прокурора права увійти до житла на підставі ч. 3 ст. 233 КПК України не має значення. Відтак, «за добровільною згодою власника» означає не «до постановлення ухвали слідчого судді з наступним (після проникнення) можливим її ухваленням», а «замість ухвали слідчого судді». Положення ч. 1 ст. 233 КПК України є абсолютно визначеними і не пов'язані з положеннями ч. 3 ст. 233 КПК України. Якби законодавець мав намір запровадити наступний судовий контроль за проникненням до житла за добровільною згодою власника житла, то, очевидно, що положення про проникнення за згодою власника містилося би не в ч. 1, а в ч. 3 ст. 233 КПК України^{893, 894, 895}.

ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/84229737?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.249520327.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

⁸⁹¹ Справа «Белоусов проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 07.11.2013 за заявою № 4494/07. *Офіційний вісник України*. 2014. № 53. Ст.1438.

⁸⁹² Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави проведення / *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-та-pdstavi-provedennya.

⁸⁹³ Лобойко Л. М. Щодо доцільності наступного судового контролю за проникненням до житла на підставі добровільної згоди його власника. *Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики*: збірник наукових статей за матеріалами наукової конференції (м. Харків, 24 травня 2016 р). Харків, 2016. С. 175–176.

⁸⁹⁴ Могила В.С. Огляд житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді: питання законності. *Державне бюро розслідування: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної

Якщо особа, яка володіє житлом чи іншим володінням, не надає добровільної згоди для його огляду, то в порядку ч. 3 ст. 234, ч. 2 ст. 237 звертається до слідчого судді з клопотанням про огляд. У даному випадку в клопотанні потрібно обґрунтувати необхідність проведення огляду, пов'язаного з проникненням в житло чи інше володіння особи, з метою отримання та перевірки інформації про обставини вчинення кримінального правопорушення та довести неможливість досягнення вказаної мети шляхом проведення інших слідчих (розшукових) дій, не пов'язаних із обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи.

Якщо огляд житла чи іншого володіння особи проводиться в порядку ч. 3 ст. 233 КПК України, тобто за відсутності добровільної згоди володільця та до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, то невідкладно після його проведення, прокурор, слідчий, дізнавач за погодженням із прокурором зобов'язані звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення огляду житла чи іншого володіння особи^{896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913}.

конференції (м. Одеса, 16 червня 2018 р.). Одеса: Юридична література, 2018. С. 286.

⁸⁹⁵ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁸⁹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁸⁹⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁸⁹⁸ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару

(м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

⁸⁹⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁹⁰⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹⁰¹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁹⁰² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁹⁰³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁹⁰⁴ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁹⁰⁵ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁹⁰⁶ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

⁹⁰⁷ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁹⁰⁸ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

⁹⁰⁹ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

⁹¹⁰ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolom_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

⁹¹¹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

Як приклад слідчий СВ Великобагачанського ВП Миргородського ВП ГУНП в Полтавській області Лобач Є. В. звернувся з клопотанням, яке погоджене з начальником Великобагачанського відділу Миргородської місцевої прокуратури Полтавської області Дуличем О.Д. про надання дозволу на проведення огляду в порядку ч. 3 ст. 233 КПК України по кримінальному провадженню № 12020170120000056 від 14 лютого 2020 р. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, в якому вказує, що 14 лютого 2020 р. о 14 год. 08 хв. до Великобагачанського ВП Миргородського ВП ГУНП в Полтавській області надійшло повідомлення від гр. ОСОБА_1 про те, що 14 лютого 2020 р. близько 13 год. 00 хв. невідомі особи ромської національності, таємно, шляхом відчинення вхідних дверей, проникли до її приміщення літньої кухні, яке розташоване за місцем її проживання, звідки викрали продукти харчування, а саме близько 1,5 кг сосисок варених марки «М'ясний хутір» та близько 2 кг сала з свинини, а також кутової шліфувальної машинки (болгарки) марки «STERN Austria», модель «AG125M» та шампурів в кількості 6 шт., чим завдали останній матеріальних збитків на загальну суму близько 2000 грн. Того ж дня 14 лютого 2020 р. у м. Решетилівка Полтавської області на автошляху М03 сполучення Київ–Харків–Довжанський працівниками поліції було зупинено автомобіль марки «ВАЗ-21011», д.н.з. НОМЕР_1 під керуванням водія ОСОБА_2, який працівниками поліції Великобагачанського ВП Миргородського ВП ГУНП в Полтавській області на підставі письмової

---

⁹¹² Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁹¹³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

заяви останнього в присутності запрошених двох понятих із застосуванням засобів фіксації у порядку ч. 3 ст. 233 КК України було оглянуто. В ході даного огляду з 16 год. 40 хв. по 18 год. 15 хв. 14 лютого 2020 р. працівниками поліції було виявлено та вилучено з вищезазначеного автомобіля сосиски варені марки «М'ясний хутір», кутову шліфувальну машинку (болгарку) марки «STERN Austria», модель «AG125M» та шампури з неіржавіючої сталі в кількості 6 шт.⁹¹⁴. У такий спосіб у результаті проведення огляду житла чи іншого володіння особи, а саме транспортного засобу, були вилучені речі та здобуті відомості, які мають значення для кримінального провадження, оскільки містять відомості, що можуть бути використані для доказування у даному кримінальному провадженні. Тому з огляду на сукупність та взаємозв'язок наданих слідчим доказів, які розглянуті слідчим суддею та оцінені виключно в межах доводів внесеного клопотання уповноваженого слідчого про проведення огляду, з урахуванням положень ч. 2 ст. 30 Конституції України та ст. 233 КПК України слідчий суддя вважає встановленим та доведеним, що за вищевказаних обставин та ситуації, під час проникнення 14.02.2020 р. до салону та багажного відділення автомобіля «ВАЗ-21011» д.н.з. НОМЕР_1, власником якого відповідно до технічного паспорту є гр. ОСОБА_3, яким керував гр. ОСОБА_2, уродженець м. Краматорськ Донецької області (який надав працівникам поліції добровільну письмову згоду на огляд автомобіля), було проведено огляд у невідкладному порядку (пов'язаному з врятуванням майна (речових доказів), при цьому, в ході даного огляду було виявлено та вилучено речі, які були об'єктами кримінального

---

⁹¹⁴ Ухвала Великобагачанського районного суду від 16.02.2020 № 525/157/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/87610625?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, відомості про яке внесені до ЄРДР за заявою ОСОБА_1⁹¹⁵.

Наступним етапом є власне проведення огляду житла чи іншого володіння особи, яке полягає в безпосередньому сприйнятті вказаних об'єктів з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. Характерними ознаками огляду є своєчасність, невідкладність, об'єктивність, повнота й активність. Під час огляду виявляють, безпосередньо сприймають, оцінюють і фіксують стан, властивості та ознаки матеріальних об'єктів із метою отримання фактичних даних, що мають значення для встановлення істини в кримінальному провадженні⁹¹⁶.

При цьому вказана слідча (розшукова) дія, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, повинна проводитися з дотриманням процесуальних вимог, закріплених у ст. ст. 223 і 237 КПК України. Зокрема, таких як:

– для участі в огляді житла чи іншого володіння особи можуть запрошуватися потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник, інші учасники кримінального провадження, спеціаліст;

– огляд житла чи іншого володіння особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування;

– при огляді житла чи іншого володіння особи слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис; складати плани і схеми; виготовляти графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей; виготовляти відбитки та

---

⁹¹⁵ Ухвала Великобагачанського районного суду від 16.02.2020 № 525/157/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/87610625?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

⁹¹⁶ Іванцова О.В. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій у ході розслідування злочинів у галузі цукрового виробництва. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 98.

зліпки; оглядати і вилучати речі і документи, які мають значення для кримінального провадження;

– при проведенні огляду дозволяється вилучення лише речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, та речей, вилучених з обігу;

– слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце огляду до його закінчення та вчинювати будь-які дії, що заважають проведенню огляду;

– особи, у присутності яких здійснюється огляд, при проведенні цієї слідчої (розшукової) дії мають право робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу огляду^{917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934}

---

⁹¹⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁹¹⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁹¹⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁹²⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹²¹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁹²² Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁹²³ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁹²⁴ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁹²⁵ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁹²⁶ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁹²⁷ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

Після проведення огляду житла чи іншого володіння особи розпочинається етап вирішення питання про накладення арешту на тимчасово вилучене в ході цієї слідчої (розшукової) дії майно. Більш детально вказаний етап досліджуваної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, регламентований у положеннях глав 16 і 17 КПК України.

Як зазначається в ст. 237 КПК України, вилучене під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи майно вважається тимчасово вилученим. Це означає, що підозрюваного або осіб, у володінні яких перебуває зазначене фактично позбавляють майно, можливості володіти, користуватися та розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення, або його спеціальну конфіскацію в порядку, встановленому законом. При цьому

---

⁹²⁸ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁹²⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁹³⁰ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁹³¹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁹³² Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-sldchih-rozshukovyh-dij/>.

⁹³³ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

⁹³⁴ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradni_k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

після тимчасового вилучення майна уповноважена службова особа зобов'язана забезпечити схоронність такого майна в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. У разі тимчасового вилучення майна під час огляду, що здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, клопотання про арешт такого майна повинно бути подано слідчим, прокурором протягом 48 годин після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, в якій його було вилучено. Завданням арешту майна є запобігання можливості його приховування, пошкодження, псування, знищення, перетворення, відчуження^{935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943}. При цьому слід підкреслити, що тимчасове вилучення майна, зокрема під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи, та арешт майна є заходами

---

⁹³⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁹³⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁹³⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁹³⁸ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹³⁹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁹⁴⁰ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁹⁴¹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁹⁴² Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁹⁴³ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

забезпечення кримінального провадження, які повинні застосовуватися відповідно до вимог КПК України з метою гарантування дотримання прав, свобод та законних інтересів осіб, а також умов, за яких жодна особа не була б піддана необґрунтованому процесуальному обмеженню⁹⁴⁴.

Зокрема, в рамках кримінального провадження № 12020130370000533 від 17 березня 2020 р. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 203-2 КК України, в порядку ч. 3 ст. 233 КПК України, у зв'язку зі врятуванням майна, 17 березня 2020 р. о 16:49 год. слідчим Сєвєродонецького ВП ГУНП в Луганській області Куценко М.С. прийнято рішення про проведення огляду за адресою: АДРЕСА_2, а саме у напівпідвальному приміщенні з торцевої частини будинку, з боку вул. Курчатова м. Сєвєродонецька, без ухвали суду, в ході якого встановлено, що у кімнаті № 2 розташовано 11 комп'ютерних столів, 10 з яких у верхній частині має порядковий номер, написаний на аркуші паперу рукописним текстом. Один стіл розташований окремо. На комп'ютерних столах виявлено та вилучено наступне комп'ютерне обладнання, а саме 11 системних блоків, клавіатур та комп'ютерних мишок, два зошити з записами, 40 аркушів паперу із записами, грошові кошти в сумі 250 грн. Постановою слідчого Сєвєродонецького ВП ГУНП в Луганській області Околотенка Д. С. від 18 березня 2020 р. вищевказане вилучене майно визнано речовими доказами у вказаному кримінальному провадженні, а також 18 березня 2020 р. слідчий Сєвєродонецького ВП ГУНП в Луганській області Околотенко Д. С. за погодженням прокурора Сєвєродонецької місцевої прокуратури Луганської області Зінченко Ю. А. звернувся з клопотанням про арешт тимчасово вилученого майна⁹⁴⁵.

---

⁹⁴⁴ Ухвала Сєвєродонецького міського суду від 24.03.2020 № 428/2451/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/88390525?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

⁹⁴⁵ Ухвала Сєвєродонецького міського суду від 24.03.2020

Алгоритм подальших дій із вилученими під час огляду та обшуку матеріальними об'єктами, що потенційно можуть стати речовими доказами, як наголошує І. Крицька, зазвичай розглядають залежно від того, чи входить відповідний об'єкт до переліку, щодо якого прямо надано дозвіл на відшукання в ухвалі про дозвіл на проведення або огляду житла чи іншого володіння особи^{946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958;959, 960, 961,}

№ 428/2451/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/88390525?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

⁹⁴⁶ Крицька І. Особливості вилучення матеріальних об'єктів як речових доказів у ході обшуку та огляду. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3 (49). С. 107.

⁹⁴⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁹⁴⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁹⁴⁹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹⁵⁰ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁹⁵¹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁹⁵² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

⁹⁵³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁹⁵⁴ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁹⁵⁵ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁹⁵⁶ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁹⁵⁷ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

^{962, 963}. При цьому, як зазначає науковець, якщо вилучення матеріального об'єкта як речового доказу під час проведення обшуку або огляду пов'язане з обмеженням права власності особи (навіть якщо така особа на цей момент не встановлена), воно повинно супроводжуватися накладенням арешту на цей об'єкт незалежно від того, чи був він зазначений в ухвалі на проведення обшуку або огляду. Водночас у разі вилучення під час проведення огляду місця події матеріального об'єкта, що не має ознак речі і не має жодної цінності, накладення арешту на такий об'єкт убачається недоцільним⁹⁶⁴.

Так, відповідно до ч. ч. 5 і 7 ст. 237 КПК України під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи вилучаються, по-перше, тільки ті речі та документи, які мають значення для кримінального провадження, та, по-друге, речі, вилучені законом з обігу. Причому останні підлягають

---

⁹⁵⁸ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁹⁵⁹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁹⁶⁰ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знаній. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

⁹⁶¹ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

⁹⁶² Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

⁹⁶³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

⁹⁶⁴ Крицька І. Особливості вилучення матеріальних об'єктів як речових доказів у ході обшуку та огляду. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3 (49). С. 110.

вилученню незалежно від їх відношення до кримінального провадження. Вилучені під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи речі та документи, що не відносяться до предметів, які вилучені законом з обігу, вважаються тимчасово вилученим майном⁹⁶⁵. У ч. 2 ст. 167 КПК України законодавець деталізує, яке майно може бути тимчасово вилученим, зокрема, це «речі, документи, гроші тощо, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони: 1) підшукані, виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення та (або) зберегли на собі його сліди; 2) призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення або винагороди за його вчинення; 3) є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом; 4) одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від них, а також майно, в яке їх було повністю або частково перетворено»⁹⁶⁶. На вказані об'єкти, які були тимчасово вилучені під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи, накладається арешт згідно з ч. 2 ст. 170 КПК України з метою забезпечення збереження речових доказів⁹⁶⁷.

Накладення арешту на таке майно відбувається у порядку, визначеному ст. ст. 171–175 КПК України. Зокрема, при вирішенні питання про арешт тимчасово вилученого майна під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи враховуються права підстава для арешту майна; можливість

---

⁹⁶⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁹⁶⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁹⁶⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

його використання як доказу в кримінальному провадженні; розумність та співрозмірність обмеження права власності завданням кримінального провадження; наслідки арешту майна для підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб. Накладається арешт на підставі ухвали про арешт, яка постановляється за результатами розгляду клопотання про арешт майна. При цьому в ухвалі обов'язково зазначається «перелік майна, на яке накладено арешт; підстави застосування арешту майна; перелік тимчасово вилученого майна, яке підлягає поверненню особі, у разі прийняття такого рішення; заборону, обмеження розпоряджатися або користуватися майном у разі їх передбачення та вказівку на таке майно; порядок виконання ухвали із зазначенням способу інформування заінтересованих осіб»^{968, 969, 970, 971, 972}.

Тобто вищенаведене наочно демонструє взаємозв'язок двох загальних засад кримінального провадження – недоторканність житла чи іншого володіння та недоторканність права власності – під час проведення слідчих (розшукових) дій, у нашому випадку огляду, пов'язаних з проникненням до житла чи іншого володіння особи.

Отже, огляд житла чи іншого володіння особи є слідчою

---

⁹⁶⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁹⁶⁹ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

⁹⁷⁰ Гаркуша Г. А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹⁷¹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁹⁷² Музиченко О. В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

(розшуковою) дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння та полягає в безпосередньому їх сприйнятті з метою збирання відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. Вказана слідча (розшукова) дія проводиться в декілька етапів – отримання дозволу на проведення цієї слідчої (розшукової) дії або прийняття рішення про невідкладність випадку і необхідність проведення огляду житла чи іншого володіння особи до отримання відповідного дозволу; власне проведення огляду житла чи іншого володіння особи, яке полягає в безпосередньому сприйнятті вказаних об'єктів; вирішення питання про накладення арешту на тимчасово вилучене в ході цієї слідчої (розшукової) дії майно.

2.3. Проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи

Ще однією слідчою (розшуковою) дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, є слідчий експеримент. З метою виокремлення й надання характеристики особливостям слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи вважаємо за необхідне передусім з'ясувати сутність і завдання вказаного різновиду слідчих (розшукових) дій, навести підстави та виокремити етапи його проведення.

Щодо трактування поняття «слідчий експеримент», то слід зазначити, що воно на законодавчому рівні не закріплено. В ч. 1 ст. 240 КПК України визначена тільки мета вказаної слідчої (розшукової) дії, а саме – «перевірка й уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, слідчий, прокурор має право провести слідчий експеримент шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань»⁹⁷³. Зате в фаховій юридичній

---

⁹⁷³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–

літературі науковці, виокремлюючи основні риси та завдання слідчого експерименту, визначають його сутність та формулюють поняття.

Зокрема, Р. С. Белкін, надаючи трактування поняттю «слідчий експеримент», визначає пізнавальний характер цієї слідчої (розшукової) дії, оскільки вона полягає в проведенні досліджень, пов'язаних зі встановленням, перевіркою або оцінкою слідчих версій про можливість або неможливість існування певних фактів, що мають значення для кримінального провадження⁹⁷⁴. Ю. А. Чаплинська визначає слідчий експеримент як окрему слідчу дію, яка проводиться з метою перевірки можливості і способу вчинення (за певних умов) тих чи інших дій. Він належить до похідних слідчих дій і проводиться, як правило, не на перших етапах досудового розслідування⁹⁷⁵. С. О. Жувака пропонує під слідчим експериментом розуміти специфічну слідчу (розшукову) дію, під час якої відбувається взаємодія як з речовими джерелами інформації, так і з ідеальними слідами (слідами пам'яті людини)⁹⁷⁶. Н. Рогатинська акцентує увагу на тому, що необхідність проведення слідчого експерименту може виникнути тоді, коли з'явилися або надалі можуть з'явитися сумніви в можливості існування яких-небудь фактів (явищ, подій або ж здійснення яких-небудь дій) у певних умовах, що мають істотне значення для розслідуваної події. Доцільність проведення слідчого експерименту визначається можливістю перевірки цих фактів досвідченим шляхом⁹⁷⁷.

---

10. Ст. 88.

⁹⁷⁴ Белкин Р.С. Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике. Москва: Юридическая литература, 1964. С. 5.

⁹⁷⁵ Чаплинська Ю. А. Слідчий експеримент (організаційний аспект). *Криміналістичний вісник*. 2013. № 1 (19). С. 44.

⁹⁷⁶ Жувака С.О. Слідчий експеримент: проблеми застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 9–2. Т. 2. С. 103.

⁹⁷⁷ Рогатинська Н. Деякі особливості проведення слідчого експерименту у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми*

Що ж стосується такого різновиду слідчого експерименту як того, що проводиться в житлі чи іншому володінні особи, то в науковій літературі та нормативно-правових актах його тлумачення не наводиться. Законодавець же обмежився зазначенням у ч. 5 ст. 240 КПК України, що «слідчий експеримент, що проводиться в житлі чи іншому володінні особи, здійснюється лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора, яке розглядається в порядку, передбаченому цим Кодексом, для розгляду клопотань про проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи»⁹⁷⁸. Тобто фактично в КПК України визначаються правові підстави проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні. І то вказана норма за способом викладення є відсильною, оскільки для того, щоб з'ясувати порядок звернення з клопотанням до слідчого судді та порядок його розгляду, необхідно звертатися до інших норм КПК України.

Проаналізувавши наукові підходи до визначення поняття та сутності слідчого експерименту, а також положення кримінального процесуального законодавства, які регламентують проведення слідчого експерименту та проникнення в житло чи інше володіння особи в кримінальному провадженні, пропонуємо під слідчим експериментом у житлі чи іншому володінні особи розуміти пізнавальну слідчу (розшукову) дію, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння та полягає у відтворенні дій, обстановки, обставин певної події, проведенні необхідних дослідів чи випробувань у житлі чи іншому володінні особи для перевірки й уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення.

правознавства. 2016. Вип. 2. С. 150.

⁹⁷⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

Як уже зазначалося, основна мета слідчого експерименту, зокрема в житлі чи іншому володінні особи, визначена в ч. 1 ст. 240 КПК України та полягає в перевірці та уточненні відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення. Завдання ж слідчого експерименту, в тому числі в житлі чи іншому володінні особи, як відзначають Н. Рогатинська, Ю. Чаплинська, зводяться до встановлення точного механізму вчинення кримінального правопорушення; перевірки висунутих слідчих версій; виявлення причин та умов, що сприяли або перешкоджали вчиненню кримінального правопорушення; перевірки та уточнення фактичних даних, одержаних за результатами проведених окремих слідчих (розшукових) дій; отримання нових доказів; встановлення та усунення розбіжностей у показаннях підозрюваних, обвинувачених, свідків і потерпілих; визначення меж поінформованості або необізнаності злочинців про подію кримінального правопорушення тощо^{979, 980}.

Особливості проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи, як і проведення обшуку й огляду житла чи іншого володіння особи, варто висвітлювати з урахуванням етапів такої слідчої (розшукової) дії. Тож, виходячи з мети, завдань і сутності слідчого експерименту взагалі та в житлі чи іншому володінні особи зокрема, пропонуємо виокремлювати наступні етапи його проведення:

- прийняття рішення про проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи;
- отримання дозволу на проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи;
- власне проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи шляхом відтворення дій, обстановки,

---

⁹⁷⁹ Чаплинська Ю. А. Слідчий експеримент (організаційний аспект). *Криміналістичний вісник*. 2013. № 1 (19). С. 45.

⁹⁸⁰ Рогатинська Н. Деякі особливості проведення слідчого експерименту у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 150.

обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань;

– оформлення результатів проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи.

На першому етапі проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи прокурор, слідчий, дізнавач, ознайомившись із матеріалами кримінального провадження, визначає які обставини кримінального правопорушення потрібно перевірити й уточнити шляхом проведення слідчого експерименту. При цьому з'ясовується наявність фактичних підстав для проведення вказаної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи. Тобто мова йде про наявність необхідності перевірки й уточнення експериментальним шляхом фактичних даних, отриманих у ході слідства та наявність підстав вважати, що його мета буде досягнута⁹⁸¹. Разом із тим слід зазначити, що прокурор, слідчий, дізнавач за наявності фактичних підстав для проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи з урахуванням слідчої ситуації, що склалася, а також тактичних завдань розслідування вправі прийняти рішення про доцільність і необхідність проведення цієї слідчої (розшукової) дії для з'ясування всіх обставин, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. З цього приводу слушно зазначає М. В. Салтевський, що слідчий наділений правом на проведення слідчого експерименту, під яким у широкому значенні варто розуміти наступне: законодавець надає слідчому процесуальній самостійності в прийнятті рішення про необхідність і доцільність проведення слідчого експерименту; слідчий не зобов'язаний проводити слідчий експеримент, якщо вважає за непотрібне його проведення; слідчий самостійно обирає види слідчих експериментів, місце та час їх проведення, а також перелік дослідних дій, котрі, на його думку, необхідно

---

⁹⁸¹ Рогатинська Н. Деякі особливості проведення слідчого експерименту у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 150.

провести; слідчий самостійно визначає склад учасників експерименту та може залучати до його проведення необхідні йому сили та засоби⁹⁸².

Як доречно зазначають Ю. А. Комісарук і О. В. Ряшко, слідчий експеримент вважається доволі трудомісткою процесуальною дією, тому його проведення доцільне лише тоді, коли цікаві та важливі для слідства дані не можна перевірити під час додаткових допитів, оглядів, обшуків, судових експертиз та інших слідчих (розшукових) дій⁹⁸³. Якщо ж прокурор, слідчий, дізнавач обґрунтовано приймає рішення про необхідність проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи, то настає такий етап проведення досліджуваної слідчої (розшукової) дії як отримання дозволу на її проведення.

Проаналізувавши положення ч. 5 ст. 240 КПК України, можна дійти висновку, що правовою підставою проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є або добровільна згода особи, яка ним володіє, або ухвала слідчого судді за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора⁹⁸⁴. До клопотання мають бути додані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор, слідчий обґрунтовує доводи клопотання, а також витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань^{985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994}.

---

⁹⁸² Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: в 2 ч. Ч. 2. Харків: Консум, 2001. С. 12–13.

⁹⁸³ Комісарук Ю.А., Ряшко ОВ. Підстави та процесуальний порядок проведення слідчого експерименту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2014. Вип. 3. С. 253.

⁹⁸⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

⁹⁸⁵ Комісарук Ю.А., Ряшко ОВ. Підстави та процесуальний порядок проведення слідчого експерименту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2014. Вип. 3. С. 256.

⁹⁸⁶ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і

995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002. При цьому помітно, що правові підстави огляду житла чи іншого володіння особи та

відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

⁹⁸⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

⁹⁸⁸ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

⁹⁸⁹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

⁹⁹⁰ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

⁹⁹¹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

⁹⁹² Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

⁹⁹³ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

⁹⁹⁴ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

⁹⁹⁵ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

⁹⁹⁶ Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

⁹⁹⁷ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

⁹⁹⁸ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

⁹⁹⁹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

¹⁰⁰⁰ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadzheniya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є тотожними. Випадки ж невідкладності під час проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи, на відміну від огляду цих об'єктів, як відзначає авторський колектив науково-практичного коментаря до Кримінального процесуального кодексу України, у чинному КПК України не передбачаються¹⁰⁰³.

Ще одним етапом проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є безпосереднє проведення слідчого експерименту. У ст. 240 КПК України законодавець чітко визначив у який спосіб повинен проводитися слідчий експеримент. Тому, як вказує Об'єднана палата Касаційного кримінального суду Верховного Суду в постанові від 14 вересня 2020 р., розглянувши справу № 740/3597/17 (провадження № 51–6070кмо19), проведення слідчого експерименту у формі, що не містить ознак відтворення дій, обстановки, обставин події, проведення дослідів чи випробувань, а посвідчує виключно проголошення підозрюваним зізнання у вчиненні кримінального правопорушення з метою його процесуального закріплення, належить розцінювати як допит, що не має в суді доказового значення з огляду на зміст ч. 4 ст. 95 КПК України^{1004, 1005}.

---

¹⁰⁰¹ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

¹⁰⁰² Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

¹⁰⁰³ Кримінальний процесуальний кодекс: науково-практичний коментар / відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. Харків: Одиссей, 2013. С. 676.

¹⁰⁰⁴ Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 14.09.2020 в справі № 740/3597/17 / Єдиний

Відмінністю слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи від подібних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є те, що в процесі проведення огляду слідчий, прокурор сприймає не саму подію, а її сліди, відображення, тоді як під час слідчого експерименту сприймається й подія, і її результат. Під час огляду слідчий, прокурор відшукує та фіксує об'єкти, матеріальні сліди. Натомість під час проведення слідчого експерименту дослідженню підлягають різні за змістом джерела доказів, у тому числі дані огляду місця події, показання потерпілих, свідків, підозрюваних^{1006, 1007}.

З приводу проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи, варто відзначити, що порядок його проведення повинен водночас відповідати процесуальним вимогам, закріпленим у ст. 240 КПК України, та криміналістичним рекомендаціям стосовно тактичних прийомів його проведення. Основними процесуальними вимогами до проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є те, що: слідчий експеримент в житлі чи іншому володінні особи здійснюється за участю не менше двох незаінтересованих осіб (понятих), за винятком випадків застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії; слідчий, прокурор вживає

державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91702552>.

¹⁰⁰⁵ Постанова ККС ВС щодо оцінки судом як доказу протоколу слідчого експерименту / Юридична Газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/postanova-kks-vs-shchodo-ocinki-sudom-yak-dokazu-protokolu-slidchogo-eksperimentu-na-predmet-yogo-do.html>.

¹⁰⁰⁶ Гаврилин Ю. В., Шурухнов Н. Г. Криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений. Москва: Юристъ, 2004. С. 46.

¹⁰⁰⁷ Салманов О.В. Розмежування огляду від інших слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2017. Вип. 2. Т. 2. С. 142.

належних заходів для забезпечення присутності під час проведення указаної слідчої (розшукової) дії осіб, чиї права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені; перед проведенням слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи особам, які беруть у ній участь, роз'яснюються їх права і обов'язки, передбачені КПК України, а також відповідальність, встановлена законом; за необхідності до його проведення залучається спеціаліст; до участі в слідчому експерименті можуть бути залучені підозрюваний, потерпілий, свідок, захисник, представник; проведення вказаної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи допускається за умови, що при цьому не створюється небезпека для життя і здоров'я осіб, які беруть у ньому участь, чи оточуючих, не принижуються їхні честь і гідність, не завдається шкода; під час його проведення можуть проводитися вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складатися плани і схеми, виготовлятися графічні зображення, відбитки та зліпки, які додаються до протоколу; про проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи слідчий, прокурор складає протокол згідно з вимогами КПК України, докладно викладаючи умови і результати слідчого експерименту^{1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026}.

---

¹⁰⁰⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹⁰⁰⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁰¹⁰ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁰¹¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

---

¹⁰¹² Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁰¹³ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁰¹⁴ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹⁰¹⁵ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com/ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

¹⁰¹⁶ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹⁰¹⁷ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹⁰¹⁸ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁰¹⁹ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹⁰²⁰ Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹⁰²¹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹⁰²² Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹⁰²³ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

¹⁰²⁴ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

¹⁰²⁵ Тема №10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

¹⁰²⁶ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL:

http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_ppravova_dopomoga/poradni

Щодо тактичних прийомів проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи, то вони базуються на процесуальних вимогах до порядку проведення вказаної слідчої (розшукової) дії та спрямовані на забезпечення її ефективності, яка полягає в якомога швидшому досягненні мети з оптимальним використанням сил і засобів. Зокрема, Ю.А. Чаплинська на підставі узагальнення правоохоронної практики, вивчення кримінальних справ та опитування слідчих вказує, що до основних тактичних умов проведення слідчого експерименту можна віднести:

1) проведення слідчого експерименту в умовах, максимально наближених до тих, у яких відбувалася подія, факт або явище;

2) використання під час експерименту тих же приладів, механізмів, пристроїв та матеріалів, що використовувалися під час злочинної події;

3) неодноразове та поетапне (стадійне) проведення дослідів та повторення випробувальних дій у змінних умовах;

4) обмежена кількість учасників слідчої (розшукової) дії та проведення необхідних експериментально-дослідницьких дій (випробувань), максимально схожих з тими, що мали місце у дійсності (за послідовністю, способом, характером, темпом тощо);

5) залучення свідка, потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого до проведення експерименту;

б) проведення слідчого експерименту з кожним підозрюваним окремо¹⁰²⁷.

Для того щоб попередити звинувачення у порушенні прав особи, а також фальсифікацію результатів проведення слідчого експерименту, в тому числі в житлі чи іншому володінні особи, не рекомендується проводити досліді за участю слідчого або

---

k_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

¹⁰²⁷ Чаплинська Ю. А. Проблемні питання слідчого експерименту. *Право і суспільство*. 2014. № 1. С. 251–253.

понятих. У тих випадках, коли немає можливості залучити до проведення експерименту саму особу, яка вчинила кримінальне правопорушення (зокрема, знаходиться у розшуку, переховується від слідства та суду, відмовляється співпрацювати зі слідством), то у цьому разі можуть бути підбрані інші особи (статисти), які схожі за своїми анатомічними та функціональними ознаками з підозрюваними, а слідчий разом із понятими повинен спостерігати за проведенням дослідів¹⁰²⁸.

Останнім етапом проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є оформлення його результатів. Згідно з ч. 6 ст. 240 КПК України умови та результати вказаної слідчої (розшукової) дії докладно викладаються в протоколі. Разом із тим відповідно до ч. 1 ст. 107 КПК України рішення про фіксацію слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування приймає особа, яка проводить відповідну процесуальну дію, а за клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим. Про застосування таких засобів фіксування заздалегідь повідомляються особи, які беруть участь у процесуальній дії^{1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036}.

---

¹⁰²⁸ Чаплинська Ю. А. Проблемні питання слідчого експерименту. *Право і суспільство*. 2014. № 1. С. 253.

¹⁰²⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹⁰³⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁰³¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹⁰³² Гаркуша Г. А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁰³³ Карпушин С. Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹⁰³⁴ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

Результати слідчого експерименту, зокрема в житлі чи іншому володінні особи, або підтверджують, або спростовують існуюче в слідчого припущення, або самі стають базою для знову виникаючого припущення про факт або явище. Тобто результати експерименту, в свою чергу, можуть бути підставою або спростуванням версії, для чого висновки слідчого або суду з результатів експерименту повинні бути достовірні, дійсно відображати об'єктивно існуючу дійсність¹⁰³⁷. При цьому висновки з результатів слідчого експерименту, як наголошує Н. Рогатинська, можуть бути використані слідчим при подальшому розслідуванні двояким шляхом: у якості підстави для повторного проведення тих або інших слідчих (розшукових) дій, і в якісному проведенні слідчих (розшукових) дій, які ще не проводилися, або взагалі не планувалися проводитись¹⁰³⁸.

Отже, слідчий експеримент в житлі чи іншому володінні особи є пізнавальною слідчою (розшуковою) дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння та полягає у відтворенні дій, обстановки, обставин певної події, проведенні необхідних дослідів чи випробувань у житлі чи іншому володінні особи для перевірки й уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального

---

¹⁰³⁵ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹⁰³⁶ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

¹⁰³⁷ Чернецький О. К. Результат слідчого експерименту та їх доказове значення. *Наукові записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2013. Т. 26 (65). С. 467–468.

¹⁰³⁸ Рогатинська Н. Деякі особливості проведення слідчого експерименту у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 152.

правопорушення. Фактичними підставами проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є необхідність перевірки й уточнення експериментальним шляхом фактичних даних, отриманих у ході досудового розслідування, та переконаність у досягненні його цілей, а правовими – добровільна згода особи, яка ним володіє, або ухвала слідчого судді за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора. Особливості проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи визначаються за допомогою виокремлення та характеристики його етапів: прийняття рішення про проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи; отримання дозволу на проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні; власне проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань; оформлення результатів проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи.

2.4. Інші слідчі (розшукові) дії, проведення яких може бути пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи

У даному підрозділі основна увага буде приділена процесуальним особливостям проведення таких слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, як негласних. Для досягнення поставленого наукового завдання спочатку підлягають з'ясуванню загальні положення про поняття, сутність і значення негласних слідчих (розшукових) дій у системі слідчих (розшукових) дій, а згодом визначенню особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що пов'язані з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи.

Інститут негласних слідчих (розшукових) дій є відносно новим у вітчизняному кримінальному процесуальному праві,

оскільки з'явився з прийняттям чинного КПК України. У такий спосіб відбулося суттєве розширення засобів одержання інформації слідчим і наділення його правом застосування пізнавальних прийомів і методів, що тривалий час були притаманними оперативним підрозділам. На цій підставі окремі науковці вважають, що відбулося часткове злиття кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства^{1039, 1040, 1041}.

При цьому В. Г. Уваров доречно підкреслює, що нині питання регламентації негласних слідчих (розшукових) дій – це проблема формування системи гарантій як розкриття злочину та здобуття достовірних фактичних даних в їх провадженні, так і надійного захисту прав і свобод людини в їх застосуванні. Тут має місце конкуренція приватних і публічних інтересів, яка має вирішуватись крізь призму принципу пропорційності¹⁰⁴².

Зокрема, в ч. 1 ст. 246 КПК України законодавець наводить тлумачення поняття «негласні слідчі (розшукові) дії», згідно з яким «це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України»¹⁰⁴³. Більш уточнене трактування досліджуваного терміну наводять

---

¹⁰³⁹ Ходанович В. О. Проведення негласних процесуальних дій за кримінально-процесуальним законодавством Німеччини, Швейцарії та Франції. *Вісник Академії адвокатури України*. 2016. Т. 13. № 3 (37). С. 107.

¹⁰⁴⁰ Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Формування інституту негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1 (85). С. 149.

¹⁰⁴¹ Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. С. 292.

¹⁰⁴² Уваров В. Г. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми юридичної визначеності та ефективності. *Правова позиція*. 2016. № 2 (17). С. 166.

¹⁰⁴³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков, які визначають негласні слідчі (розшукові) дії як різновид слідчих (розшукових) дій, порядок проведення яких закріплений у процесуальному законі, мають пізнавальну спрямованість, істотно зачіпають права та законні інтереси осіб, в необхідних випадках забезпечуються державним примусом і проводяться приховано від осіб, які не беруть участь у конкретному кримінальному провадженні¹⁰⁴⁴.

І. І. Циліорик, визначаючи місце та значення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, пояснює, що негласність таких дій виражається в тому, що вони здійснюються приховано не лише від осіб, злочинна діяльність яких документується, але й від усіх інших суб'єктів, що не приймають безпосередньої участі у її провадженні. При цьому розголошення відомостей щодо факту та результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій може відбуватися під час ознайомлення сторонами з його матеріалами, на судових стадіях кримінального провадження під час розгляду його матеріалів, або ж у порядку, визначеному ст. 253 КПК України, з метою повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії^{1045, 1046, 1047, 1048}.

---

¹⁰⁴⁴ Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія Право. 2014. № 1(9). С. 5. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

¹⁰⁴⁵ Циліорик І. І. Негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2014. № 8. С. 272.

¹⁰⁴⁶ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁰⁴⁷ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹⁰⁴⁸ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів

Виходячи з вищенаведеного, можна дійти висновку, що негласні слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, по-перше, є різновидом слідчих (розшукових) дій; по-друге, проводяться шляхом проникнення в житло чи інше володіння особи; по-третє, здійснюються приховано від осіб, які не беруть участь в їх проведенні; по-четверте, методи, які використовуються для їх проведення, не підлягають розголошенню. Тобто вказаний різновид слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, поєднує в собі одразу риси, які характеризують його з різних аспектів, а саме як: засіб доказування в кримінальному провадженні; негласний захід отримання доказів у кримінальному провадженні; процесуальну дію, що обмежує конституційно гарантоване право на недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Зважаючи на ситуаційний характер розслідування, законодавець передбачив можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді. Такі випадки визначаються як виняткові невідкладні і пов'язані із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину (ст. 250 КПК України)^{1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059}.

(курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁰⁴⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹⁰⁵⁰ Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія *Право*. 2014. № 1(9). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

¹⁰⁵¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, на нашу думку, потрібно висвітлювати з урахуванням етапізації цієї діяльності. Зокрема, проаналізувавши наукові підходи до виокремлення етапів проведення окремих (слідчих) розшукових дій, а також положення КПК України та відомих підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність з організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пропонуємо виокремлювати такі етапи

---

¹⁰⁵² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁰⁵³ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁰⁵⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

¹⁰⁵⁵ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁰⁵⁶ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹⁰⁵⁷ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹⁰⁵⁸ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹⁰⁵⁹ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи:

- прийняття рішення про необхідність проведення негласної слідчої (розшукової) дії, проведення якої пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи;

- отримання дозволу на проведення вказаної негласної слідчої (розшукової) дії;

- організація проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи;

- оформлення результатів проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії.

Під час прийняття рішення про необхідність проведення негласної слідчої (розшукової) дії, проведення якої пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, передусім потрібно ознайомитися з матеріалами кримінального провадження й проаналізувати, яка доказова інформація є в наявності, а яку слід з'ясувати, щоб вирішити поставлені тактичні завдання розслідування та встановити всі обставини, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. При цьому вирішується питання про те, за допомогою яких слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових), інших процесуальних дій можна отримати та перевірити потрібну інформацію, яка має значення для встановлення обставин кримінального правопорушення. Більше того, з'ясовується наявність фактичних підстав для проведення таких дій, а у випадку, коли вони пов'язані з обмеженням прав особи, зокрема на недоторканність житла чи іншого володіння особи, – їх достатність і виправданість.

З урахуванням вищенаведеного можна стверджувати, що за наявності фактичних підстав для проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, їх достатності, а також у випадку неможливості встановлення відомостей про обставини кримінального правопорушення в інший спосіб, приймається

рішення про необхідність її проведення. З цього моменту розпочинається наступний етап проведення вказаної негласної слідчої (розшукової) дії – отримання дозволу на її проведення. Зазначимо, що саме дозволи на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема пов'язаних з обмеженням права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, є правовими підставами їх проведення. У зв'язку з чим окрему увагу приділимо питанню про підстави проведення досліджуваних негласних слідчих (розшукових) дій.

Д. А. Нескоромний вірно зазначає, що провадження негласних слідчих (розшукових) дій неможливо без наявності юридичних (правових) і фактичних підстав. Першими є сукупність передбачених кримінальним процесуальним законом умов, що дають право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а другими – факт правопорушення (фактично вчиненого суспільно небезпечного діяння), що дає право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій¹⁰⁶⁰. При цьому зміст фактичних підстав проведення негласних слідчих (розшукових) дій, в тому числі притаманних і для тих, що пов'язані з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, науковець деталізує. Зокрема, фактичними підставами проведення вказаних слідчих (розшукових) дій є інформація про вчинення кримінального правопорушення невстановленими особами; інформація про осіб, які готують або вчинили кримінальне правопорушення; інформація про осіб, які переходять від органів досудового розслідування або ухиляються від відбування кримінального покарання¹⁰⁶¹.

---

¹⁰⁶⁰ Нескоромний Д.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: юридичні та фактичні підстави їх провадження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2015. Вип. 2. С. 305.

¹⁰⁶¹ Нескоромний Д.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: юридичні та фактичні підстави їх провадження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2015. Вип. 2. С. 305–309.

Ю. М. Мирошніченко пропонує юридичні підстави ухвалення рішення щодо негласних слідчих (розшукових) дій розглядати як сукупність сутнісних умов, з якими закон пов'язує можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Ними, як відзначає науковець, є: 1) наявність події злочину відповідної тяжкості; 2) наявність обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину (якщо негласна слідча дія обмежує права конкретної особи); 3) наявність обставин, що вказують на неможливість отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб; 4) наявність обставин, що свідчать про можливість досягнення мети негласних слідчих (розшукових) дій – отримання доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили^{1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078}. З приводу наведеного

---

¹⁰⁶² Мирошніченко Ю.М. Негласні слідчі (розшукові) дії: підстави проведення. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 119.

¹⁰⁶³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁰⁶⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁰⁶⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹⁰⁶⁶ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁰⁶⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁰⁶⁸ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹⁰⁶⁹ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

значимо, що зміст підстав не викликає жодних зауважень, а от факт віднесення їх до групи юридичних викликає заперечення. На нашу думку, наведені підстави за своїм змістом і характером є фактичними, а не правовими.

Як зазначалося в першому розділі монографії, негласними слідчими (розшуковими) діями, проведення яких може бути пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, є обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України),

---

¹⁰⁷⁰ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹⁰⁷¹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁰⁷² Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹⁰⁷³ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁰⁷⁴ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹⁰⁷⁵ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadzheniya-sldichyh-rozshukovyh-dij/>.

¹⁰⁷⁶ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹⁰⁷⁷ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹⁰⁷⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України).

Проаналізувавши положення КПК України, які визначають загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії, а також процесуальні вимоги до проведення названих негласних слідчих (розшукових) дій, що можуть бути пов'язані з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, було встановлено, що правовою підставою проведення вказаних дій є ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Зокрема, згідно з ч. 3 ст. 246 КПК України «рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених цим Кодексом, – слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором»; відповідно до ч. 4 ст. 267 КПК України – «обстеження шляхом таємного проникнення до публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи з метою, передбаченою в частині першій цієї статті, проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248, 249 цього Кодексу»; згідно з ч. 8 ст. 271 КПК України – «якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами цього Кодексу»; відповідно до ч. 1 ст. 274 КПК України – «негласне отримання зразків для порівняльного дослідження може бути здійснене лише у випадку, якщо їх отримання відповідно до статті 245 цього Кодексу неможливе без завдання значної шкоди для кримінального провадження»^{1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094}.

---

¹⁰⁷⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

---

¹⁰⁸⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁰⁸¹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁰⁸² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹⁰⁸³ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹⁰⁸⁴ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹⁰⁸⁵ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹⁰⁸⁶ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹⁰⁸⁷ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹⁰⁸⁸ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹⁰⁸⁹ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹⁰⁹⁰ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadzheniya-sldchih-rozshukovyh-dij/>.

¹⁰⁹¹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹⁰⁹² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹⁰⁹³ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій.

Для отримання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, проведення якої може бути пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, необхідно звернутися до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Як зазначається в Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, «клопотання слідчого, прокурора слідчому судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинне відповідати вимогам, зазначеним у ст. 248 КПК України, та матеріалам кримінального провадження, які надаються лише на вимогу слідчого судді для підтвердження необхідності проведення негласної слідчої (розшукової) дії»¹⁰⁹⁵. Так, згідно з ч. 2 ст. 248 КПК України «у клопотанні про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії зазначаються найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України; відомості про

Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹⁰⁹⁴ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru.URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹⁰⁹⁵ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію; обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення; вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення; обґрунтування неможливості отримання відомостей про кримінальне правопорушення та особу, яка його вчинила, в інший спосіб; відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо; обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин кримінального правопорушення або встановлення осіб, які його вчинили. При цьому до клопотання слідчого, прокурора додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання»^{1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111}

---

¹⁰⁹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹⁰⁹⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹⁰⁹⁸ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹⁰⁹⁹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹⁰⁰ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹¹⁰¹ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

^{1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117}. Відповідно до ч. 3 ст. 274 КПК України «у клопотанні слідчого, прокурора про надання дозволу на

---

¹¹⁰² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹¹⁰³ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹¹⁰⁴ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹¹⁰⁵ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹¹⁰⁶ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹¹⁰⁷ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹¹⁰⁸ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹¹⁰⁹ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹¹¹⁰ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹¹¹¹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

¹¹¹² Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiuu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

¹¹¹³ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹¹¹⁴ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, та в ухвалі слідчого судді додатково зазначаються відомості про конкретні зразки, які планується отримати»¹¹¹⁸.

Розгляд та погодження прокурором клопотання слідчого про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії здійснюється невідкладно з моменту надходження. Прокурором вивчаються матеріали кримінального провадження, які є підставою для прийняття рішення про погодження клопотання. Відмова в погодженні клопотання приймається у формі постанови і не виключає повторного звернення слідчого після отримання додаткових доказів або усунення недоліків, вказаних прокурором у рішенні¹¹¹⁹. Слідчий

---

¹¹¹⁵ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

¹¹¹⁶ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolom_quot/obshuk_vashogo_pomeshkan_nja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

¹¹¹⁷ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹¹¹⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹¹⁹ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

суддя зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання. Розгляд клопотання здійснюється за участю особи, яка подала клопотання^{1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127}.

О. І. Полухович, виходячи зі змісту ч. 3 ст. 248 КПК України, стверджує, що предметом доказування під час розгляду слідчим суддею відповідного клопотання слідчого (прокурора) є доведення факту вчинення злочину відповідної тяжкості та продуктивності використання негласних слідчих (розшукових) дій як інструмента для отримання доказової інформації, а нормативним орієнтиром глибини дослідження суддею фактів та аргументів органів слідства є категорія «достатність підстав», яка має оцінювальний характер^{1128, 1129}.

---

¹¹²⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹¹²¹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹²² Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹¹²³ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹¹²⁴ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹¹²⁵ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹¹²⁶ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹¹²⁷ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹¹²⁸ Полухович О.І. Проблемні питання судового розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових)

Якщо в ході розгляду клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, слідчий, прокурор доведе наявність достатніх підстав вважати, що вчинене кримінальне правопорушення відповідної тяжкості та що під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин кримінального правопорушення або встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, то слідчий суддя постановляє ухвалу про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії¹¹³⁰. З цього моменту розпочинається наступний етап проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, – організація її проведення.

У виняткових випадках, визначених у ст. 250 КПК України, негласна слідча (розшукова) дія, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, може бути проведена до постановлення ухвали слідчого судді. При цьому невідкладно після початку такої дії «прокурор зобов'язаний звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді. Якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, то виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, а отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому ст. 255 КПК України»¹¹³¹.

дій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 1. Т. 2. С. 172–176.

¹¹²⁹ Мирошніченко Ю.М. Негласні слідчі (розшукові) дії: підстави проведення. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 120.

¹¹³⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹³¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013.

Виходячи з положень кримінального процесуального законодавства, варто виокремити такі процесуальні вимоги до проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що можуть бути пов'язані з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи.

1. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи здійснюється шляхом таємного проникнення в них, у тому числі з використанням технічних засобів, з метою: виявлення і фіксації слідів вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, речей і документів, що мають значення для їх досудового розслідування; виготовлення копій чи зразків зазначених речей і документів; виявлення та вилучення зразків для дослідження під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину; виявлення осіб, які розшукуються; встановлення технічних засобів аудіо-, відео-контролю особи^{1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143}.

№ 9–10. Ст. 88.

¹¹³² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹¹³³ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹³⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹¹³⁵ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹¹³⁶ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹¹³⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹¹³⁸ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹¹³⁹ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

Тобто під час проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії здійснюється ознайомлення з обстановкою таких приміщень, документів, предметів тощо. При цьому Є. Д. Лук'янчиков і Б. Є. Лук'янчиков на запитання «чи можливо вважати такі дії невтручанням у приватне спілкування?» дають очевидну відповідь. А саме: за певних умов будь-яка слідча (розшукова) дія може бути пов'язана із втручанням у приватне спілкування особи, оскільки це необхідно для отримання інформації для встановлення обставин кримінального правопорушення засобами і у спосіб, що визначені чинним КПК України¹¹⁴⁴. З наведеного помітно, що обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи поєднує в собі як обмеження конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння, так і прав на таємницю спілкування та невтручання в приватне життя.

С. Базір, досліджуючи питання проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування одержання неправомірної вигоди судьями, окрему увагу звертає на таку негласну слідчу (розшукову) дію, як обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України). Ця негласна слідча (розшукова) дія

---

¹¹⁴⁰ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹¹⁴¹ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

¹¹⁴² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹¹⁴³ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹¹⁴⁴ Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія Право*. 2014. № 1(9). С. 10. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

полягає в таємному проникненні слідчого чи уповноваженої особи без відома власника чи володільця, приховано, під псевдонімом або із застосуванням технічних засобів у приміщення та інше володіння для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи або безпосередньо з метою виявлення і фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, які розшукуються, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження^{1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159}. Вчений стверджує, що, оскільки

---

¹¹⁴⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹⁴⁶ Базір С. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування одержання неправомірної вигоди суддями. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 248.

¹¹⁴⁷ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹¹⁴⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹¹⁴⁹ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹⁵⁰ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹¹⁵¹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹¹⁵² Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹¹⁵³ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹¹⁵⁴ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи передбачає здійснення інших негласних слідчих (розшукових) дій, то до початку її здійснення потрібна ретельна підготовка, що об'єднує такі складники: визначення цілей та мети обстеження; вибір сил і засобів, які будуть використовуватися в процесі обстеження; розподіл завдань осіб, які залучаються до обстеження; встановлення часу обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; здійснення обстеження, а за необхідності в комплексі встановлення технічних засобів для проведення інших негласних слідчих (розшукових) дій; вжиття заходів із недопущення розшифрування проведення обстеження¹¹⁶⁰.

2. Організація проведення контролю за вчиненням злочину в таких формах, як контрольована поставка, контрольована та оперативна закупка, спеціальний слідчий експеримент, імітування обстановки злочину, здійснюється у випадках наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин. При цьому, якщо проведення вказаної негласної слідчої

---

¹¹⁵⁵ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadzheniya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹¹⁵⁶ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹¹⁵⁷ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

¹¹⁵⁸ Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹¹⁵⁹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹¹⁶⁰ Базір С. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування одержання неправомірної вигоди суддями. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 24952.

(розшукової) дії не зможе в повній мірі запобігти посяганню на життя або заповідянню особі (особам) тяжких тілесних ушкоджень; поширенню речовин, небезпечних для життя багатьох людей; втечі осіб, які вчинили тяжкі чи особливо тяжкі злочини; екологічній або техногенній катастроф, то вона не проводиться^{1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169}.

3. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, здійснюється лише у тих випадках, якщо їх отримання відповідно до ст. 245 КПК України неможливе без завдання значної шкоди для кримінального

---

¹¹⁶¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹⁶² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹¹⁶³ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹¹⁶⁴ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹⁶⁵ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹¹⁶⁶ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹¹⁶⁷ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹¹⁶⁸ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹¹⁶⁹ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru.URL: <http://samzan.ru/74398>.

провадження. При цьому, якщо втрачається необхідність зберігати таємницю щодо факту дослідження попередніх зразків, отриманих негласно, повторне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, необхідно здійснити відкрито з дотриманням вимог ст. 245 КПК України щодо отримання зразків для експертизи^{1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178}.

Останній етап проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що може бути пов'язана з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи, полягає в оформленні його

---

¹¹⁷⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹⁷¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹¹⁷² Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹¹⁷³ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹⁷⁴ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹¹⁷⁵ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹¹⁷⁶ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹¹⁷⁷ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹¹⁷⁸ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при провадженні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

результатів. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій здійснюється з дотриманням вимог ст. 252, згідно з якою така фіксація повинна відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим КПК України. Оформлюються результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, шляхом обов'язкового складання протоколу, до якого в разі необхідності долучаються додатки, а також за допомогою технічних та інших засобів¹¹⁷⁹. В якості додатків до протоколу про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів, письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної дії, стенограма, аудіо-, відеозаписи, фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу¹¹⁸⁰. Відомості про осіб, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або були залучені до їх проведення, у разі здійснення щодо них заходів безпеки можуть зазначатися із забезпеченням конфіденційності даних про таких осіб у порядку, визначеному законодавством. При цьому протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту припинення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій передаються прокурору. В свою чергу,

---

¹¹⁷⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹⁸⁰ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

прокурор вживає заходів щодо збереження отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій речей і документів, які планує використовувати у кримінальному провадженні^{1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195}.

---

¹¹⁸¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹¹⁸² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹¹⁸³ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹¹⁸⁴ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹¹⁸⁵ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹¹⁸⁶ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹¹⁸⁷ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹¹⁸⁸ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹¹⁸⁹ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹¹⁹⁰ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) І курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹¹⁹¹ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹¹⁹² Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

Разом із тим законодавець уточнює особливості фіксації результатів проведення контролю за вчиненням злочину в ч. 4 ст. 271 КПК України, відповідно до якої про результати названої слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, складається «протокол, до якого додаються речі і документи, отримані під час проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії. Якщо контроль за вчиненням злочину закінчується відкритим фіксуванням, про це складається протокол у присутності такої особи»¹¹⁹⁶.

В Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні також визначаються особливості фіксації результатів негласних слідчих (розшукових) дій та дослідження інформації. Зокрема, згідно з положеннями вказаного нормативно-правового акта «протокол про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії (або її етапів) складається слідчим, якщо вона проводиться за його безпосередньої участі, в інших випадках – уповноваженим працівником оперативного підрозділу, і повинен відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження. Фіксація результатів негласної слідчої (розшукової) дії повинна здійснюватись таким чином, щоб завжди була можливість експертним шляхом встановити достовірність цих

---

¹¹⁹³ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹¹⁹⁴ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару* (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹¹⁹⁵ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru.URL: <http://samzan.ru/74398>.

¹¹⁹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

результатів»¹¹⁹⁷. При цьому «періодичність складання протоколів залежить від виду негласної слідчої (розшукової) дії, терміну її проведення (одномоментно чи упродовж часу), від доручення слідчого, прокурора, але в будь-якому випадку безпосередньо після отримання фактичних даних, які можуть використовуватись як докази для встановлення місця перебування особи, що розшукується, про кожний випадок огляду, виїмки, дослідження матеріалів про результати негласної слідчої дії тощо»^{1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212}.

---

¹¹⁹⁷ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

¹¹⁹⁸ Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

¹¹⁹⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹²⁰⁰ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹²⁰¹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

Отже, недоторканність житла чи іншого володіння особи може бути обмеженою під час проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема: обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи є обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України), контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України). Вказані дії,

---

¹²⁰² Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹²⁰³ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹²⁰⁴ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹²⁰⁵ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹²⁰⁶ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹²⁰⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹²⁰⁸ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹²⁰⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹²¹⁰ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹²¹¹ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

¹²¹² Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

по-перше, є різновидом слідчих (розшукових) дій; по-друге, проводяться шляхом проникнення в житло чи інше володіння особи; по-третє, здійснюються приховано від осіб, які не беруть участь в їх проведенні; по-четверте, методи, які використовуються для їх проведення, не підлягають розголошенню. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи є поетапною діяльністю, яка включає в себе: прийняття рішення про необхідність проведення негласної слідчої (розшукової) дії, проведення якої пов'язано з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи; отримання дозволу на проведення вказаної негласної слідчої (розшукової) дії; організацію проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи; оформлення результатів проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗАСАД ТА ПРАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ

3.1. Перспективи розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи

Регулюючи кримінальну процесуальну діяльність, кримінальне процесуальне законодавство надає їй правового характеру, забезпечує підтримання режиму законності в державі, створює передумови справедливого вирішення суспільно-правового конфлікту, зумовленого вчиненням кримінального правопорушення. Значення кримінального процесуального законодавства в житті суспільства визначається передусім тим, що воно встановлює ефективний порядок розслідування та судового розгляду кримінальних справ, забезпечуючи умови для успішної боротьби зі злочинністю, наділяючи відповідні органи держави владними повноваженнями, створюючи умови для виконання завдань судочинства, гарантуючи захист прав, свобод і законних інтересів суб'єктів кримінальних процесуальних правовідносин^{1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221}.

---

¹²¹³ Бугайчук А.А. Поняття і зміст кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 359. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/93>.

¹²¹⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

Більше того, в ст. 1 КПК України чітко визначено, що «порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України»¹²²². Саме чітка регламентація порядку кримінального провадження на законодавчому рівні забезпечує застосування належної правової процедури для досягнення завдань кримінального провадження, тим самим забезпечуючи дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення досудового розслідування та судового провадження. З наведеного помітно, що забезпечення дотримання основних конституційних прав і загальних засад

---

¹²¹⁵ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹²¹⁶ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹²¹⁷ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹²¹⁸ Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

¹²¹⁹ Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

¹²²⁰ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

¹²²¹ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹²²² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, знаходиться в прямій залежності від належного, якісного врегулювання цього питання в кримінальному процесуальному законодавстві, особливо в КПК України. Саме тому вбачається важливим і актуальним питання про визначення перспектив розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. Висвітлення вказаного питання вважаємо доречним розпочати зі з'ясування значення кримінального процесуального законодавства в забезпеченні належної правової процедури, його стану, а вже потім, на основі цього, виокремити шляхи вдосконалення кримінального процесуального законодавства з метою покращення якості правового регулювання підстав і порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Норми кримінального процесуального права, як підмічає Д. П. Письменний, знаходять своє вираження у статтях кримінального процесуального законодавства, іншими словами кримінальний процесуальний закон є формою вираження кримінального процесуального права. Це надає можливість стверджувати, що законодавство взаємодіє з правом за принципом єдності форми та змісту. Законодавство є зовнішньою формою вираження права, у нашому випадку, – кримінального процесуального права. У свою чергу, право впливає на характер і зміст законодавства, зокрема, кримінального процесуального¹²²³.

Кримінальний процесуальний закон, як відзначають у фаховій юридичній літературі, відрізняється від інших законів тим, що встановлює «правила гри» у царині суспільних відносин, де обмеження прав громадян можуть бути

---

¹²²³ Письменний Д.П. Удосконалення кримінального процесуального законодавства України: стан і перспективи. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 40.

найсуттєвішими порівняно з іншими юридичними галузями. Тому його якість має бути настільки високою, щоб виключити або максимально знизити рівень порушення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження в перебігу здійснення процесуальних дій і прийняття кримінальних процесуальних рішень^{1224, 1225}.

Як зазначає А. А. Бугайчук, КПК України розуміється як внутрішня форма кримінального процесуального закону, що забезпечує правове регулювання кримінального провадження, зумовленого кримінальним правопорушенням, реалізацію у ньому прав і обов'язків суб'єктів кримінальних процесуальних правовідносин. При цьому з огляду на загальні, спеціальні і специфічні ознаки, притаманні кодексам, чинний КПК України: не є стабільним; містить багато новел (як у напрямі термінологічного, понятійного апарату, так і порядку здійснення кримінального провадження на тій чи іншій його стадії, посилення гарантій реалізації прав і свобод суб'єктами кримінальних процесуальних правовідносин); є уніфікованим щодо застосування спільних міжгалузевих понять, категорій та інститутів, процедур і правил; став прикладом для інших процесуальних кодексів; є доступним і суспільно витребуваним, як з боку професійних юристів, так і пересічних громадян; має високу ступінь зрозумілості, про що свідчать роз'яснювальна практика вищих судових інстанцій і правоохоронних органів; постійно перебуває під пильністю українського суспільства, міжнародної спільноти, правозахисників; логічно

---

¹²²⁴ Лобойко Л.М. Якість кримінального процесуального закону – гарантія його ефективної реалізації. *Актуальні проблеми вдосконалення кримінального процесуального законодавства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю д. ю. н., професора Ю. П. Алєніна* (21 квітня 2017 р., м. Одеса). Одеса: Юридична література, 2017. С. 30–31.

¹²²⁵ Дунаєва Т.С. Внесення змін у кримінальне процесуальне законодавство України як засіб покращення його якості в частині усунення прогалин. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. № 3 (79). С. 42.

побудований за формулою – від загального до конкретного¹²²⁶. З наведеного помітно, що КПК України є складовим елементом системи кримінального процесуального законодавства, яким регулюється порядок кримінального провадження. Від його «якості» напряду залежить ефективність кримінального провадження, а також дотримання міжнародно-правових стандартів у кримінальному процесі. Більше того, оцінка стану врегульованості окремих питань кримінального провадження в положеннях КПК України потрібно здійснювати різнобічно, адже не можна сказати, що чинний КПК України є взагалі «поганим». Недостатньо врегульовані чи взагалі не врегульовані окремі питання кримінального провадження, однак не весь порядок кримінального провадження. Зокрема, в контексті досліджуваної проблематики будуть виокремлені питання проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, які потребують додаткового врегулювання в положеннях кримінального процесуального законодавства.

Наявність протиріч або прогалин у будь-якому законодавстві, а в кримінальному процесуальному – особливо, не може позитивно відобразитися у правозастосовній діяльності. У нашому випадку мова йде про те, що «недосконалість» кримінального процесуального законодавства ускладнює, а в окремих випадках і унеможлиблює вирішення визначених у ст. 2 КПК України завдань кримінального провадження. Якщо ж говорити детальніше з урахуванням предмета дослідження, то не врегульованість або неякісне регулювання правової процедури кримінального провадження призводить до того, що під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, не в повній мірі або взагалі не спрацьовують механізми гарантування дотримання конститу-

---

¹²²⁶ Бугайчук А.А. Поняття і зміст кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 363. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/93>.

ційних прав людини і громадянина, а також реалізації загальних засад кримінального провадження. У цьому контексті слушним є твердження, висловлене С. М. Подлесних під час дослідження пробілів у кримінально-процесуальному праві. Як зазначає вчений, ігнорування або несвоєчасне внесення змін і доповнень у правову систему тягне за собою небажані наслідки у вигляді прогалин в праві. Це правове явище є дефектом кримінального процесуального законодавства, який потребує найшвидшого заповнення або подолання компетентними суб'єктами¹²²⁷.

Т. Є. Дунаєва доречно наголошує на тому, що переважно прогалини свідчать про неналежну якість закону (законодавства), хоча можуть бути пов'язані й з новими відносинами. Поява або трансформація відносин в умовах, не врегульованих правом, обумовлюють внесення змін у кримінальне процесуальне законодавство України. Більше того, повністю поділяємо думку вченої з приводу того, що прогалини в кримінальному процесуальному законодавстві створюють умови для порушення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження при здійсненні процесуальних дій і прийнятті кримінальних процесуальних рішень та є однією з передумов його зміни¹²²⁸.

Відзначаючи на сьогоднішній день незадовільний стан кримінального процесуального законодавства України, зазначимо, що неврегульованість чи неоднозначна урегульованість окремих питань кримінального провадження є негативним явищем, яке, в свою чергу, не виникло само по собі. Воно обумовлено низкою факторів (обставин), які призвели до такого стану. Зокрема, Т. Є. Дунаєва переконана, що таке негативне правове явище зумовлене як суб'єктивними, так і об'єктивними критеріями. У першому випадку, на її думку, мова йде про

---

¹²²⁷ Подлесных С. Н. Пробелы в уголовно-процессуальном праве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Воронеж, 2012. С. 3.

¹²²⁸ Дунаєва Т.Є. Внесення змін у кримінальне процесуальне законодавство України як засіб покращення його якості в частині усунення прогалин. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. № 3 (79). С. 41, 46.

упущення в законотворчій сфері, які стосуються врегулювання конкретних суспільних відносин кримінального судочинства, що досягли рівня, за якого потрібне їх нормативне регулювання; несвоєчасне та неадекватне виявлення, оцінка колізій між нормами кримінального процесуального права або кримінальним процесуальним правом та іншими галузями; неправильна або неадекватна оцінка законодавцем положень, які раніше існували в кримінальному процесуальному законі, але згодом не були внесені до нового КПК України 2012 року; недосконалість законодавчої техніки, яка стосується редакції окремих нормативних положень кримінального процесуального законодавства; упущення та помилки в законотворчій сфері, які виражаються в закріпленні в КПК України норм неконкретного змісту, недостатньо чітко виражених, які допускають можливість неоднозначного тлумачення; відсутність або недостатня розробленість науково обґрунтованої бази змін або доповнень кримінального процесуального законодавства; а у другому – внесення законодавцем змін і доповнень до чинного кримінального процесуального закону¹²²⁹.

Якщо вести мову про стан правового врегулювання проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то аналіз слідчої та судової практики проведення вказаних процесуальних дій, а також наукові підходи до визначення проблемних питань правового регулювання проведення досліджуваних слідчих (розшукових) дій дають можливість зробити обґрунтований висновок про те, що в кримінальному процесуальному законодавстві є прогалини в частині врегулювання вказаного питання. Тому існує потреба у вдосконаленні кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих

---

¹²²⁹ Дунаєва Т.Є. Внесення змін у кримінальне процесуальне законодавство України як засіб покращення його якості в частині усунення прогалин. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. № 3 (79). С. 44.

(розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Повністю погоджуємося з думкою Д. П. Письменного з приводу того, що ефективність законодавства в цілому та його галузей зумовлена виробленими теорією і практикою відповідними вимогами. Це, зокрема, наукова обґрунтованість і належна якість законів та інших нормативних актів, їх системна узгодженість, забезпечення реалізації законодавства відповідними гарантіями й механізмами тощо¹²³⁰. Ось чому, визначаючи перспективні напрямки розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, потрібно враховувати міжнародно-правові стандарти, практику ЄСПЛ, а також судову практику розгляду питань про проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, що пов'язані з обмеженням права на недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Приналежність практики ЄСПЛ до джерел права має нормативне підтвердження в спеціальному законодавчому акті та кримінальному процесуальному законі (ч. 2 ст. 8, ч. 5 ст. 9 КПК України). Під прецедентами ЄСПЛ виправдано розуміються «не самі розглянуті справи, а ті основоположні принципи і висновки щодо тлумачення і застосування норм Конвенції, що було вироблено під час розгляду справ і викладено в судових рішеннях, яке може використовуватись для врегулювання інших аналогічних ситуацій»^{1231, 1232}. Особливість такої судової практики в контексті розуміння змісту кримінального процесуального закону пов'язана, на

---

¹²³⁰ Письменний Д.П. Удосконалення кримінального процесуального законодавства України: стан і перспективи. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 40.

¹²³¹ Уваров В. Г. Міжнародно-правові стандарти у кримінальному процесі України: монографія. Харків, 2015. С. 11.

¹²³² Бугайчук А.А. Поняття і зміст кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 362. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/93>.

думку А. А. Бугайчука, з так званою імплементацією висновків-тлумачень Європейського суду з прав людини стосовно міжнародних стандартів у КПК України. Тому практика цієї міжнародної судової установи є не лише джерелом кримінального процесуального права, яке впливає на прийняття рішення у кримінальному провадженні і забезпечення виконання його завдань, а й значною мірою формує зміст кримінального процесуального закону¹²³³.

Необхідність розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, продиктована передусім тим, що під час проведення названих дій у рамках кримінального провадження конституційно гарантовані права, зокрема на недоторканність житла чи іншого володіння особи, повинні бути виправдані та правомірно обмежені, проте жодним чином не порушені. Тобто навіть якщо особу обмежують в її правах у кримінальному провадженні, вона не повинна бути позбавлена права на ефективний захист. Як зазначає з цього приводу ЄСПЛ, для того, щоб бути ефективним, засіб захисту має бути незалежним від будь-якої вжитої на розсуд державних органів дії, бути безпосередньо доступним для тих, кого він стосується; спроможним запобігти виникненню або продовженню стверджуваному порушенню чи надати належне відшкодування за будь-яке порушення, яке вже мало місце^{1234, 1235}. Окрім того, говорячи про обмеження недоторканності житла чи іншого володіння особи під час проведення слідчих (розшукових) дій, першочер-

---

¹²³³ Бугайчук А.А. Поняття і зміст кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 362. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/93>.

¹²³⁴ Справа «Гурепка проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 06.09.2005, заява № 61406/00. *Офіційний вісник України*. 2006. № 3. Ст. 139.

¹²³⁵ Кримінальний процесуальний кодекс: науково-практичний коментар / відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. Харків: Одиссей, 2013. 1104 с.

говим завданням є забезпечення здійснення такого втручання «відповідно до закону», щоб воно було обґрунтованим. Зокрема, ЄСПЛ підкреслює, що вираз «відповідно до закону» у п. 2 ст. 8 Конвенції значною мірою покладає на національне законодавство і державу обов'язок дотримання матеріальних і процесуальних норм^{1236, 1237}. Тому, щоб не виникало різного тлумачення та застосування норм кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, потрібно усунути наявність прогалин у ньому в цій частині.

Насамперед, вважаємо, що у положеннях КПК України слід уточнити зміст понять «житло» та «інше володіння особи». Зокрема, ЄСПЛ стверджує, що важливою новелою КПК стало визначення «житла» у ч. 2 ст. 233 КПК, за яким «під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового перебування в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення» набагато краще відповідає конвенційному розумінню «житла». Також практика ЄСПЛ вплинула на те, що новий КПК поширює тотожні гарантії недоторканності житла і на «інше володіння особи», як-от транспортні засоби, земельні ділянки, гаражі чи інші будівлі, чи приміщення «побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи» та передбачає заходи судового контролю (ч. 3 ст. 233 КПК, ст. ст. 235–237 КПК). Однак навіть

---

¹²³⁶ Справа «Елчі та інші проти Туреччини»: рішення Європейського суду з прав людини від 13.11.2003 // Український портал практики Європейського суду з прав людини / Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=606>.

¹²³⁷ Справа «Пантелеєнко проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 29.06.2006, заява № 11901/02. *Офіційний вісник України*. 2007. № 19. Ст. 783.

таке широке розуміння «житла» є неповним, оскільки відповідно до практики ЄСПЛ воно включає в себе, окрім іншого, офіс компанії, якою керує приватна особа, а також зареєстровану контору юридичної особи, філії та інші приміщення ділового підприємства, визначення запропоноване в ч. 2 ст. 233 КПК, обмежує це визначення тим, що формально воно належить «особі», не згадуючи при цьому юридичну особу (для порівняння див. ч. 1 ст. 55 КПК, де згадуються «фізична» та «юридична особа»). Оскільки правомірність володіння приміщенням має – якщо має взагалі – дуже обмежене значення для законних цілей кримінального процесу, то цей останній компонент слід розглядати як такий, що послаблює загальну норму^{1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255}.

---

¹²³⁸ Справа «Головань проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 05.07.2012, заява № 41716/06 / ПС ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO000444>.

¹²³⁹ Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид., випр., доп. Київ, 2015. С. 161.

¹²⁴⁰ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹²⁴¹ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹²⁴² Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹²⁴³ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹²⁴⁴ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹²⁴⁵ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

На існування потреби доповнення визначення поняття «інше володіння особи» в КПК України вказує й С. Іллюк, який пропонує у процесуальному законодавстві деталізувати поняття іншого володіння, яке перебуває у власності юридичної особи, оскільки власністю може бути й цілісний майновий комплекс. За таких умов постає питання щодо законності дозволу на обшук усього майнового комплексу або ж визначення

---

¹²⁴⁶ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹²⁴⁷ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹²⁴⁸ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹²⁴⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹²⁵⁰ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchuyh-rozshukovyh-dij/>.

¹²⁵¹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹²⁵² Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.

¹²⁵³ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

¹²⁵⁴ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹²⁵⁵ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

конкретних об'єктів з одного комплексу, які підлягають обшуку. Саме тому визначення частини володіння юридичної особи, де планується проведення обшуку, потребує конкретизації та законодавчого врегулювання¹²⁵⁶.

З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що в ч. 2 ст. 233 КПК України словосполучення «... яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи...» та «... які знаходяться у володінні особи» необхідно викласти в наступній редакції: «... яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні фізичної чи юридичної особи...» та «... які знаходяться у володінні фізичної чи юридичної особи».

Також вважаємо, що чітке визначення в нормах КПК України трактування термінів «обшук» та «огляд» дозволить уникнути або хоча б мінімізувати кількість випадків підміни вказаних понять під час прийняття рішення про проведення окремої слідчої (розшукової) дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи. У цьому контексті заслуговує на увагу й пропозиція С. М. Тарасюка стосовно доцільності уточнення мети обшуку шляхом доповнення ч. 1 ст. 234 КПК України такими положеннями: «... відшукування та вилучення речей і документів у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів; виконання ухвали про накладення арешту на майно, якщо власник або володілець приховує майно, на яке необхідно накласти арешт». Такі зміни, в свою чергу, приводять до необхідності доповнення ст. ст. 164 і 172 КПК України положеннями про можливість розпорядження про проведення обшуку в разі відмови володільця або власника видати речі й документи, які зазначені в ухвалі про тимчасовий доступ до речей і документів, та якщо є підстави вважати, що власник або володілець приховує майно, на яке необхідно накласти арешт¹²⁵⁷. Тому пропонуємо ч. 1 ст. 234

---

¹²⁵⁶ Ілляк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

¹²⁵⁷ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на

КПК України викласти в такій редакції: «Обшук житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що полягає в проникненні до житла чи іншого володіння особи та проведенні його примусового обстеження на підставах, визначених цим Кодексом, з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, відшукування та вилучення речей і документів у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів, а також виконання ухвали про накладення арешту на майно, якщо власник або володілець приховує майно, на яке необхідно накласти арешт».

Для чіткого розуміння відмінності обшуку від огляду житла чи іншого володіння особи пропонуємо ч. 2 ст. 237 КПК України доповнити таким чином: «Огляд житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння та полягає в безпосередньому їх сприйнятті з метою збирання відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення». Разом із тим вважаємо, що слід уточнити положення про підстави проведення огляду житла чи іншого володіння особи, адже, виходячи з положень ч. 1 ст. 233 КПК України, ними є або добровільна згода володільця, або судові рішення про проведення огляду, або наявність виняткових випадків, визначених ч. 3 ст. 233 КПК України. В той же час в ч. 2 ст. 237 КПК України зазначається, що «огляд житла чи іншого володіння особи здійснюється згідно з правилами цього Кодексу, передбаченими для обшуку житла чи іншого

невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 219. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

володіння особи»¹²⁵⁸. Підставами ж для проведення обшуку є ухвала слідчого судді або наявність виняткових випадків, визначених ч. 3 ст. 233 КПК України. Тобто в нинішній редакції ч. 2 ст. 237 КПК України містяться неточності з приводу визначення підстав проведення огляду житла чи іншого володіння особи. У зв'язку з цим пропонуємо ч. 2 ст. 237 КПК України поряд із визначенням поняття «огляд житла чи іншого володіння особи» зазначити наступне: «Огляд житла чи іншого володіння особи проводиться на підставі добровільної згоди особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою статті 233 цього Кодексу. Порядок звернення до слідчого судді з клопотанням про проведення огляду житла чи іншого володіння особи та його розгляд, а також виконання ухвали про дозвіл на огляд житла чи іншого володіння особи здійснюється згідно з правилами цього Кодексу, передбаченими для обшуку житла чи іншого володіння особи».

У зв'язку з тим, що в КПК України відсутня правова норма, яка б чітко визначала поняття та порядок проведення особистого обшуку, на практиці зустрічаються випадки, коли проводиться обшук іншого володіння особи, а саме транспортного засобу, на якому затримана в порядку ст. 208 КПК України особа намагалася зникнути з місця вчинення злочину або переховуватися від правосуддя. Згідно з ч. 3 ст. 208 КПК України «уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи без ухвали слідчого судді»¹²⁵⁹. Тобто у випадках затримання уповноваженою службовою особою без ухвали слідчого судді особи, підозрюваної у вчиненні злочину, у порядку, передбаченому ст. 208 КПК України, допускається обшук затриманої особи

---

¹²⁵⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹²⁵⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

(особистий обшук). При цьому зустрічаються випадки, коли затримана особа знаходилася в транспортному засобі і проводиться не тільки особистий обшук, а й транспортного засобу в якому вона перебувала. Проте транспортний засіб згідно з ч. 2 ст. 233 КПК України є іншим володінням, а значить мова йде не про особистий обшук, а про дві окремі слідчі (розшукові) дії – обшук особи та обшук житла чи іншого володіння особи.

Для того щоб не допускати подібних до вищенаведеної ситуацій, пов'язаних із неправильним трактуванням і застосуванням норм права в кримінальному провадженні, пропонуємо внести відповідні зміни до кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. У цьому контексті повністю погоджуємося з позицією Г. В. Рибікової, Л. Ю. Грекової стосовно того, що необхідно у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві виокремити такі випадки, пов'язані з особистим обшуком особи, яка перебуває у власному транспортному засобі (авто-, мото-, велотранспорті) та необхідністю обшуку такого транспортного засобу, і віднести їх до правового режиму особистого обшуку особи, що призведе до економії часу, уникненню спірних ситуацій щодо правомірності проведення обшуків автотранспортного засобу та інших приміщень (справа Комсомольського районного суду м. Херсон № 667/6121/14–к від 27 лютого 2015 р.), підвищить ефективність проведення слідчої дії, сприятиме виконанню завдань кримінального провадження і водночас не суперечитиме європейській практиці^{1260, 1261}. Тому пропонуємо ч. 3 ст. 208 КПК України викласти у такій редакції: «Уповноважена службова особа,

---

¹²⁶⁰ Ухвала Тальнівського районного суду Черкаської області від 11.12.2013 справа № 704/2044/13–к / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51290670>.

¹²⁶¹ Рибікова Г.В., Грекова Л.Ю. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні. *Юридичний вісник*. 2016. № 2 (39). С. 185.

слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи та транспортного засобу, в якому вона перебувала на момент затримання, з дотриманням правил, передбачених частиною сьомою статті 223, частиною третьою статті 233 і статтею 236 цього Кодексу».

У ч. 1 ст. 236, ч. 1 ст. 237 та ч. 1 ст. 240 КПК України зазначається, що суб'єктами безпосереднього проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, огляду та слідчого експерименту є прокурор чи слідчий. На нашу думку, вказані норми КПК України повинні бути доповнені словом «дознавач», оскільки досудове розслідування кримінальних правопорушень включає в себе як досудове слідство, так і дізнання. Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 40¹ КПК України «дознавач уповноважений проводити огляд місця події, обшук затриманої особи, опитувати осіб, вилучати знаряддя і засоби вчинення правопорушення, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання, а також проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, установлених цим Кодексом», а згідно зі ст. 300 КПК України «для досудового розслідування кримінальних проступків дозволяється виконувати всі слідчі (розшукові) дії, передбачені цим Кодексом»¹²⁶².

Також перспективними напрямками розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є вирішення проблеми залучення безоплатної правової допомоги для особи, яка не має процесуального статусу, але стосовно неї тривають слідчі (розшукові) дії¹²⁶³; визначення процесуального статусу понятих, які залучаються до проведення слідчих (розшукових) дій;

---

¹²⁶² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹²⁶³ Іллюк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

визначення механізму звернення власника майна із клопотанням про повернення вилученого під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, майна.

Отже, основним завданням розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є усунення наявних у ньому прогалин з тим, щоб забезпечити функціонування ефективного механізму гарантування дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина під час досудового розслідування та судового провадження.

3.2. Шляхи удосконалення слідчої практики щодо проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи

І. Вегера-Іжевська, виокремлюючи проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку, констатує, що, незважаючи на те, що чинний КПК України детально врегульовує кримінальні процесуальні відносини та висуває досить жорсткі вимоги до процесуальних документів, на підставі яких у житлі чи іншому володінні особи проводяться слідчі (розшукові) й негласні слідчі (розшукові) дії, в правозастосовній практиці непоодинокими є випадки безпідставного обмеження права на недоторканність житла, порушення прав осіб, у житлі чи іншому володінні яких проводиться слідча (розшукова) дія; відмови слідчого в допуску адвоката до участі в слідчій (розшуковій) дії; вилучення майна, що не відповідає меті проведення слідчої (розшукової) дії, або майна, яке не має стосунку до кримінального провадження чи зв'язок якого з кримінальним провадженням не доведено слідчим, прокурором; бездіяльності слідчого, пов'язаної з необхідністю звернення до слідчого судді з клопотанням про накладення арешту на

вилучене майно; несвоечасності повернення тимчасово вилученого майна та необґрунтованості накладення на нього арешту тощо¹²⁶⁴.

Тому, говорячи про шляхи вдосконалення слідчої практики щодо проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, слід усвідомлювати, що така діяльність є багатогранною, як і проблема, вирішити яку вона покликана. Причому така діяльність перебуває в прямій залежності від природи самої проблеми, в нашому випадку мова йде про порушення конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи при проведенні слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з проникненням у житло чи інше володіння особи. Важко не погодитися з тим, що вказана проблема, як і її вирішення, «... лежать у площині правового механізму забезпечення права на недоторканність житла чи іншого володіння особи під час проведення слідчих (розшукових) дій, який не є досконалим і містить певні прогалини, в наявності оцінних понять, що отримують різну інтерпретацію правозастосовником і надають досить широкого простору для дискреції сторони обвинувачення та слідчого судді, так і в правосвідомості слідчих, прокурорів, слідчих суддів, дії та рішення яких безпосередньо обмежують конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння особи»^{1265, 1266, 1267, 1268}.

---

¹²⁶⁴ Вегера-Іжевська І. Проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 1. С. 134–135.

¹²⁶⁵ Вегера-Іжевська І. Проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 1. С. 134–137.

¹²⁶⁶ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.)*. Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹²⁶⁷ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як

У зв'язку з вищезазначеним особливої актуальності та значення набуває питання про шляхи вдосконалення слідчої практики щодо проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. Вказане питання потрібно розглядати в нерозривному зв'язку з труднощами та помилками, які зустрічаються в слідчій практиці під час проведення слідчих (розшукових) дій, що пов'язані з обмеженням конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Як цілком слушно відзначає С. Ілляк, досліджуючи деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні, при застосуванні норм КПК України, що регламентують проникнення в житло чи інше володіння особи, виникає низка проблем, адже практика їх використання правоохоронними органами протягом останніх років була суперечливою¹²⁶⁹. Серед таких проблем слід виокремити ті, які пов'язані зі зловживаннями ситуацією з боку слідчого чи прокурора. Зокрема, мова йде про відбирання згоди особи на проведення огляду її житла чи іншого володіння через сумнівність у добровільному волевиявленні такої особи, а також – про неналежне оформлення проведених процесуальних дій. Унаслідок цього докази, отримані під час їх проведення, є недопустимими¹²⁷⁰.

Окрім того, в слідчій практиці проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи

засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹²⁶⁸ Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

¹²⁶⁹ Ілляк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

¹²⁷⁰ Ілляк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

іншого володіння особи, зустрічаються випадки їх проведення без правових на те підстав. Зокрема, в кримінальному провадженні під № 12020080320000551 за ознаками вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України, виходячи зі змісту протоколу огляду місця події від 04.07.2020 р., було оглянуто транспортний засіб «Volkswagen LT 35», державний номер НОМЕР_1. Вказана слідча дія була проведена органом досудового розслідування з істотним порушенням вимог КПК України, а саме без дозволу власника чи іншого законного володільця транспортного засобу «Volkswagen LT 35», державний номер НОМЕР_1, а також без ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення огляду транспортного засобу. Судом було встановлено, що огляд вказаного автомобіля було проведено на території Оріхівського відділення поліції, тому неможна вважати місцем події ні автомобіль, ні територію, на якій він на той час знаходився. Як вбачається з протоколу огляду місця події, єдиною метою цієї слідчої дії було вилучення речових доказів, а значить цей огляд місця події фактично був обшуком, який згідно з приписами ч. 2 ст. 234 КПК України проводиться лише на підставі ухвали слідчого судді. Як не заперечував в судовому засіданні прокурор, дозвіл власника або володільця вказаного автомобіля на проведення огляду не отримувався, з клопотанням про проведення обшуку прокурор, слідчий до слідчого судді не зверталися, тому відповідно до згаданих положень отримані внаслідок такої слідчої дії докази є недопустимими і не можуть бути використані судом під час прийняття рішення¹²⁷¹.

Також непоодинокими є випадки, коли під виглядом огляду, зокрема місця події, та слідчого експерименту фактично проводиться обшук житла чи іншого володіння особи. Зокрема,

---

¹²⁷¹ Ухвала Оріхівського районного суду від 16.02.2021 № 323/2853/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

<https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

у постанові Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 16 червня 2020 р. № 423/130/19 встановлено, що в кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 12018130530001024, щодо ОСОБА_1 було винесено вирок, який є незаконним у зв'язку з істотними порушеннями процесуального закону, які полягали, крім іншого, у використанні судом при обґрунтуванні вироку недопустимих доказів. Зокрема, проведений органом досудового розслідування 17 грудня 2018 року огляд місця події фактично був обшуком, який згідно з положенням ч. 2 ст. 234 КПК України здійснюється лише на підставі ухвали слідчого судді. Також слідчі експерименти від 04 січня 2019 року за участю ОСОБА_2 та ОСОБА_1, проведені без згоди належних власників житла. Тому захисник у своїй скарзі наголошує на тому, що такі докази, як протокол огляду місця події від 14 грудня 2018 року, протокол огляду місця події від 17 грудня 2018 р., протоколи проведення слідчих експериментів від 04 січня 2019 р. за участю ОСОБА_2 та ОСОБА_1, а також речові докази – майно (продукти харчування), вилучене під час огляду місця події, та металева обценька, вилучена в ході слідчого експерименту з ОСОБА_2, якими місцевий суд обґрунтував свій висновок про доведеність винуватості ОСОБА_1, є недопустимими, оскільки вказані докази отримані органом досудового слідства всупереч порядку, передбаченого кримінальним процесуальним законом, та внаслідок істотного порушення прав та свобод людини¹²⁷². При цьому Верховний Суд відзначає, що проведення обшуку під виглядом огляду місця події є неприпустимим, оскільки таким чином нівелюються вимоги судового контролю, передбачені ст. 233 КПК України та ч. 2 ст. 234 цього Кодексу.

---

¹²⁷² Постанова Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 16.06.2020 № 423/130/19// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

<https://verdictum.ligazakon.net/document/89929079?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

Також, на його думку, не отримали відповідного спростування, хоча були визнані необґрунтованими, доводи захисника про те, що слідчі експерименти від 04 січня 2019 р. за участю ОСОБА_2 та ОСОБА_1 проведені з порушенням вимог кримінального процесуального закону, оскільки ці слідчі дії були здійснені без згоди належних власників житла, як того вимагає ч. 5 ст. 240 КПК України¹²⁷³.

На те, що вищенаведені порушення в слідчій практиці проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, вказують такі судові рішення:

– постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Суду у постанові від 12.02.2019 р. (справа № 159/451/16-к, провадження № 51-1173км18), в якій зазначається, що огляд автомобіля підозрюваних не можна вважати оглядом місця події, а тому, навіть за умов, що огляд цього автомобіля підпадав під визначення «невідкладного випадку» у значенні ч. 3 ст. 233 КПК, звернення до слідчого судді постфактум відповідно до вимог цього положення було обов'язковим; за відсутності ухвали слідчого судді, отриманої в порядку, передбаченому цим же положенням, результати такого огляду не можуть бути визнані допустимими доказами^{1274, 1275};

---

¹²⁷³ Постанова Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 16.06.2020 № 423/130/19// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89929079?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

¹²⁷⁴ Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Суду у постанові від 12.02.2019 № 159/451/16-к// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

¹²⁷⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих

– постанова Верховного Суду колегії суддів Третьої судової палати Суду від 03 червня 2020 р. (справа № 753/4091/16-к, провадження № 51-6549км19), в якій зазначено, що подія, яка була предметом розслідування, відбулася 14 листопада 2015 року на паркувальному майданчику біля ТЦ «Аркадія» на вул. Дніпровській Набережній, 33 у м. Києві, а саме в автомобілі «Toyota Rav 4» (державний номерний знак НОМЕР_3), який належить ОСОБА_4, а тому салон автомобіля «BMW 323» (державний номерний знак НОМЕР_4) не можна вважати місцем події. Крім того, Суд у своєму рішенні вказав, що як видно з протоколу огляду місця події від 14 листопада 2015 р. – автомобіля «BMW 323», єдиною метою цієї слідчої дії було відшукання речей, які мають значення для досудового розслідування і можуть бути доказами під час судового розгляду. Таким чином, Суд дійшов висновку, що цей огляд місця події фактично був обшуком, який згідно з приписами ч. 2 ст. 234 КПК проводиться лише на підставі ухвали слідчого судді, при цьому з клопотанням про проведення обшуку прокурор, слідчий до слідчого судді не зверталися, тому отримані внаслідок такої слідчої дії докази є недопустимими і не можуть бути використані судом під час прийняття рішення¹²⁷⁶;

– ухвала Тернопільського апеляційного суду від 21 жовтня 2020 р. № 342/414/17, в якій зазначається, що відповідно до протоколу огляду місця події від 11 березня 2017 р. на подвір'ї, де проживає ОСОБА_1 під шаром ґрунту було виявлено та вилучено 4 трилітрові скляні банки з рослинною речовиною зеленого кольору, яка, за результатом експертного

матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹²⁷⁶ Постанова Верховного Суду колегії суддів Третьої судової палати Суду від 03.06.2020 № 753/4091/16-к// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ППС ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20мисця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

висновку є особливо-небезпечним наркотичним засобом, обіг якого заборонено, канабісом (т. 1 а. п. 106–109). Із указанного протоколу огляду вбачається, що єдиною метою цієї слідчої дії було виявлення наркотичних засобів, незаконне виготовлення яких інкриміновано обвинуваченому, оскільки на підвір'ї домоволодіння розкопувався ґрунт, де було виявлено скляні банки. Тобто проведений органами досудового розслідування 11 березня 2017 р. огляд місця події фактично був обшуком, який згідно з приписами ч. 2 ст. 234 КПК України проводиться лише на підставі ухвали слідчого судді. З клопотанням про проведення обшуку прокурор, слідчий до слідчого судді не зверталися. Тому відповідно до згаданих положень, отримані внаслідок такої слідчої дії докази, є недопустимими й не можуть бути використані судом при прийнятті рішення¹²⁷⁷.

Ще одним порушенням під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, яке часто зустрічається в слідчій практиці, є незалучення до її проведення осіб, чії права обмежуються. Зокрема, в ухвалі Тернопільського апеляційного суду від 21 жовтня 2020 р. № 342/414/17з'ясовано, що, формулюючи обвинувачення, визнане судом доведеним, а також докази вини обвинуваченого ОСОБА_1, суд зазначив протокол обшуку від 24 березня 2017 р., згідно з яким на підвір'ї за житловим будинком домогосподарства ОСОБА_1 було виявлено та вилучено дві скляні банки з рослинною речовиною, яка є особливо небезпечним наркотичним засобом канабісом, а також полімерні пляшки з насінням коноплі (т. 1 а. п. 122–126). Як убачається Суду із вказаного протоколу огляду, ця слідча дія проводилась без участі ОСОБА_1, який на той час мав уже статус підозрюваного, був затриманий і

---

¹²⁷⁷ Ухвала Тернопільського апеляційного суду від 21.10.2020 № 342/414/17 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

перебував у слідчому ізоляторі, а також без участі його захисника адвоката Шевченко Т. В. Згідно з положеннями ст. 236 КПК України, якою регламентовано порядок проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, слідчий, прокурор повинен вжити належних заходів для забезпечення присутності під час проведення обшуку осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені чи порушені^{1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295}. Ці обставини

---

¹²⁷⁸ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹²⁷⁹ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹²⁸⁰ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹²⁸¹ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹²⁸² Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹²⁸³ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovnik.html.

¹²⁸⁴ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹²⁸⁵ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹²⁸⁶ Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹²⁸⁷ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹²⁸⁸ Клопотання про обшук (ст. 234) / Инфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹²⁸⁹ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhzhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹²⁹⁰ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

залишились поза увагою суду першої інстанції, у зв'язку з чим не було з'ясовано причину відсутності під час проведення обшуку підозрюваного, за місцем проживання якого проводилась слідча дія, а також його захисника. Таким чином, суд першої інстанції, враховуючи як допустимий доказ протокол обшуку від 24 березня 2017 р., не дав належної правової оцінки тому, що на момент проведення цієї слідчої дії перешкод забезпечення участі підозрюваного та його захисника не було, проте процесуальні вимоги проведення обшуку не були дотримані і право на захист підозрюваного не було забезпечено¹²⁹⁶.

Окремої уваги заслуговує питання про порушення під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, прав на недоторканість житла особи, яка є його орендарем. У ситуаціях, коли особа не є власником житла, а лише користувачем, постає

---

¹²⁹¹ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знаній. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

¹²⁹² Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchih-rozshukovyh-dij/>.

¹²⁹³ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹²⁹⁴ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lecture10_3.html.

¹²⁹⁵ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

¹²⁹⁶ Ухвала Тернопільського апеляційного суду від 21.10.2020 № 342/414/17 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20міся%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

питання: у кого дістати згоду на огляд даного приміщення. Зокрема, Верховний Суд у постанові від 31 жовтня 2019 р. № 346/7477/13-к зазначає, що проведення слідчих дій із дозволу власника квартири в тій частині помешкання, яку винаймає особа, порушує недоторканність житла останньої^{1297, 1298}.

С.М. Тарасюк наголошує, що вкрай актуальним питанням також є недопущення безпідставного пошкодження майна під час обшуку. Відповідно до ч. 6 ст. 236 КПК України «слідчий, прокурор під час проведення обшуку мають право відкривати закриті приміщення, сховища, речі, якщо особа, присутня при обшуку, відмовляється їх відкрити» (обшук здійснюється за відсутності осіб, зазначених у частині третій цієї статті)¹²⁹⁹. Проте, як зазначає вчений, у КПК України не зазначено, що слідчий, прокурор мають уникати не зумовлених необхідністю пошкоджень дверей, замків й інших предметів. Незважаючи на відсутність зазначеної норми, слідчий повинен обрати такий спосіб відкриття замкнених приміщень і сховищ, за якого відкриття можливе з найменшим пошкодженням майна^{1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321}.

---

¹²⁹⁷ Іллюк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

¹²⁹⁸ Постанова Верховного Суду від 31.10.2019 № 346/7477/13-к / ІПС ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/C011185>.

¹²⁹⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹³⁰⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

¹³⁰¹ Верхогляд-Герасименко О.В. Забезпечення майнових прав особи при застосуванні заходів кримінально-процесуального примусу: монографія. Харків: Юрайт, 2012. С. 138.

¹³⁰² Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні

особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 220. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

¹³⁰³ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

¹³⁰⁴ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹³⁰⁵ Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

¹³⁰⁶ Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.

¹³⁰⁷ Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

¹³⁰⁸ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

¹³⁰⁹ Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.

¹³¹⁰ Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

¹³¹¹ Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.

¹³¹² Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.

¹³¹³ Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

¹³¹⁴ Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

¹³¹⁵ Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provadhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

¹³¹⁶ Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru. URL: <http://samzan.ru/74398>.

Розповсюдженими теж є випадки недотримання органом досудового розслідування вимог щодо процесуального оформлення протоколів слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. Так, як зазначається в ухвалі Тернопільського апеляційного суду від 21 жовтня 2020 р. № 342/414/17 згідно з п. 1 ч. 3 ст. 104 КПК України, вступна частина протоколу повинна містити відомості про всіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії (прізвища, імена, по батькові, дати народження, місця проживання). Як слідує із вступної частини протоколу обшуку від 09.03.2017 р., яким суд обґрунтовує доведеність вини ОСОБА_1, в проведенні вказаної слідчої дії приймали участь старший слідчий СВ Городенківського ВП Коломийського ВП ГУНП в Івано-Франківській області Швайчук Л. Г., спеціаліст ОСОБА_4, інша особа ОСОБА_2 та двоє понятих ОСОБА_5, і ОСОБА_6. Однак, в його заключній частині як учасників обшуку, зазначено ще п'ять осіб, про яких відсутня інформація у змісті протоколу (т. 1. а. п. 75–81). Аналогічно, у вступній частині протоколу обшуку від 24.03.2017 р. зазначений слідчий Швайчук Л. Г., спеціаліст

---

¹³¹⁷ Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедия для углублення знаний. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

¹³¹⁸ Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provadhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

¹³¹⁹ Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

¹³²⁰ Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lectons/lecture10_3.html.

¹³²¹ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga_poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkan_nja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

ОСОБА_4 та двоє понять, а як учасники обшуку вказані ще двоє осіб, інформація про роль та участь яких у проведенні слідчої дії відсутня. Окрім того, вказаний протокол обшуку не підписаний одним з його учасників, а саме – спеціалістом ОСОБА_4 (т. 1 а. п. 122–126)¹³²².

Відповідно в якості одного з напрямків удосконалення слідчої практики проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого майна, варто виокремити забезпечення «чіткого обліку і фіксації в протоколі відповідної слідчої (розшукової) дії вилученого»¹³²³. В якості негативного прикладу відсутності чіткості в фіксації ходу та результатів проведення досліджуваних слідчих (розшукових) дій С. М. Тарасюк, досліджуючи питання співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи, наводить проведення в 2014 році працівниками прокуратури м. Києва і міліції обшуку в магазині «Graff» у центрі Києва, в результаті якого було незаконно привласнено відповідними посадовими особами ювелірні вироби і годинники. За цим інцидентом було відкрито три кримінальні справи за крадіжку, привласнення майна, перевищення повноважень і підробку. Згідно з рішенням суду від 18 грудня 2018 р. власники ювелірного магазину

---

¹³²² Ухвала Тернопільського апеляційного суду від 21.10.2020 № 342/414/17 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

¹³²³ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 220. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

«Graff», який фактично був пограбований правоохоронцями під час обшуку, відсудили в держави 25,4 млн гривень^{1324, 1325}.

Отже, проаналізувавши слідчу практику проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, можна виокремити основні помилки та труднощі, з якими стикаються працівники органів досудового розслідування. Це: проведення вказаних слідчих (розшукових) дій без правових на те підстав; сумнівне отримання добровільної згоди на проведення огляду та/чи слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи в особи, яка ними володіє; фактичне проведення під виглядом огляду житла чи іншого володіння особи його обшуку; незалучення до проведення слідчих (розшукових) дій осіб, чії права на недоторканність житла чи іншого володіння особи обмежуються; порушення під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, прав орендаря; безпідставне пошкодження майна під час проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи; недотримання органом досудового розслідування вимог щодо процесуального оформлення протоколів слідчих (розшукових) дій. З метою недопущення наведених порушень при проведенні слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, необхідно: на підготовчому етапі правильно визначати предмет і об'єкт слідчої (розшукової) дії, а також методи її проведення та склад учасників; не допускати безпідставного

---

¹³²⁴ Ювелірний магазин відсудив 25 млн гривень за пограбування під час обшуку / Корреспондент.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/city/kyiv/4051102-yuvelirnyi-mahazyn-vidsudyv-25-mln-hryven-za-pohrabuvannia-pid-chas-obshuku>.

¹³²⁵ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 220. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема пов'язаних з проникненням в житло чи інше володіння особи; під час проведення названих слідчих (розшукових) дій використовувати методи та засоби, які зводять можливість і міру пошкодження майна до мінімуму; оформлювати хід та результат проведення слідчих (розшукових) дій згідно з процесуальними вимогами до їх фіксації. Також задля вдосконалення слідчої практики проведення виокремлених слідчих (розшукових) дій працівникам органу досудового розслідування потрібно консультуватися з приводу особливостей підготовки, проведення та фіксації цих дій із досвідченими колегами, керівництвом, спеціалістами тощо; підвищувати свою кваліфікацію; ознайомлюватися з судовою практикою, в тому числі й практикою ЄСПЛ, щодо розгляду питань, пов'язаних із проведенням слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи; користуватися фаховою літературою (науково-практичними коментарями, методичними рекомендаціями тощо).

3.3. Зарубіжний досвід проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи та можливості його використання в Україні

Посилення процесуальних гарантій реалізації прав, свобод і законних інтересів особи у кримінальному провадженні, а також удосконалення регулювання кримінальної процесуальної діяльності не може здійснюватися у відриві від загальновизнаного міжнародного досвіду^{1326, 1327}. Тому логічним

---

¹³²⁶ Черкесова А. С. Досвід зарубіжних країн у механізмі реалізації гарантій прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 149.

¹³²⁷ Case of Ukraine-Tyumen v. Ukraine (Application no. 22603/02): judgment of European Court of Human Rights. 22.11.2007. URL:[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-83421"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{).

і виправданим є використання зарубіжного досвіду, зокрема проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, для вдосконалення кримінального процесуального законодавства України. Для цього потрібно розібратися, що саме є практичним у законодавствах, визначити аспекти, які варто дослідити й використати¹³²⁸.

Тому не викликає жодних заперечень той факт, що наша держава повинна імплементувати в національне законодавство положення міжнародних нормативно-правових актів, а також запозичити норми законодавства зарубіжних країн у частині забезпечення неухильного дотримання прав особи в ході діяльності органів, уповноважених здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень¹³²⁹, зокрема під час проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Зарубіжний досвід проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, буде досліджено з урахуванням правової системи держави – англо-американської та романо-германської (континентальної).

Класичними представниками англо-американської системи права є Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії (далі – Великобританія), Сполучені Штати Америки (далі – США), в яких основним джерелом кримінального процесуального права є судова практика і тільки другим джерелом буде статутне право (закон)¹³³⁰.

---

¹³²⁸ Войтюк О.С., Кравченко О.В. Зарубіжний досвід забезпечення процесуальних гарантій під час кримінального провадження й можливості його використання в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 7. С. 175. URL: http://www.par.in.ua/7_2014/52.pdf.

¹³²⁹ Галась І.А. Тимчасове вилучення майна як захід забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. С. 48.

¹³³⁰ Калиновский К. Б. Уголовный процесс современных зарубежных государств: учебное пособие. Петрозаводск: Изд-во ПетрГУ, 2000. С. 26.

Так, у Великобританії кримінальне провадження здійснюється спочатку у формі поліцейського розслідування (досудового збирання доказів), а потім провадження справи в суді. При цьому на досудовому провадженні відсутня відмінність між діями, які в нашому законодавстві прийнято іменувати оперативно-розшуковими та слідчими¹³³¹. В Англії та Уельсі питання, пов'язані з повноваженням поліції відносно обшуку та вилучення предметів, детально викладені в законі «Про поліцію та докази по кримінальним справам», який регулює способи затримання та обшуку осіб у громадських місцях, а також право входити в приміщення та проводити там обшук¹³³².

Відповідно до Федеральних правил кримінального процесу в окружних судах США стосовно осіб, які підпали під сферу кримінального процесу, можуть застосовуватися заходи, що обмежують права громадян¹³³³. При цьому для проведення в рамках кримінального провадження дій, що обмежують права людини, уповноважена на розслідування особа повинна отримати судові рішення про дозвіл проводити такі дії. Зокрема, на законодавчому рівні закріплене право народу на охорону особистості, житла, паперів та майна від необгрунтованих обшуків чи арештів не повинно порушуватися, і ордери на обшук чи арешт не будуть видаватися без достатніх підстав, підтверджених присягою чи урочистою обіцянкою. Такі ордери повинні містити детальний опис місця обшуку, а також осіб і майна, що підлягають арешту. Для видачі ордера обвинувачі (представники атторнейської служби) звертаються

---

¹³³¹ Гуценко К. Ф., Головка Л. В., Филимонов Б. А. Уголовный процесс западных государств. Москва: Изд-во «Зерцало-М», 2002. С. 46–47.

¹³³² Стойко Н. Г., Шагинян А. С. Уголовный процесс Англии и Уэльса, Бельгии и Дании: сравнительно-правовой аспект. Красноярск, 1997. С. 41–42.

¹³³³ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 46.

до судів^{1334, 1335}. За загальним правилом обов'язковою умовою законності обшуку є наявність вищезгаданого ордеру, при видачі якого суддя повинен враховувати значимість приватних інтересів, які будуть порушені цією дією; достовірність фактів, що сформували в поліцейського «розумні підстави» вважати, що потрібен обшук; висновки, які можуть бути зроблені з цих фактів; доказову цінність цих висновків¹³³⁶. Проте видача наказів про арешт і обшук, на думку багатьох юристів США, визнається функцією судді суто в теоретичному плані, оскільки фактично судді нерідко передоручають право видачі наказів про арешт та обшук клеркам судів, підписуючи тільки надані ним проекти наказів чи передаючи клеркам незаповнені бланки наказів про арешт/обшук зі своїм підписом¹³³⁷. Більше того, варто відзначити, що в США майже кожна кримінальна справа, включаючи і справи про малозначимі кримінально карані діяння, починається із арешту чи обшуку¹³³⁸.

Законодавець США чітко визначає в яких випадках і на які об'єкти видається «ордер на обшук чи вилучення». Це на власність, яка підтверджує факт вчинення кримінального злочину; контрабанду, майно, здобуте злочинним шляхом, чи речі, що знаходяться в іншому злочинному володінні;

---

¹³³⁴ Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. С. 341.

¹³³⁵ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 44–46.

¹³³⁶ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 80.

¹³³⁷ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 44–49.

¹³³⁸ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 45.

власність, яку мають намір чи намагаються використати чи яка використовується або використовувалася в якості знаряддя вчинення кримінального злочину; особу, для арешту якої існує імовірна причина, чи яка незаконно утримується¹³³⁹. Разом із тим є виняткові випадки, коли проведення заходів, що обмежують право на недоторканність житла чи іншого володіння особи, зокрема проведення обшуку приміщень, одягу та транспортного засобу, проводиться без «судової санкції»¹³⁴⁰. Зокрема, такими винятковими випадками, що дозволяють проводити обшук без ордеру, є обшук, пов'язаний з арештом; затримання та обшук з метою вилучення зброї, що ґрунтуються на розумній підозрі; обшук за добровільної згоди; обшук, викликаний терміновими обставинами¹³⁴¹. Окрім того, цікавим є те, що в США майно може бути вилученим без обшуку, якщо воно не сховане від сторонніх очей і знаходиться «в усіх на виду», а також, якщо знаходиться на «відкритих полях» (будь-якій території, що знаходиться поза межами території будинку)¹³⁴². Також у кримінальному процесуальному законодавстві США передбачені випадки, коли під час пошуку конкретних об'єктів, указаних у ордері, виявляються предмети, які є доказами вчинення іншого злочину. В такій ситуації за наявності достатніх підстав вони також можуть бути вилучені. Однак, якщо пізніше буде встановлено, що поліція, припускаючи наявність інших доказів, свідомо не включила їх в

---

¹³³⁹ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 36–40, 45–47.

¹³⁴⁰ Гуценко К. Ф., Головкин Л. В., Филимонов Б. А. Уголовный процесс западных государств. Москва: Изд-во «Зерцало-М», 2002. С. 167–168.

¹³⁴¹ Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. С. 342.

¹³⁴² Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 36–40, 45–47.

ордер, то такі докази не будуть допущені¹³⁴³. Ще однією відмінністю проведення обшуку США є те, що за загальним правилом поліція не вправі обшукувати осіб, які знаходяться в приміщенні, що оглядається¹³⁴⁴.

Незважаючи на розповсюдженість проведення обшуку, в США обшук прийнято трактувати як «будь-яке втручання державних чиновників у сферу приватного життя громадян». Указане трактування обшуку в більшій мірі обмежують можливості поліції здійснювати безконтрольне вилучення речових доказів¹³⁴⁵.

З урахуванням вищезазначеного можна дійти висновку, що в країнах англо-американської правової системи з метою вирішення основних завдань в сфері кримінальної юстиції допускається обмеження права на недоторканність житла чи іншому володінні особи. Проте з метою недопущення порушень вказаного й інших прав особи в США і Великобританії велика роль відводиться інституту судового контролю, зокрема в частині видачі наказів (ордерів) на проведення обшуку.

Серед представників континентальної правової системи, які мають досвід проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, варто виокремити Федеративну Республіку Німеччини (далі – ФРН), Французьку Республіку, Австрію, Бельгію, Данію, Чеську Республіку, Швейцарію. Вибір указаних держав для дослідження їх досвіду проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, зумовлений тим, що вказані держави є розвиненими, а їх законодавство, в

---

¹³⁴³ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 37.

¹³⁴⁴ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 37.

¹³⁴⁵ Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. С. 30–31.

тому числі кримінальне процесуальне, обиралося в якості першооснови під час формування вітчизняного кримінального процесу.

У Бельгії обшук (виїмка) прийнято вважати втручанням в приватне життя людини, оскільки він стосується конституційних прав громадян на недоторканність житла та приватного життя (ст. 10 Конституції Бельгії). У залежності від місця проведення розрізняють обшуки в громадських місцях і приватних володіннях. Обшук (виїмка) в громадському місці проводиться поліцією самостійно або за вказівкою прокурора, а обшук (виїмка) в приватному володінні може бути проведений виключно на підставі наказу слідчого судді. Проте із цього правила є численні винятки, особливо у випадку розслідування економічних злочинів, коли спеціальні слідчі мають широкі повноваження при проведенні обшуку та вилученні предметів, що дозволяють їм заходити в приватне житло взагалі без ордеру на обшук, або з наказом (ордером) тільки поліцейського судді. Разом із тим у бельгійському кримінальному процесуальному законодавстві визначено ряд обмежень на обшук приватних приміщень, навіть якщо є судовий наказ. Зокрема, як приклад специфічного обмеження можна назвати ту обставину, що об'єктом обшуку є тільки те приміщення, яке має відношення до справи, що розслідується. Якщо під час обшуку будуть виявлені правопорушення, слідчий суддя не може розповсюдити розслідування й на нововиявлені правопорушення. Він зобов'язаний повідомити про це районного (місцевого) прокурора (ст. 29 КПК), який приймає подальші рішення, але не може проводити будь-які слідчі дії по відношенню до нововиявленого правопорушення. Обшук часто пов'язаний з вилученням предметів, речей, які можуть використовуватися в якості доказів вини обвинуваченого¹³⁴⁶.

---

¹³⁴⁶ Стойко Н. Г., Шагинян А. С. Уголовный процесс Англии и Уэльса, Бельгии и Дании: сравнительно-правовой аспект. Красноярск, 1997. С. 46–47.

У кримінальному процесуальному законодавстві Чеської Республіки окремою нормою передбачаються випадки, коли допускається проникнення до житла, іншого приміщення чи ділянки місцевості. Зокрема, згідно з § 83 КПК в «(1) Слідчий або поліцейський орган може проникнути в житло, інші приміщення або ділянки місцевості тільки тоді, якщо дію не може бути відкладено і проникнення необхідно для збереження життя або здоров'я осіб, або охорони інших прав і свобод або для запобігання загрози суспільній безпеці або порядку. (2) Таким же чином можна в місця, зазначені в ч. 1, проникнути в разі, коли був виданий наказ про затримання або наказ про привід або наказ про направлення для відбування покарання в вигляді позбавлення волі осіб, які там ховаються. (3) Після проникнення в місця, які вказані вище, неможливо проводити ніякі інші дії крім тих, які служать запобіганням небезпеки або приводу особи»¹³⁴⁷.

У Данії найбільш розповсюдженою слідчою дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, є обшук, підстави та порядок проведення якого регулюється законом «Про здійснення правосуддя». Відповідно до вказаного нормативно-правового акта можна проводити обшук підозрюваного та його житла чи іншого володіння, якщо слідчі органи припускають наявність там розшукуваної особи чи предметів. Умови ж проведення обшуку напряду залежать від його місця проведення – громадське місце, власність підозрюваного, житло третіх осіб, а також від згоди вказаних осіб. Зокрема, згідно з положеннями глав 73 і 75 Закону «Про здійснення правосуддя», якщо підозрюваний згоден, то залучаються два поняття для проведення обшуку¹³⁴⁸.

---

¹³⁴⁷ Майорова Л. В. Уголовно-процессуальное законодательство Чешской Республики: учебно-методическое пособие. Красноярск: КГУ, 1999. С. 64.

¹³⁴⁸ Стойко Н. Г., Шагинян А. С. Уголовный процесс Англии и Уэльса, Бельгии и Дании: сравнительно-правовой аспект. Красноярск, 1997. С. 50–51.

Згідно з кримінальним процесуальним законодавством Франції кримінальне провадження складається з таких основних стадій – поліцейська стадія дізнання, порушення кримінального переслідування та передача справи до відповідного органу (слідчому судді чи в суд). Відповідно як на стадії дізнання, так і на стадії попереднього слідства уповноважені особи наділено правом проводити слідчі дії, необхідні для збирання доказів, у тому числі пов'язані й з обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи. В залежності від стадії кримінального переслідування відрізняється тільки обсяг і підстави для проведення слідчих дій.

Так, судова поліція як орган дізнання вправі виїжджати на місце й проводити його огляд, допитувати свідка, проводити обшук і виїмку (в тому числі в житловому приміщенні), проводити технічні чи наукові дослідження, затримувати та допитувати затриманого¹³⁴⁹. При цьому в КПК Франції зазначається, що судова поліція, здійснюючи початкове дізнання, має право за виняткових випадків примусово, за необхідності в нічний час, проводити із санкції суду обшук чи інші дії по справах про тероризм; примусово проводити обшук та виїмки в житлі по справах про всі небезпечні злочини (із санкції судді по свободах і затриманню) для забезпечення повсякденної безпеки; зі згоди прокурора обшукувати приватні автомобілі та проводити особисті обшуки¹³⁵⁰. Основні процесуальні вимоги до проведення такої слідчої дії, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, як обшук визначені в ст. 56 КПК Франції. Зокрема, вони полягають в тому, що обшук проводиться за офіційним повідомленням за місцем проживання осіб, які брали участь у тяжкому злочині у випадку вчинення тяжкого злочину та якщо

---

¹³⁴⁹ Гуценко К. Ф., Головка Л. В., Филимонов Б. А. Уголовный процесс западных государств. Москва: Изд-во «Зерцало-М», 2002. С. 324.

¹³⁵⁰ Гуценко К. Ф., Головка Л. В., Филимонов Б. А. Уголовный процесс западных государств. Москва: Изд-во «Зерцало-М», 2002. С. 326–329.

в інший спосіб, окрім вилучення предметів і документів, доказ не можна дістати. При цьому обов'язковими учасниками обшуку є представник за вибором господаря помешкання, а якщо господарю, в помешканні якого проводиться обшук, не вдалося цього зробити, то офіцер судової поліції вибирає двох викликаних для цього свідків, виключаючи осіб, йому підлеглих. Об'єктами обшуку, окрім будинків, є будь-які готелі, мебльовані кімнати, пансіонати, питні заклади, асоціації, клуби, танцювальні заклади, місця для розваг або інші місця, які часто відвідується публікою, якщо було встановлено, що там приймали осіб, які займалися проституцією. Більше того, якщо обшук проводиться в будинку з метою вилучення в них доказів для подання позову проти обвинувачення, то обов'язковою вимогою є отримання добровільної згоди власника будинку, в якому все це має відбутися, на проведення вказаних дій. Оформлюються така згода у вигляді власноручної письмової декларації заінтересованої особи або, якщо вона не знає як її написати, зміст декларації має бути відображений в офіційній доповіді. Результати проведення обшуку фіксуються в офіційному звіті^{1351, 1352}.

Якщо ж вести мову про проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, на стадії попереднього слідства, то найчастіше слідчий суддя проводить огляд місця події, допит, очну ставку, обшук, виїмку, експертизу¹³⁵³. Як відзначає Л. В. Головка, повноваження слідчого судді у Франції слід розрізняти судово-юрисдикційні

---

¹³⁵¹ Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. С. 325–326.

¹³⁵² Галась І. А. Тимчасове вилучення майна як захід забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. С. 58–59.

¹³⁵³ Галась І. А. Тимчасове вилучення майна як захід забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. С. 59.

та слідчо-розшукові¹³⁵⁴. Зокрема, порядок проведення обшуку слідчим суддею регламентований ст. 92 КПК Франції, згідно з якою обшук може проводитися в будь-якому місці за офіційним повідомленням. При цьому наводяться уточнення з приводу складу учасників обшуку в залежності від місця його проведення, а саме – «у разі проведення обшуку в житлі обвинуваченого потрібно дотримуватись вимог ст. ст. 56 і 57 КПК Франції, а якщо обшук проводиться в іншому приміщенні (не в обвинуваченого), то його власник запрошується як свідок. Якщо ця особа відсутня або відмовляється брати участь, обшук має проводитися в присутності двох його родичів по крові або по одруженню, які знаходяться в цьому приміщенні, а за їх відсутності – у присутності двох свідків»¹³⁵⁵.

У Франції на стадії досудового розслідування суддя з питань свобод і ув'язнення надає дозвіл на тримання особи під вартою (застосовується як до дорослих, так і до осіб старших шістнадцяти років); пошук, обшук та виймку; прослуховування телефонних розмов, заслуховування анонімного свідка^{1356, 1357}. Також згідно з кримінальним процесуальним законодавством Франції судовий контроль за діями та рішеннями поліції, слідчого судді переважно здійснює спеціальний орган судового контролю – слідча камера, що поєднує функції кваліфікаційної колегії слідчих суддів, яка має право накладання стягнення на останніх, а також контрольного органу, що здійснює судовий

---

¹³⁵⁴ Головки Л. В. Дознание и предварительное следствие в уголовном процессе Франции. Москва: Фирма «СПАРК», 1995. С. 81.

¹³⁵⁵ Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. С. 327.

¹³⁵⁶ Татаров О. Ю. Слідчий суддя як суб'єкт захисту прав людини: деякі проблеми правозастосування та шляхи їх вирішення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. № 2. С. 13.

¹³⁵⁷ Черкесова А. С. Досвід зарубіжних країн у механізмі реалізації гарантій прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 150.

контроль над досудовим розслідуванням шляхом розгляду скарг і заяв учасників процесу про порушення норм законодавства, допущених у ході дізнання та попереднього слідства посадовими особами судової поліції, слідчим суддею і прокурором^{1358, 1359}.

У ФРН згідно з кримінальним процесуальним законодавством слідчі дії, пов'язані з обмеженням основних прав, також можуть бути призначені та проведені відповідним компетентним органом (компетенція залежить від ступеня обмеження), до яких належить і слідчий суддя. При цьому особливо суттєве обмеження цих прав може бути застосоване, як правило, лише судом, що також є гарантією прав підозрюваного, обвинуваченого^{1360, 1361}. Проаналізувавши положення КПК ФРН, можна виокремити такі дії, пов'язані з проникненням в житло чи інше володіння особи, тим самим обмежуючи їх недоторканність: обшук (§ 102–110 КПК ФРН) та вилучення майна з метою забезпечення його зберігання (§111c, 111e, 111f, 111g КПК ФРН)^{1362, 1363}. Зокрема, в § 102 КПК ФРН зазначається, що у того, хто підозрюється в тому, що

---

¹³⁵⁸ Тракало Р. І. Міжнародно-правові стандарти судового контролю за дотриманням права на повагу до приватного життя. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. № 1. С. 87–88.

¹³⁵⁹ Черкесова А. С. Досвід зарубіжних країн у механізмі реалізації гарантій прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 151.

¹³⁶⁰ Крикливець Д.Є. Моделі судового контролю за досудовим розслідуванням за законодавством зарубіжних держав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 5. С. 113.

¹³⁶¹ Черкесова А. С. Досвід зарубіжних країн у механізмі реалізації гарантій прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 153.

¹³⁶² Галась І.А. Тимчасове вилучення майна як захід забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. С. 62.

¹³⁶³ Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. С. 295–297.

він є виконавцем або учасником злочинного діяння, або в приховуванні, перешкоджанні покаранню або скупці краденого, може бути проведений обшук житла чи інших приміщень, а також особистий обшук і обшук серед належних йому речей як з метою його затримання, так і при наявності припущення, що обшук призведе до знаходження доказів¹³⁶⁴. Обшуки в інших осіб можуть проводитися тільки з метою затримання обвинуваченого або знаходження слідів злочинного діяння або для виїмки певних предметів і допустимі, тільки якщо існують факти, на підставі яких можна зробити висновок про те, що особа, яка розшукується, сліди злочинного діяння або предмет знаходиться в приміщенні, в якому повинен бути проведений обшук (§ 103 КПК ФРН)¹³⁶⁵. У нічний час обшук в помешканні, офісах і на відмежованих земельних ділянках може проводитися тільки при переслідуванні по гарячих слідах або у випадках, що не терплять зволікання, або для затримання засудженого, який втік (§ 104 КПК ФРН)¹³⁶⁶.

---

¹³⁶⁴ Головненков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со вступительной статьёй профессора Уве Хельманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. С. 172.

¹³⁶⁵ Головненков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со вступительной статьёй профессора Уве Хельманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. С. 173.

¹³⁶⁶ Головненков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со вступительной статьёй профессора Уве Хельманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum

Що ж стосується правових підстав проведення обшуку, то вони визначаються в § 105 КПК ФРН. Відповідно до зазначеної правової норми постанови про обшуки можуть виноситися тільки суддею, у випадках, що не терплять зволікання, також прокуратурою і особами, що роблять розслідування за дорученням прокуратури. Постанови про обшуки згідно з § 103 (абз. 1 реч. 2) виносить суддя; прокуратура уповноважена на це у випадках, що не терплять зволікання¹³⁶⁷. Якщо обшук житла, офісів або відмежованих земельних ділянок проводиться у відсутності судді або прокурора, слід, якщо можливо, залучити чиновника або двох членів громади, на території якої проводиться обшук. Особи, залучені як члени громади не повинні бути поліцейськими чиновниками або іншими особами, що роблять розслідування за дорученням прокуратури. Якщо необхідно провести обшук в службовому приміщенні чи в не загальнодоступній установі або на базі Бундесверу, клопотання про її виробництво направляється до відповідного управління Бундесверу. Управління, до якого направляється клопотання, має право на участь в проведенні обшуку. Клопотання не потрібно, якщо обшук повинен проводитися в приміщеннях, в яких проживають виключно особи, які не є військовослужбовцями¹³⁶⁸.

---

deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. С. 174.

¹³⁶⁷ Головненков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со вступительной статьёй профессора Уве Хелльманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. С. 175.

¹³⁶⁸ Головненков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со вступительной статьёй профессора Уве Хелльманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum

Також у КПК ФРН передбачена й негласна слідча дія, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи. Зокрема, згідно з § 110 «штатні негласні співробітники мають право проникати в житло за згодою уповноваженої особи під легендою. Згода не повинна бути наслідком введення в оману щодо права доступу до житла, що виходить за рамки легенди. В іншому повноваження штатного негласного співробітника засновані на даному Законі та інших правових нормах¹³⁶⁹.

У Чеській Республіці підстави і порядок проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, регулюються Розділом 4 КПК «Домашній і особистий обшук, обшук інших приміщень і ділянок місцевості, проникнення в житло, інше приміщення та ділянки місцевості». Зокрема, в § 82 зазначаються підстави обшуку на дому та особистого обшуку, обшуку інших приміщень і ділянок місцевості: (1) обшук на дому можна проводити, якщо існує обґрунтована підозра, що в квартирі або в іншому приміщенні, або на місці, що відноситься до них, знаходиться річ, що має важливе значення для кримінального провадження, або що там знаходиться річ або особа, необхідні для кримінального провадження. В ч. 2 цієї ж правової норми вказується, що за названих підстав обшуку може бути проведений і огляд приміщень, які не відносяться до житла (чи інших приміщень) і ділянок місцевості, доки вони не відкриті для вільного доступу¹³⁷⁰. Порядок видачі дозволів на проведення обшуку, а

---

deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. С. 175.

¹³⁶⁹ Головненков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со вступительной статьёй профессора Уве Хелльманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. С. 179.

¹³⁷⁰ Майорова Л. В. Уголовно-процессуальное законодательство Чешской Республики: учебно-методическое пособие. Красноярск:

також особливості його проведення відрізняються в залежності від його видової приналежності.

Так, обшук на дому проводиться за наявності наказу про обшук житла, видавати який має право голова сенату, а на попередньому слідстві за клопотанням державного представника – суддя. У випадках, які не терплять зволікання, може замість відповідного голови сенату або судді (§ 18) прийняти наказ голова сенату або суддя того району, де обшук проводиться. Наказ для проведення обшуку вдома повинен бути прийнятий в письмовій формі і повинен бути мотивований. Вручається він особі під час обшуку, а якщо це неможливо, то не пізніше, ніж протягом 24 годин після усунення перешкоди, яке заважало врученню. Відповідно до наказу голови сенату або судді обшук житла проводить поліцейський орган, а на попередньому слідстві також слідчий¹³⁷¹. Наказ же провести обшук інших приміщень чи ділянок місцевості видає голова сенату, а на попередньому слідстві – державний представник, слідчий або поліцейський орган. Для слідчого і поліцейського органу потрібна попередня згода державного представника. Вручається наказ про проведення обшуку тому, хто користується цим приміщенням або ділянкою місцевості, якщо він не був присутній під час огляду безпосередньо відразу після усунення перешкоди, які врученню заважали. Обшук інших приміщень або ділянок місцевості проводить орган, який це рішення ухвалив, або за його наказом поліцейський орган. Окрім того, законодавець передбачає можливість проведення обшуку інших приміщень або ділянок місцевості без наказу тоді, коли наказ чи згода не можна отримати попередньо, а дія не може бути відкладеною. Про це негайно повинен бути повідомлений орган,

---

КГУ, 1999. С. 62.

¹³⁷¹ Майорова Л. В. Уголовно-процессуальное законодательство Чешской Республики: учебно-методическое пособие. Красноярск: КГУ, 1999. С. 63.

який видає наказ або дає згоду відповідно до положень, зазначених в ч. 1 § 83 a¹³⁷².

Що ж стосується особливостей проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то варто відзначити, що в низці країн (США, Італія, Французька Республіка, Федеративна Республіка Німеччина тощо) під час здобуття відомостей «прихованого» характеру використовується термін «негласне розслідування». Цей термін передбачає проведення «прихованих», «негласних», «таємних» кримінально-процесуальних дій в межах розслідування злочинів уповноваженими органами на підставі вмотивованого рішення, а здобуті результати використовують в доказуванні на рівні з гласними (відкритими)¹³⁷³. На такий стан справ указує й С. Р. Тагієв, який, досліджуючи зарубіжний досвід проведення негласних слідчих (розшукових) дій, з'ясовує, що німецьке законодавство не проводить чіткої межі між власне оперативно-розшуковим заходом і слідчою дією^{1374, 1375}. З приводу досвіду використання негласних слідчих (розшукових) дій у зарубіжних країнах В. В. Нечай зазначає, що в США негласні заходи визнаються законними методами розслідування та називаються «проактивне розслідування». Відповідно до проактивного розслідування всі засоби, що дозволяють отримувати процесуально значиму інформацію, наділяються рівною юридичною силою, а їх результати набувають статусу повноцінних

---

¹³⁷² Майорова Л. В. Уголовно-процессуальное законодательство Чешской Республики: учебно-методическое пособие. Красноярск: КГУ, 1999. С. 63–64.

¹³⁷³ Сало О.М. Реалізація повноважень керівника органу досудового розслідування при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. С. 36.

¹³⁷⁴ Тагієв С. Р. Зарубіжний досвід проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція*. 2015. № 13. Т. 2. С. 98.

¹³⁷⁵ Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германии / пер. с нем. Б. А. Филимонова. Москва, 1994. С. 204.

аргументів у суді, хоча право визнання останніх судовими доказами, як і раніше, залишається за судом^{1376, 1377}.

А. М. Кислий, Р. А. Чайка, М. М. Денисенко відзначають, що будь-які негласні операції, пов'язані з проникненням на приватну територію (до якої зазвичай належить не тільки житло, а й офіси, виробничі приміщення, приватні земельні ділянки), у більшості зарубіжних країн розглядаються як істотне втручання у приватне життя і регламентуються більш суворо. Навіть незначні відхилення від процесуального порядку їх проведення не тільки компрометують будь-які отримані за їхньою допомогою докази, а й тягнуть кримінальну відповідальність посадових осіб, винних у порушенні (Велика Британія, ФРН, США)¹³⁷⁸.

Вищенаведене дозволяє дійти висновку, що в країнах англо-американської, що континентальної правової системи, основними слідчими діями, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є обшуки та негласні дії (операції), пов'язані з проникненням у житло чи інше володіння особи. При цьому особлива роль відводиться судовому контролю за законністю обмеження названого права. Позитивним досвідом убачається те, що в кримінальному процесуальному законодавстві названих держав ретельно регламентовані підстави проведення обшуку з урахуванням його видової приналежності, а також деталізовані виключні випадки, за яких допускається проведення обшуку без дозволу.

Окремо варто відзначити ті держави, в яких у кримінальному процесуальному законодавстві наводиться чітке

---

¹³⁷⁶ Основы оперативно-розыскной деятельности: учебник / под ред. В. Б. Рушайло. Санкт-Петербург: «Лань», 2000. С. 645.

¹³⁷⁷ Нечай В.В. Досвід зарубіжних країн у використанні негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування податкових злочинів, вчинених організованими групами. *Право і суспільство*. 2018. № 4. Ч. 2. С. 252.

¹³⁷⁸ Кислий А.М., Чайка Р.А., Денисенко М.М. Зарубіжний досвід нормативного регулювання негласних слідчих (розшукових) дій. *Наукові праці МАУП*. 2016. Вип. 49 (2). С. 66.

визначення слідчої дії та її мети. Зокрема, Г. В. Рибікова, Л. Ю. Грекова, досліджуючи деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні, здійснили аналіз зарубіжного законодавства в частині нормативного визначення поняття «обшук». Це дозволило з'ясувати, що легальне визначення поняття «обшук» міститься в КПК Австрії та Швейцарії. Зокрема, у ст. 139 КПК Австрії поняття «обшук» визначається як слідча дія, під час якої обшукується квартира або інше приміщення, де імовірно може бути виявлена розшукувана особа або документи і предмети, що мають відношення до кримінальної справи, також наводиться визначення поняття «особистий обшук», як слідчої дії, що полягає у провадженні пошуку в тілі підозрюваного та в одязі на ньому предметів або документів, що мають відношення до кримінальної справи. Згідно зі ст. 250 КПК Швейцарії «обшук тіла» розглядається як фізичне та психологічне дослідження тіла людини^{1379, 1380}. На думку науковців, легальне визначення понять «обшук», «особистий обшук» дозволяють одноманітно підійти до розуміння відповідних норм КПК України особою, що застосовує норми права, що тягне за собою підвищення рівня забезпечення прав та свобод людини та громадянина. Разом із тим, кримінальне процесуальне законодавство Франції та Швейцарії в окремих випадках передбачає можливість проведення обшуку транспортного засобу в рамках особистого обшуку (ст. 56 КПК Франції, ст. 249 КПК Швейцарії)¹³⁸¹.

З приводу деталізації мети проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, то тут цікавим є досвід Грузії та Молдови. Зокрема,

---

¹³⁷⁹ Рузметов В., Хан М. Обеспечение защиты прав человека в уголовно-процессуальном законодательстве республики Узбекистан и зарубежных государств. URL: <http://www.dispatchnewsdesk.com/archives/18126>.

¹³⁸⁰ Рибікова Г.В., Грекова Л.Ю. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні. *Юридичний вісник*. 2016. № 2 (39). С. 184.

¹³⁸¹ Рибікова Г.В., Грекова Л.Ю. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні. *Юридичний вісник*. 2016. № 2 (39). С. 184–185.

С. М. Тарасюк з'ясовує, що кримінальне процесуальне законодавство окремих зарубіжних країн передбачає мету обшуку, відмінну від мети, передбаченої ст. 234 КПК України. Так, відповідно до кримінального процесуального законодавства Грузії обшук може проводитися, зокрема, з метою виконання ухвали про накладення арешту на майно (ч. 1 ст. 157 КПК Грузії), а згідно з ч. 1 ст. 207 КПК Молдови в разі наявності підстав вважати, що власник або володілець приховує майно, на яке необхідно накласти арешт, орган кримінального переслідування має право проводити обшук відповідно до своїх законних повноважень^{1382, 1383, 1384, 1385, 1386}.

Отже, здійснений аналіз досвіду проведення слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, в країнах англо-американської (США і Великобританії) і континентальної (Австрії, Бельгії, Грузії, Данії, Молдови, Франції, ФРН, Чеської Республіки, Швейцарії) правових систем вказує на те, що з метою вирішення основних завдань в сфері

---

¹³⁸² Уголовно-процессуальный кодекс Республики Грузия: Закон Республики Грузия от 09.10.2009. URL: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf.

¹³⁸³ Уголовно-процессуальный кодекс Республики Молдова: Закон Республики Молдова от 14.03.2003. URL: http://pravo.org.iia/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf.

¹³⁸⁴ Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 219. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

¹³⁸⁵ Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.

¹³⁸⁶ Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

кримінальної юстиції допускається обмеження основ прав і свобод людини, зокрема на недоторканність житла чи іншого володіння особи. Найбільш розповсюдженою слідчою дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння особи, в названих державах є обшук. Також допускається проведення таких заходів, пов'язаних з проникненням в житло чи інше володіння особи, як затримання, проведення негласних дій, привід або направлення для відбування покарання в вигляді позбавлення волі осіб, які там ховаються. Проте з метою недопущення порушень вказаного й інших прав особи велика роль відводиться інституту судового контролю, зокрема в частині видачі наказів (ордерів) на проведення обшуку. Особлива роль у кримінальному процесуальному законодавстві розглянутих зарубіжних держав відводиться судовому контролю за законністю обмеження права на недоторканність житла чи іншого володіння особи. Позитивним досвідом і можливим для використання в Україні вбачається те, що в кримінальному процесуальному законодавстві названих держав ретельно регламентовані підстави проведення обшуку з урахуванням його видової приналежності, а також деталізовані виключні випадки, за яких допускається проведення обшуку без дозволу (США, Бельгія, Франція, ФРН, Чеська Республіка); наводиться нормативне визначення поняття окремих слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи (Австрія, Швейцарія); допускається можливість проведення обшуку транспортного засобу в межах особистого обшуку (Франція, Швейцарія); детально визначена мета проведення таких дій (Грузія, Молдова).

ВИСНОВКИ

У монографії на підставі аналізу чинного національного законодавства та міжнародних документів, практичної діяльності Національної поліції запропоновано теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання – визначення сутності та розкриття особливостей процесуального порядку проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, вироблення пропозицій і рекомендацій щодо його удосконалення. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень та рекомендацій, основні з яких наведено нижче.

Зокрема, констатовано, що слідчі (розшукові) дії є основними засобами доказування в кримінальному провадженні. Виокремлено й охарактеризовано риси слідчих (розшукових) дій як складової досудового розслідування. Запропоновано під слідчою (розшуковою) дією розуміти сукупність пізнавальних і пошукових дій, що здійснюються уповноваженими суб'єктами на підставах та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством, з метою формування доказової бази.

Визначено, що конституційне право на недоторканність житла чи іншого володіння особи гарантується в кримінальному провадженні шляхом закріплення недоторканності житла чи іншого володіння особи як засади кримінального провадження. Вказаний принцип повністю побудований на конституційних положеннях про досліджуване право і полягає у виправданому обмеженні вказаного права, згідно з яким проникнення до житла чи іншого володіння особи допускається в кримінальному провадженні лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім виняткових випадків, які визначаються в положеннях кримінального процесуального законодавства України.

Встановлено, що відмінною рисою слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є неможливість досягнення їх легітимної мети без проникнення до такого житла чи іншого володіння особи, а відтак механізм учинення таких слідчих (розшукових) дій неможливий без обмеження конституційно гарантованого права на недоторканність житла чи іншого володіння особи. Сформульовано авторське визначення поняття «слідчі (розшукові) дії, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи». Здійснено систематизацію слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Охарактеризовано особливості реалізації таких основних засад (принципів) кримінального провадження в слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, як верховенство права, законність, рівність перед законом і судом, повага до людської гідності, недоторканність житла чи іншого володіння особи, невтручання у приватне життя, недоторканність права власності, забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності.

Встановлено, що суб'єктами провадження слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, є особи, які на підставі та в порядку, визначеним кримінальним процесуальним законодавством України, вступають в процесуальні правовідносини у зв'язку з проведенням сукупності пізнавальних і пошукових дій, пов'язаних із проникненням у житло чи інше володіння особи, задля отримання та перевірки доказів та інформації про них.

Аргументовано, що обшук житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що полягає в проникненні до житла чи іншого володіння особи та проведенні його примусового обстеження на підставах, визначених КПК України, з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб. Наведено й охарактеризовано фактичні та правові підстави проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. Визначено особливості проведення обшуку житла чи іншого володіння особи шляхом виокремлення та характеристики кожного з етапів його проведення.

Доведено, що огляд житла чи іншого володіння особи є слідчою (розшуковою) дією, що обмежує недоторканність житла чи іншого володіння та полягає в безпосередньому їх сприйнятті з метою збирання відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення. Виокремлено етапи проведення огляду житла чи іншого володіння особи й охарактеризовано кожен із них. Визначено особливості вилучення речей і документів під час проведення огляду житла чи іншого володіння особи й охарактеризовано кожен із них.

Встановлено, що фактичними підставами проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи є необхідність перевірки й уточнення експериментальним шляхом фактичних даних, отриманих у ході досудового розслідування, та переконаність у

досягненні його цілей, а правовими – добровільна згода особи, яка ним володіє, або ухвала слідчого судді за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора. Особливості проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи визначено за допомогою виокремлення та характеристики його етапів.

Визначено, що недоторканність житла чи іншого володіння особи може бути обмеженою під час проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема: обмеженням недоторканності житла чи іншого володіння особи є обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України), контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України).

Запропоновано перспективні напрямки розвитку кримінального процесуального законодавства щодо регламентації слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Доведено, що діяльність з удосконалення слідчої практики щодо проведення слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи, знаходиться в прямій залежності від характеру порушення конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи при проведенні слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з проникненням у житло чи інше володіння особи. Визначено основні шляхи вдосконалення слідчої практики з метою недопущення порушень при проведенні слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи.

Обґрунтовано, що позитивним досвідом і можливим для використання в Україні є те, що в кримінальному процесуальному законодавстві окремих країн ретельно регламентовані підстави проведення обшуку з урахуванням його видової приналежності, а також деталізовані виключні випадки, за яких допускається проведення обшуку без дозволу (США, Бельгія, Франція, ФРН, Чеська Республіка); наводиться нормативне визначення понять окремих слідчих дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи (Австрія, Швейцарія); допускається можливість проведення обшуку транспортного засобу в межах особистого обшуку (Франція, Швейцарія); детально визначена мета проведення таких дій (Грузія, Молдова).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 4.1.2. Межі та обмеження / Constitutional Court of Ukraine: official web-site. URL: <https://ccu.gov.ua/en/node/17343>.
2. Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (м. Київ, 5 липня 2017 р.). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2017. 333 с.
3. Алексеев С. С. Общая теория права: учебник. 2-е изд. Москва: Проспект, 2008. 565 с.
4. Андрушко О. Примус у кримінальному процесі: питання денотації і конотації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 215–220.
5. Баев О. Я. Тактика уголовного преследования и профессиональной защиты от него. Следственная тактика: научно-практическое пособие. Москва, 2003. 430 с.
6. Базір С. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування одержання неправомірної вигоди суддями. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 246–252.
7. Белкин Р.С. Очерки криминалистической тактики: учебное пособие. Волгоград: ВСШ МВД РФ, 1993. 200 с.
8. Белкин Р.С. Курс криминалистики: частные криминалистические теории: в 3-х т. Т. 2. Москва: Юристъ, 1997. 464 с.
9. Белкин Р.С. Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике. Москва: Юридическая литература, 1964. 230 с.
10. Береза Є.В. Проблемні питання отримання санкції на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та легалізації отриманих матеріалів. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 26 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. Вип. 10 (ювіл.). С. 28–30.
11. Біленчук П.Д. та ін. Криміналістика: підручник / за ред. П.Д. Біленчука. Київ: Атіка, 2001. 543 с.
12. Большая советская энциклопедия: в 30 т. Т. 12. Кварнер – Конгур / гл. ред. А. М. Прохоров. Изд. 3-е. Москва: Советская энциклопедия, 1973. 624 с.
13. Братасюк М., Росоляк О. Співвідношення принципу верховенства права та принципу законності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 1 (13). С. 11–17.

14. Бугайчук А.А. Поняття і зміст кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 359–363. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/93>.

15. Булатов Б. Б. Государственное принуждение в уголовном судопроизводстве: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Москва, 2003. 58 с.

16. Вапнярчук В.В. Поняття і система слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 73–77.

17. Вапнярчук В. Суб'єкти кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 1 (76). С. 160–168.

18. Вегера-Іжевська І. Проблемні питання забезпечення права на недоторканність житла під час проведення обшуку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017. № 1. С. 134–137.

19. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.

20. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, 2002. 1440 с.

21. Верховенство права: доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (м. Венеція, 25–26 березня 2011 р.). *Право України*. 2011. № 10. С. 168–184.

22. Верхогляд-Герасименко О.В. Забезпечення майнових прав особи при застосуванні заходів кримінально-процесуального примусу: монографія. Харків: Юрайт, 2012. 216 с.

23. Вершинина С. И. Государственное принуждение в уголовном судопроизводстве: нормативно-правовая природа и механизм функционирования: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Тольятти, 2017. 452 с.

24. Войтюк О.С., Кравченко О.В. Зарубіжний досвід забезпечення процесуальних гарантій під час кримінального провадження й можливості його використання в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 7. С. 174–177. URL: http://www.pap.in.ua/7_2014/52.pdf.

25. Гаврилин Ю. В., Шурухнов Н. Г. Криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений. Москва: Юристъ, 2004. 345 с.

26. Галаган В.І. Слідчі дії: проблеми визначення. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2010. № 1. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2010/n1/10hvidpv.pdf>.
27. Галаган В.І., Галаган О.І. Реалії і проблеми нового КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 13–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_5.
28. Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні: монографія. Київ, 2017. 185 с.
29. Галаган В.І., Удовенко Ж.В. Забезпечення засади невтручання у приватне життя при проведенні обшуку житла чи іншого володіння особи. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2014. Т. 155. С. 114–117.
30. Галась І.А. Тимчасове вилучення майна як захід забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. 207 с.
31. Гаркуша Г.А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи кримінально-процесуальної діяльності». Дніпро, 2019. 305 с.
32. Гасанов Р.Н. Здійснення повноважень прокурором в частині проведення слідчих (розшукових) дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2017. 24 с.
33. Герасимов И. Ф. Некоторые проблемы раскрытия преступлений. Свердловск: Средне-Уральское книжное изд-во, 1975. 184 с.
34. Глава 3. Слідчі дії / Студопедія. Ваша школопедія. URL: https://studopedia.com.ua/1_156021_termInologIchniy-slovník.html.
35. Гловюк І.В. Проблемні питання забезпечення належної правової процедури обшуку (у розрізі новел КПК України). *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 14. С. 141–149.
36. Головки Л. В. Дознание и предварительное следствие в уголовном процессе Франции. Москва: Фирма «СПАРК», 1995. 130 с.
37. Головки М.Б., Осипенко І.П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення): навчально-методичний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 126 с.
38. Головенков П., Спица Н. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия – Strafprozessordnung (StPO). Научно-практический комментарий и перевод текста закона со

вступительной статьёй профессора Уве Хелльманна «Введение в уголовно-процессуальное право ФРГ». Magdeburg: Schriften zum deutschen und russischen Strafrecht, Universitätsverlag Potsdam, 2012. 408 с.

39. Гольдберг Н.О. Забезпечення конституційних прав і свобод особи при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій у її житлі та іншому володінні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 2. С. 47–58.

40. Городовенко В. Судовий контроль за проведенням слідчих (розшукових) і негласних слідчих дій. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1 (2). С. 15–20.

41. Гуценко К. Ф., Головкин Л. В., Филимонов Б. А. Уголовный процесс западных государств. Москва: Изд-во «Зерцало-М», 2002. 528 с.

42. Дубинский А. Я. Производство предварительного расследования органами внутренних дел. *Вибрані праці*. Київ: Центр учбової літератури, 2014. С. 169–257.

43. Дунаєва Т.Є. Внесення змін у кримінальне процесуальне законодавство України як засіб покращення його якості в частині усунення прогалин. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2017. № 3 (79). С. 41–47.

44. Єськов С.В. Втручання у приватне спілкування як елемент системи слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична*. 2013. Вип. 2. С. 264–274.

45. Жувака С.О. Слідчий експеримент: проблеми застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 9–2. Т. 2. С. 102–104.

46. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2011. 584 с.

47. Зарубенко О. Співвідношення огляду з іншими процесуальними діями за КПК України. *Закон и жизнь*. 2013. № 3. С. 45–48.

48. Зеленецкий В. С., Глинская Н. В. Теория и практика обоснования решений в уголовном процессе Украины. Харьков: Страйд, 2006. 336 с.

49. Иеринг Р.Ф. Юридическая техника / сост. А. В. Поляков. Москва: Статут, 2008. 231 с.

50. Іванцова О.В. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій у ході розслідування злочинів у галузі цукрового виробництва. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 2. Т. 1. С. 97–101.

51. Іллюк С. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні / Експертний центр з прав людини. URL: <https://ecpl.com.ua/news/17795/>.

52. Калиновский К. Б. Уголовный процесс современных зарубежных государств: учебное пособие. Петрозаводск: Изд-во ПетрГУ, 2000. 48 с.

53. Капля О. Співвідношення принципів законності та верховенства права в адміністративному судочинстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 127–130.

54. Карпушин С.Ю. Повторні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 17. Т. 2. С. 135–138.

55. Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 210 с.

56. Кечекьян С. Ф. Правоотношения в социалистическом обществе. Москва, 1958. 384 с.

57. Кислий А.М., Чайка Р.А., Денисенко М.М. Зарубіжний досвід нормативного регулювання негласних слідчих (розшукових) дій. *Наукові праці МАУП*. 2016. Вип. 49 (2). С. 65–73.

58. Кіпрач І.С. Визначення поняття слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 275–283.

59. Кірюшин А.А. Закон не визначає спеціальних засобів доказування добровільності згоди на проникнення до житла або іншого володіння особи, а тому добровільність має бути встановлена виходячи з сукупності обставин проникнення (ВС/ККС № 159/451/16–к від 12.02.2019). *Юридичний портал Протокол*. URL: https://protocol.ua/ru/vs_kks_zakon/.

60. Клопотання про обшук (ст. 234) / Інфопедия для углубления знаний. URL: <https://infopedia.su/2x88b4.html>.

61. Колмаков В. П. Следственный осмотр. Москва: Юридическая литература, 1969. 196 с.

62. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 336 с.

63. Комісарук Ю.А., Ряшко ОВ. Підстави та процесуальний порядок проведення слідчого експерименту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2014. Вип. 3. С. 248–260.

64. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ, конвенція Ради Європи від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. № 32 від 23.08.2006. С. 270.

65. Конспект лекцій з дисципліни «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу». Дніпро, 2020. 389 с.

66. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.

67. Косов В.В. Суб'єкти судово-контрольного провадження на досудових стадіях кримінального процесу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2012. 20 с.

68. Красовська У. Обшук і огляд: розмежування та підстави проведення / *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazon.net/ua/news/199157_obshuk--oglyad-rozmezhuвання-ta-pdstavi-provedennya.

69. Крикливець Д.Є. Моделі судового контролю за досудовим розслідуванням за законодавством зарубіжних держав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 5. С. 112–115.

70. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

71. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар; за заг. ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ: Юстініан, 2012. 1224 с.

72. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2-х т. Т. 1 / О.М. Бандурка та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Харків: Право, 2012. 768 с.

73. Кримінальний процесуальний кодекс: науково-практичний коментар / відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. Харків: Одіссей, 2013. 1104 с.

74. Крицька І. Особливості вилучення матеріальних об'єктів як речових доказів у ході обшуку та огляду. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3 (49). С. 107–111.

75. Кучинська О.П., Кучинська О.А. Кримінальний процес України. Київ: Прецедент, 2005. 204 с.

76. Кушпін В., Циліорик І. Правомірність слідчих дій як основна умова їхньої допустимості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2017. № 861. С. 461–469. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulturn_2017_861_69.
77. Лазарева В. А. Доказывание в уголовном процессе: учебно-практическое пособие. Москва: Высшее образование, 2009. 344 с.
78. Лазарев А.П. Механізм проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2018. 19 с.
79. Лазарев А.П. Механізм проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2018. 231 с.
80. Ларин А. М. Расследование по уголовному делу. Планирование и организация. Москва: Юридическая литература, 1970. 224 с.
81. Лекція. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні окремих слідчих дій / SamZan.ru.URL: <http://samzan.ru/74398>.
82. Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.
83. Лобойко Л. М. Щодо доцільності наступного судового контролю за проникненням до житла на підставі добровільної згоди його власника. *Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики: збірник наукових статей за матеріалами наукової конференції* (м. Харків, 24 травня 2016 р). Харків, 2016. С. 175–176.
84. Лобойко Л.М. Якість кримінального процесуального закону – гарантія його ефективної реалізації. *Актуальні проблеми вдосконалення кримінального процесуального законодавства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю д. ю. н., професора Ю. П. Аленіна* (21 квітня 2017 р., м. Одеса). Одеса: Юридична література, 2017. С. 30–31.
85. Лузгин И. М. Расследование как процесс познания: учебное пособие. Москва: Высшая школа МВД СССР, 1969. 178 с.
86. Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д. Слідчі (розшукові) дії, як засоби інформаційного забезпечення кримінального провадження. *Інформація і право*. 2016. № 3 (18). С. 68–72.
87. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій. *Часопис Національного*

університету «Острозька академія». Серія Право. 2014. № 1(9). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

88. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Невідкладні слідчі (розшукові) дії у КПК України. *Досудове розслідування в Україні: сучасний стан та шляхи підвищення ефективності*: матеріали науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 29 травня 2015 р.). Миколаїв: Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка, 2015. С. 95–99.

89. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Негласні слідчі (розшукові) дії – засоби процесуального доказування. *Право України*. 2014. № 10. С. 106–115.

90. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Формування інституту негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 1 (85). С. 147–155.

91. Лук'янчиков Є., Лук'янчиков Б. Еволюція інституту слідчих (розшукових) дій. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2019. № 1 (59). С. 87–100.

92. Майорова Л. В. Уголовно-процесуальное законодательство Чешской Республики: учебно-методическое пособие. Красноярск: КГУ, 1999. 107 с.

93. Махов В. Н., Пешков М. А. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1998. 208 с.

94. Мелешев С.Б. Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій як засобів доказування в кримінальному провадженні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 3. С. 163–167.

95. Мирошниченко Ю.М. Негласні слідчі (розшукові) дії: підстави проведення. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 117–121.

96. Михайленко В.В. Реалізація верховенства права при провадженні слідчих (розшукових) дій. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2018. Т. 29 (68). С. 89–97.

97. Михеєнко М.М., Нор В.Т., Шибіко В.П. Кримінальний процес України: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 1999. 563 с.

98. Могила В.С. Огляд житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді: питання законності. *Державне бюро розслідування: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-

практичної конференції (м. Одеса, 16 червня 2018 р.). Одеса: Юридична література, 2018. С. 284–288.

99. Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 400 с.

100. Музиченко О.В. Реалізація конституційного принципу недоторканності права власності на стадії досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 267 с.

101. Назаренко П.Г. Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи: загальнотеоретичний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 122–125.

102. Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за заг. ред. професора Д. Й. Никифорчука. Київ, 2012 / Пятифан. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=48076>.

103. Нескоромний Д.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: юридичні та фактичні підстави їх провадження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2015. Вип. 2. С. 303–312.

104. Нечай В.В. Досвід зарубіжних країн у використанні негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування податкових злочинів, вчинених організованими групами. *Право і суспільство*. 2018. № 4. Ч. 2. С. 250–256.

105. Обшук Вашого помешкання або іншого володіння / Гребінка. URL: http://www.grebenka.com/publ/bezkoshtovna_pravova_dopomoga/poradnik_quot_policija_pid_kontrolem_quot/obshuk_vashogo_pomeshkannja_abo_inshogo_volodinnja/59-1-0-2407.

106. Олейняш Е.М. Правові та фактичні підстави проведення обшуку в кримінальному процесі. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2008. Вип. 20. С. 271–276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2008_20_43.

107. Осауленко О.А. та ін. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні: навчальний наочний посібник у схемах і таблицях. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 140 с.

108. Основы оперативно-розыскной деятельности: учебник / под ред. В. Б. Рушайло. Санкт-Петербург: «Лань», 2000. 720 с.

109. Письменний Д.П. Удосконалення кримінального процесуального законодавства України: стан і перспективи.

Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 2. С. 38–47.

110. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків: Арсіс, ЛТД, 2007. 576 с.

111. Подлесных С. Н. Пробелы в уголовно-процессуальном праве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Воронеж, 2012. 23 с.

112. Полухович О.І. Проблемні питання судового розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право.* 2016. Вип. 1. Т. 2. С. 172–176.

113. Постанова Верховного Суду від 31.10.2019 № 346/7477/13-к / ІПС ЛІГА:ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/C011185>.

114. Постанова Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 29.01.2019 № 466/896/17// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/79601140?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.144064757.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

115. Постанова Верховного Суду колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 16.06.2020 № 423/130/19// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89929079?q=%22огляд%20місця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

116. Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 10.09.2019 № 630/515/17// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/84229737?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.249520327.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

117. Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 26.02.2019 у справі № 266/4000/14–к / Юридичний портал Протокол.URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kks_vp_vid_26_02_2019_roku_u_spravi_266_4000_14_k/.

118. Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Суду у постанові від 12.02.2019 № 159/451/16-к// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

<https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місяця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

119. Постанова Верховного Суду колегії суддів Третньої судової палати Суду від 03.06.2020 № 753/4091/16-к// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН. URL:

<https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місяця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

120. Постанова Верховного Суду України у складі колегії суддів Касаційного кримінального суду від 13.02.2020 №755/6685/17// Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/87760561?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.252709065.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

121. Постанова ККС ВС щодо оцінки судом як доказу протоколу слідчого експерименту / Юридика Газета online. URL:

<https://jur-gazeta.com/golovna/postanova-kks-vs-shchodo-ocinki-sudom-yak-dokazu-protokolu-slidchogo-eksperimentu-na-predmet-yogo-do.html>.

122. Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 07.06.2018 № 740/5066/15-к // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum/ ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/74598730?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01&_ga=2.147736695.1766577636.1614938950-425268194.1614610138.

123. Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 14.09.2020 в справі № 740/3597/17 / Єдиний державний реєстр судових рішень.URL:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/91702552>.

124. Пояснювальна записка до проекту Кримінального процесуального кодексу України від 13.01.2012 № 9700 // База даних «Законопроекти»/ Верховна Рада України. URL:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=42312.

125. Практикум з негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: навчально-методичний посібник для

студентів (курсантів) I курсу другого (магістерського) рівня галузь знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2016. 200 с.

126. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

127. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.2008 № 2. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 4 (92). С. 4–8.

128. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

129. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 838.

130. Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17.10.2014 № 9 / ППС ЛІГА: ЗАКОН.URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VRR00145?an=2>.

131. Проблеми ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні кримінальних правопорушень / Інфопедія для углублення знань. URL: <https://infopedia.su/3xacfa.html>

132. Провадження слідчих (розшукових) дій / Приговор суда.info. URL: http://prigovorsuda.info/yuridisheskie_referati/348-provazhennya-sldchih-rozshukovih-dy.html.

133. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій: науково-методичні рекомендації / В.В. Кікінчук, К.Л. Бугайчук, В.О. Малярова, Т.П. Матюшкова. Харків: ХНУВС, 2018. 101 с.

134. Рибікова Г.В., Грекова Л.Ю. Деякі проблеми правового регулювання обшуку в Україні. *Юридичний вісник*. 2016. № 2 (39). С. 183–187.

135. Рогатинська Н. Деякі особливості проведення слідчого експерименту у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 149–153.

136. Рузметов В., Хан М. Обеспечение защиты прав человека в уголовно-процессуальном законодательстве республики Узбекистан и зарубежных государств. URL: <http://www.dispatchnewsdesk.com/archives/18126>.

137. Садовский В. Н. Основания общей теории систем: логико-методологический анализ. Москва: Наука, 1974. 279 с.

138. Салманов А. В. Актуальные вопросы правового регулирования проведения обыска в Украине. *Закон и жизнь*. 2018. № 12/2. С. 115–118. (Молдова).

139. Салманов А. В. Субъекты проведения следственных (розыскных) действий, ограничивающих неприкосновенность жилища или иного владения лица. *Верховенство права*. 2017. № 5. С. 189–195.

140. Салманов О. В. Аспекти практичної реалізації отримання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. *Теоретичні аспекти організації досудового розслідування*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 4 груд. 2015 р.). Харків: ХНУВС, 2015. С. 320–323.

141. Салманов О. В. Дотримання конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи в кримінальному провадженні. *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 17–18 січ. 2020 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2020. С. 41–43.

142. Салманов О. В. Забезпечення дотримання конституційного права на недоторканність житла чи іншого володіння особи в кримінальному провадженні. *Верховенство права*. 2016. № 1. С. 202–208.

143. Салманов О. В. Лисенко С. Г. Засади діяльності детективів НАБУ в період реформування антикорупційної системи

України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. № 4. С. 183–187.

144. Салманов О. В. Недоторканність житла чи іншого володіння особи як засада кримінального судочинства. *Кримінально-правові та кримінологічні заходи протидії злочинності*: матер. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 квіт. 2014 р.). Харків, 2014. С. 124–127.

145. Салманов О. В. Поняття та система слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. *Європейські перспективи*. 2017. № 4. С. 90–95.

146. Салманов О. В. Проблемні питання щодо повідомлення особі про підозру. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу*: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М. В. Салтєвського (м. Харків, 8 листоп. 2017 р.). Харків, 2017. С. 319–320.

147. Салманов О. В. Реалізація основних засад (принципів) кримінального провадження в слідчих (розшукових) діях, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. *Наше право*. 2019. № 4. С. 202–207.

148. Салманов О. В. Розмежування огляду від інших слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2017. Вип. 2. Т. 2. С. 141–144.

149. Салманов О. В. Систематизація слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. *Юридична наука: виклики і сьогодення*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 8–9 черв. 2018 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 67–69.

150. Салманов О. В. Слідчі (розшукові) дії як складова досудового розслідування. *Наше право*. 2020. № 4. С. 105–110.

151. Салманов О. В. Слободяник О. П. Особливості тактики проведення допиту іноземців. *Процесуальне та техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування*: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2019 р.). Харків, 2019. С. 281–283.

152. Салманов О. В. Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій, що обмежують недоторканність житла чи іншого володіння особи. *Актуальні питання юридичної практики*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18–19 січня 2019 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 22–24.

153. Салманов О. В. Щодо індивідуального оцінювання роботи прокурора в часи реформування органів прокуратури. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття*: тези доп. учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 10 груд. 2019 р.). Харків: НДІ ППСН, 2019. С. 179–182.
154. Салманов О. В. Щодо правового регулювання проведення обшуку. *Запорізькі правові читання*: матер. щоріч. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 19–20 трав. 2020 р.). Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 185–188.
155. Салманов О. В. Щодо проблемних питань поміщення осіб у приймальник-розподільник для дітей під час кримінального провадження. *Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.)*: зб. наук. ст. і тез доп. наук.-практ. конф. до 100-річчя підготовки охоронців правопорядку в Харкові (м. Харків, 25 листоп. 2017 р.). Харків, 2017. С. 246–247.
156. Салманов О. В. Щодо проведення слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи. *Процесуальне та техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування*: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2019 р.). Харків, 2019. С. 272–275.
157. Салманов О. В. Щодо процесуальних витрат в кримінальному судочинстві. *Шляхи удосконалення досудового розслідування: організаційно-правові аспекти*: матер. круглого столу (м. Харків, 24 жовт. 2019 р.). Харків, 2019. С. 123–126.
158. Салманов О. В., Терещук С. С. Процесуальні аспекти оскарження результатів проведення обшуку у домоволодінні особи. *Право і Безпека*. 2017. № 3 (66). С. 80–84.
159. Сало О.М. Реалізація повноважень керівника органу досудового розслідування при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. 241 с.
160. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2008. 588 с.
161. Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: в 2 ч. Ч. 2. Харків: Консум, 2001. 528 с.
162. Самілик Л. О., Корбут Л. П. Співвідношення понять «суб'єкт права», «особа», «суб'єкт правовідносин», «учасник відносин». *Право і суспільство*. 2016. № 1. С. 89–93.
163. Сачко О. В., Курта Є. О. Конспект лекцій з дисципліни «Кримінальний процес». Дніпро, 2016. 309 с.

164. Сергеева Д.Б. Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 52–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_2_11.

165. Сергеева Д. Б., Старенький О. С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 81–89.

166. Сердюк В. П. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні України: процесуальні проблеми. *Право і суспільство*. 2017. № 1. Ч. 2. С. 255–259.

167. Скрябін О. М. Слідчі дії як основний засіб збирання доказів у кримінальному провадженні. *Правова позиція*. 2020. № 4 (29). С. 90–93.

168. Смирнов А. В., Калиновский К. Б. Уголовный процесс: учебник для вузов / под общ. ред. А. В. Смирнова. 2-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 699 с.

169. Сокуренок В.А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 491–495. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-106>.

170. Соловьев А. Б. Доказывание в досудебных стадиях уголовного процесса России. Москва: Юрлитинформ, 2002. 160 с.

171. Справа «Белоусов проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 07.11.2013 за заявою № 4494/07. *Офіційний вісник України*. 2014. № 53. Ст.1438.

172. Справа «Бук проти Німеччини»: рішення Європейського суду з прав людини за заявою № 41604/98 від 28.04.2005 / ІПС ЛПА:ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2552>.

173. Справа «Гарнага проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 16.05.2013, заява № 20390/07. *Офіційний вісник України*. 2014. № 1. Ст. 30.

174. Справа «Головань проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 05.07.2012, заява № 41716/06 / ІПС ЛПА:ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SOO00444>.

175. Справа «Гурепка проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 06.09.2005, заява № 61406/00. *Офіційний вісник України*. 2006. № 3. Ст. 139.

176. Справа «Елчі та інші проти Туреччини»: рішення Європейського суду з прав людини від 13.11.2003 // Український портал практики Європейського суду з прав людини / Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=606>.

177. Справа «Пантелеєнко проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 29.06.2006, заява № 11901/02. *Офіційний вісник України*. 2007. № 19. Ст. 783.

178. Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: науково-практичний посібник. Київ: Атіка, 2009. 64 с.

179. Стойко Н. Г., Шагинян А. С. Уголовный процесс Англии и Уэльса, Бельгии и Дании: сравнительно-правовой аспект. Красноярск, 1997. 82 с.

180. Струк І. Ф. Окремі питання допустимості і оцінювання судом доказів, отриманих під час негласних слідчих (розшукових) дій. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Харків, 27 листопада 2015 р.). Харків: Право, 2015. Вип. 7. С. 132–140.

181. Тагієв С. Р. Зарубіжний досвід проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція*. 2015. № 13. Т. 2. С. 98–101.

182. Тарасюк С. М. Конституційні права як інструмент захисту особи під час проведення в її житлі слідчих (розшукових) дій. *Право і суспільство*. 2019. № 5. Ч. 2. С. 154–161. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-25>.

183. Тарасюк С. М. Співвідношення конституційних прав на невтручання в приватне життя та недоторканність права власності при проведенні слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. Т. 2. С. 215–221. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.3-2.35>.

184. Татаров О. Ю. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій стосовно окремої категорії осіб. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2015. Вип. 2. Т. 1. С. 205–208.

185. Татаров О. Ю. Слідчий суддя як суб'єкт захисту прав людини: деякі проблеми правозастосування та шляхи їх вирішення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. № 2. С. 12–21.

186. Тема 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Jure. Український юридичний портал. URL: <http://jure.in.ua/tema-10-provazhennya-slidchyh-rozshukovyh-dij/>.

187. Тема № 10. Провадження слідчих (розшукових) дій / Кримінальний процес: мультимедійний навчальний посібник. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection10_3.html.

188. Тракало Р. І. Міжнародно-правові стандарти судового контролю за дотриманням права на повагу до приватного життя. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. № 1. С. 86–91.

189. У справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до статті 81 Конституції України (щодо додаткових підстав дострокового припинення повноважень народного депутата України) (реєстр. № 1027) вимогам статей 157 і 158 Конституції України: висновок Конституційного Суду України (Велика палата) від 24.12.2019 № 9–в/2019. *Вісник Конституційного Суду України*. 2020. № 1–2. Стор. 77.

190. У справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху): рішення Конституційного Суду України від 22.12.2010 № 23–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 101. Ст. 3639.

191. У справі за конституційним зверненням громадянки Сінюгіної Ірини Іванівни щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 376 у взаємозв'язку зі статтями 151, 152, 153 Цивільного-процесуального кодексу України: рішення Конституційного Суду України від 31.05.2011 № 4–рп/2011 / Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/623>.

192. У справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України «Про вибори народних депутатів України», пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вибори народних депутатів України» щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі» (справа про виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії): рішення

Конституційного Суду України від 21.12.2017 № 3–р/2017. *Офіційний вісник України*. 2018. № 8. Ст. 318.

193. У справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76–VIII: рішення Великої палати Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5–р/2018. *Офіційний вісник України*. 2018. № 51. Ст. 1792.

194. У справі за конституційним поданням 70 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини першої статті 10, пункту 3 частини другої, частин п'ятої, шостої статті 11, статті 15, частини першої статті 17, статті 24, пункту 3 розділу VI «Заключні положення» Закону України «Про політичні партії в Україні» (справа про утворення політичних партій в Україні): рішення Конституційного Суду України від 12.06.2007 № 2–рп/2007. *Офіційний вісник України*. 2007. № 54. Ст. 2183.

195. У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15–рп/2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 45. Ст. 2975.

196. У справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень законів України «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» (справа про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів): рішення Конституційного Суду України від 06.10.2010 № 21–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 80. Ст. 2835.

197. У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію»: рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 № 17–рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 52. Ст. 1746.

198. У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу): рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 № 2–рп/2016. *Офіційний вісник України*. 2016. № 48. Ст. 1724.

199. У справі за конституційними скаргами Байшева Павла Вікторовича, Бурлакової Ольги Олександрівни, Даць Ірини Вільямівни, Дедковського Вячеслава Вікторовича, Желізняка Михайла Васильовича, Кожухарової Людмили Анатоліївни щодо відповідності Конституції України (конституційності) пунктів 2, 3 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження контрактної форми роботи у сфері культури та конкурсної процедури призначення керівників державних та комунальних закладів культури» від 28 січня 2016 року № 955–VIII зі змінами: рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 12.07.2019 року № 5–р(І)/2019. *Офіційний вісник України*. 2019. № 62. Ст. 2162.

200. У справі за конституційною скаргою товариства з обмеженою відповідальністю «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців двадцять четвертого, двадцять п'ятого, двадцять шостого розділу I Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення деяких положень та усунення суперечностей, що виникли при прийнятті Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 23 березня 2017 року № 1989–VII: рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 05.06.2019 № 3–р(І)/2019. *Офіційний вісник України*. 2019. № 51. Ст. 1753.

201. Уваров В. Г. Міжнародно-правові стандарти у кримінальному процесі України: монографія. Харків, 2015. 416 с.

202. Уваров В. Г. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми юридичної визначеності та ефективності. *Правова позиція*. 2016. № 2 (17). С. 163–170.

203. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Грузия: Закон Республики Грузия от 09.10.2009. URL: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf.

204. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Молдова: Закон Республики Молдова от 14.03.2003. URL: http://pravo.org.iia/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf.

205. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германии / пер. с нем. Б. А. Филимонова. Москва, 1994. 368 с.

206. Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2016. 354 с.

207. Удалова Л. Д. та ін. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ, 2012. 275 с.

208. Удовенко Ж. В. Невтручання у приватне життя при провадженні деяких слідчих (розшукових) дій. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2013. № 2 (8). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n2/13uzvsrd.pdf>.

209. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи: лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21.05.2014 / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00149>.

210. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими судьями місцевих судів м. Харкова та Харківської області клопотань про обшук житла чи іншого володіння особи та про тимчасовий доступ до речей і документів / Апеляційний суд Харківської області. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k3.

211. Ухвала Великобагачанського районного суду від 16.02.2020 № 525/157/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/87610625?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

212. Ухвала Корольовського районного суду м. Житомира від 23.09.2016 № 296/7941/16-к // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/61705332?q=%22задоволення%20клопотання%20про%20обшук%22>.

213. Ухвала Ленінського районного суду м. Харкова від 07.02.2020 № 642/702/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/87444444?q=%22задоволення%20клопотання%20про%20обшук%22>.

214. Ухвала Оріхівського районного суду від 16.02.2021 № 323/2853/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА:ЗАКОН.URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місяця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

215. Ухвала Сєверодонецького міського суду від 24.03.2020 № 428/2451/20 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/88390525?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

216. Ухвала Соснівського районного суду м. Черкас від 28.12.2019 № 712/15683/19 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/86719787?q=%22%20ч.%203%20ст.%20233%20КПК%20України%22>.

217. Ухвала Тальнівського районного суду Черкаської області від 11.12.2013 справа № 704/2044/13-к / Єдиний державний реєстр судових рішень.URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51290670>.

218. Ухвала Тернопільського апеляційного суду від 21.10.2020 № 342/414/17 // Система пошуку та аналізу судових рішень Verdictum / ІПС ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89763176?q=%22огляд%20місяця%20події%20фактично%20був%20обшуком%22>.

219. Федоров Г. В. Криминалистические средства противодействия преступности: монография. Минск: Центр охраны труда и промбезопасности, 2007. 277 с.

220. Философская энциклопедия: в 5 т. Т. 5 / гл. ред. Ф. В. Константинов. Москва: Советская энциклопедия, 1970. 740 с.

221. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид., випр., доп. Київ, 2015. 208 с.

222. Халупенко Д. М. Слідчі (розшукові) дії як пізнавальні засоби слідчого й прокурора за чинним КПК України. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 2. С. 1–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2013_2_30

223. Хаустова М. Суб'єкт права як елемент правової системи. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3 (58). С. 29–38.

224. Ходанович В. О. Проведення негласних процесуальних дій за кримінально-процесуальним законодавством Німеччини,

Швейцарії та Франції. *Вісник Академії адвокатури України*. 2016. Т. 13. № 3 (37). С. 106–114.

225. Циліурік І. І. Гарантії прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2020. 19 с.

226. Циліурік І. І. Негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 8. С. 271–274.

227. Чаплинська Ю. А. Проблемні питання слідчого експерименту. *Право і суспільство*. 2014. № 1. С. 249–254.

228. Чаплинська Ю. А. Слідчий експеримент (організаційний аспект). *Криміналістичний вісник*. 2013. № 1 (19). С. 43–48.

229. Черкесова А. С. Досвід зарубіжних країн у механізмі реалізації гарантії прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 149–154.

230. Чернецький О. К. Результат слідчого експерименту та їх доказове значення. *Наукові записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2013. Т. 26 (65). С. 464–471.

231. Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків: методичні рекомендації. Київ, 2019. 160 с.

232. Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.

233. Шейфер С. А. Следственные действия. Основания, процессуальный порядок и доказательственное значение. Самара: Самарский ун-т, 2004. 225 с.

234. Шепітько В. Ю. та ін. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид., переробл. та допов. Київ: Ін Юре, 2016. 640 с.

235. Шульга А. О. Невідкладність слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 160–163.

236. Шумило М.Є. Оперативно-розшукові і слідчі дії: взаємозв'язок і розбіжність (гносеологічна і правова природа) // Становлення системи негласного розслідування у кримінально-процесуальному законодавстві України: матеріали круглого столу (м. Київ, 7 жовтня 2011 р.). Київ: Видавець Ліпкан О. С., 2001. С. 24–29.

237. Ювелірний магазин відсудив 25 млн гривень за пограбування під час обшуку / Корреспондент.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/city/kyiv/4051102-yuvelirnyi-mahazyn-vidsudyv-25-mln-hryven-za-pohrabuvannia-pid-chas-obshuku>.

238. Case of Ukraine-Tyumen v. Ukraine (Application no. 22603/02): judgment of European Court of Human Rights. 22.11.2007. URL:[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{\"itemid\":\[\"001-83421\"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{\).

Наукове видання

САЛМАНОВ Олексій Валерійович

**СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ
НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО
ВОЛОДІННЯ ОСОБИ: ЗАГАЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ**

Монографія

В авторській редакції

Формат 60×84 1/16. Ум. друк. арк. 16,5. Наклад 50 прим. Зам. № 144

Видавництво «Факт»

Україна, 61166, м. Харків, вул. Бакуліна, 11, оф. 2-26.

+38(057)768-01-01, publish_fakt@ukr.net, www.fakt.kh.ua

Свідоцтво про держреєстрацію: серія ДК N. 3172 від 22.04.2008 р.

Виготовлювач - Видавництво «Константа», Харківська область,

м. Харків, вул. Космічна, 26

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК N.376 від 22.01.2001